

Programmabegroting 2018

Voorwoord

In het kader van onze planning -en controlcyclus bieden wij u de begroting 2018 aan.

De beleidsinhoudelijke en financiële kaders worden gevormd door de door u vastgestelde kadernota 2018. De financiële vertaling wordt gevormd door de jaarschijf 2018 uit de begroting 2017, de berap I en II en de uitwerking van de geformuleerde kaders.

Resultaat is een evenwichtige en solide begroting die meerjarig sluit op een positief saldo. Hierbij wordt het merendeel van het gedachtegoed en plannen gerealiseerd zoals onder meer geformuleerd in de strategische visie en het coalitieprogramma. Dit betekent echter ook dat er keuzes zijn gemaakt op basis van beschikbaar budget, een risico-inschatting en de randvoorwaarde van een sluitende begroting.

Inhoudelijk blijft Stein investeren in de (door)ontwikkeling van een solidaire, ondernemende en gevarieerde samenleving. Hierbij ligt de nadruk op onder andere eigen kracht, investeren in een structurele dialoog en verbinding met inwoners, co-creatie, ruimte en voor experimenten. Echter wel vanuit de rol van facilitator met een grote verantwoordelijkheid bij de burgers zelf. Deze aanpak heeft al tot vele goede en breed gedragen resultaten geleid en deze lijn willen wij voortzetten en uitbreiden.

Samen werken aan een gemeente waar het prettig wonen, ondernemen en recreëren is vormt de centrale doelstelling.

Het college van BenW

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
1 INLEIDING	7
1.1 Leeswijzer	7
1.2 Financiële samenvatting.....	8
2 PROGRAMMA'S	9
2.1 Programma 'Een samenleving met sociale vitale kernen'	9
2.2 Programma 'Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving'.....	21
2.3 Programma 'Bereikbare en bedrijvige gemeente'	34
2.4 Programma 'Dienstverlenende gemeente'	41
2.5 Programma 'Trots en bewust van haar eigen kwaliteit'	46
3 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	53
4 OVERHEAD	57
5 PARAGRAFEN	59
5.1 Paragraaf 'Lokale heffingen'	59
5.2 Paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'	67
5.3 Paragraaf 'Grondbeleid'	71
5.4 Paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen'	75
5.5 Paragraaf 'Financiering'	80
5.6 Paragraaf 'Bedrijfsvoering'	86
5.7 Paragraaf 'Verbonden Partijen'	91
6 FINANCIELE BEGROTING	101
6.1 Algemeen	101
6.2 Uitgangspunten begroting 2018.....	101
6.3 Totaal lasten en baten	103
6.4 Incidentele baten en lasten.....	105
6.5 Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	106
6.6 Uiteenzetting financiële positie	107
6.7 EMU saldo.....	108
6.8 Geprognosticeerde balans.....	109
6.9 Investeringsplanning 2018-2021	111
6.10 Reserves en voorzieningen	112
6.11 Uitvoeringsinformatie taakvelden.....	118
7 BIJLAGEN	119
7.1 Bijlage I Bezuinigingen	119
7.2 Bijlage II Overzicht Formatie.....	121
7.3 Bijlage III Verplichte indicatoren.....	122
7.4 Bijlage IV Begrippenlijst.....	125
7.5 Bijlage V Lijst van afkortingen.....	129

1 INLEIDING

1.1 Leeswijzer

In het eerste deel van deze programmabegroting treft u algemene informatie aan over bestuur en organisatie, de missie, visie en doelstellingen (hoofdstuk 2).

Deze programmabegroting 2018 volgt de wettelijke voorschriften en is opgebouwd uit een *'beleidsbegroting'* en een *'financiële begroting'*. Deze voorschriften schrijven eveneens voor om per programma de relevante afwijkingen tussen werkelijk 2016 en begroot 2018 en tussen begroot 2017 en begroot 2018 weer te geven.

De beleidsbegroting bestaat uit programma's (hoofdstuk 3). Deze programma's sluiten aan bij de Strategische Toekomstvisie Gemeente Stein 2011-2021.

De drie 'W-vragen' zijn als leidraad gebruikt voor de beschrijving van de programma's en subdoelstellingen.

De programma's zijn opgebouwd uit subdoelstellingen. In elke subdoelstelling is ingegaan op de volgende vragen:

- *Wat willen we bereiken?*
Het antwoord op deze vraag is vormgegeven via een kernachtig geformuleerde *hoofddoelstelling* en onderliggende *subdoelstellingen*.
- *Wat gaan we daarvoor doen?*
Het antwoord op deze vraag wordt gegeven door het vermelden van de *uitvoeringsmaatregelen*, die in het jaar 2018 en verder worden opgepakt

Ook de voorgeschreven beleidsindicatoren zijn per subdoelstelling opgenomen.

Elk programma wordt afgesloten met de vraag:

- *Wat gaat het kosten?*
Hier worden schematisch de financiële middelen die verbonden zijn aan de uitvoering van een programma op hoofdlijnen zichtbaar gemaakt. Daarbij worden de financiële middelen op programmaniveau op een aantal dimensies getoond.

Uitgebreidere informatie over de financiële middelen treft u aan in hoofdstuk 3 'Algemene dekkingsmiddelen' en hoofdstuk 6 'Financiële begroting'.

Verder zijn de voorgeschreven paragrafen in hoofdstuk 5 opgenomen.

In tegenstelling tot de programma's, waarbij in eerste instantie de beleidsmatige invalshoek centraal staat, worden in de paragrafen een aantal meer beheersmatige aspecten beschreven, die dwars door de programma's heen lopen.

1.2 Financiële samenvatting

Autorisatie begroting

Door het vaststellen van de voorliggende programmabegroting 2018 autoriseert de gemeenteraad de financiële middelen (exploitatie- en investeringsbudgetten) die zijn verbonden aan de programma's en algemene dekkingsmiddelen. De raad geeft hiermee inhoud aan zijn kaderstellende rol. Deze autorisatie vindt plaats op programmaniveau, zoals geregeld in de wet Dualisering Gemeentebestuur.

Het college van burgemeester en wethouders is na autorisatie van de gemeenteraad bevoegd uitvoering te geven aan de doelstellingen van de betreffende programma's. In dit kader wordt het hoofdstuk 'Algemene dekkingsmiddelen' gelijk gesteld met een programma. Voor zover het college binnen de door de raad per programma aangegeven budgetten blijft (en uiteraard met inachtneming van de te bereiken resultaten) hoeft het college géén begrotingswijzigingen aan de raad voor te leggen. Middels de programmarekening legt het college verantwoording af aan de raad over de uitvoering van de programma's en dus ook over de besteding van de middelen en de bereikte resultaten. Het schuiven van budgetten tussen verschillende programma's kan slechts plaatsvinden via een – door de raad vastgestelde – begrotingswijziging, als onderdeel van de bestuursrapportages. Ieder programma bestaat uit een aantal subdoelstellingen.

De basis voor de voorliggende programmabegroting 2018 wordt gevormd door de jaarschijf 2018 uit de begroting 2017, inclusief berap I en II 2017.

Overzicht verloop begrotingsaldi 2018-2021 (bedragen x €1.000)

nr.	Omschrijving	raad d.d.	2018	2019	2020	2021
P	Begroting 2017	10-11-16	649	523	600	600
	<i>Mutaties raadsbesluiten</i>					
1	Eerste bestuursrapportage 2017	13-07-17	221	256	393	394
3	Integraal woonwagengebeleid	01-12-16	-101	0	0	0
4	Amendement	10-11-16	0	0	0	0
5	Coalitie akkoord	10-11-16	-329	-373	-486	-486
6	Haalbaarheidsonderzoek onderwijshuisvesting	23-03-17	0	0	0	0
7	Doorgeschoven posten	23-03-17	0	0	0	0
8	Privatisering Jongeren Centrum Stein	11-05-17	0	0	0	0
9	Upgraden openbaar deel Steinerbos	01-06-17	-12	-12	-12	-12
10	IKC Triviant	06-07-17	0	0	0	0
11	Aanpassen raadzaal	06-07-17	-22	-21	-21	-21
12	Vluchtelingenwerk	21-09-17	0	0	0	0
13	Wensauto Meers	21-09-17	0	0	0	0
14	Village Deal	05-10-17	0	0	0	0
15	Aanvullend budget garantiebanen	05-10-17	0	0	0	0
	Subtotaal		406	373	475	475
2	Opstellen begroting 2018	09-11-17	-276	-3	-201	-240
	Begrotingssaldo		131	370	274	236
	Saldo van incidentele baten en lasten (zie par. 6.4)		310	48	-20	18
	Genormaliseerd resultaat		441	418	254	254

+ = voordelig resultaat, -/- = nadelig resultaat

2 PROGRAMMA'S

2.1 Programma 'Een samenleving met sociale vitale kernen'

Inleiding

Stein investeert ook in 2018 conform de Strategische Toekomstvisie 2011-2021, in het zijn van een solidaire, ondernemende en gevarieerde samenleving. Hiervoor zijn de volgende doelen gesteld:

- Een actieve ondersteuning van lokale initiatieven;
- Samenwerking tussen burgers, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partijen in en tussen kernen te stimuleren;
- Mogelijkheden te bieden om jong en oud goed samen te laten leven in de kernen;
- Ontmoetingsplekken in de kernen behouden en creëren.

Om deze doelstellingen verder te realiseren wordt ook in 2018 ingezet op het doorontwikkelen van de DOPsgewijze aanpak. Deze ontwikkeling is in 2017 geëvalueerd en de resultaten en aanbevelingen hieromtrent worden in de DOPsgewijze aanpak zowel in- als extern geïntegreerd en geborgd. Ook de sociaal-economische agenda wordt in 2018 verder ingevuld. Dit alles draagt bij aan de ontwikkeling van de rol van de terugtrekkende overheid. Meer verantwoordelijkheid van de burgers zelf met een meer faciliterende rol van de overheid.

In de doorontwikkeling van het sociaal domein moet nog meer zichtbaar worden dat het sociaal domein één geheel is en niet op zichzelf staat. Het sociaal domein omvat alle ondersteuning en activering van burgers op het gebied van zorg en welzijn (Wmo), jeugdbeleid en jeugdhulp, werk en inkomen en de aangrenzende terreinen als zorggeschikt wonen, leefbaarheid, veiligheid, sport en onderwijs.

Krimp

Een belangrijke ontwikkeling is de invloed van krimp op de Steinse gemeenschap. Er is onder andere sprake van een dalende beroepsbevolking door vergrijzing en ontgroening. Hier liggen kansen voor arbeidsparticipatie van inwoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt. Andere kansen liggen onder andere bij het versterken van de kernen in Stein door de lokale economie te stimuleren. De vergrijzing heeft daarnaast invloed op de zorgbehoefte, de huisvesting van de inwoners en de accommodaties in de gemeente.

De in 2017 vastgestelde uitvoeringsagenda krimp en de daarbij horende portfolio worden uitgevoerd in 2018.

Ontmoetingsplekken

Elkaar ontmoeten blijft ook in 2018 een wezenlijk onderdeel van een sociale, vitale kern.

Ontmoetingsplekken veranderen en dit kunnen zowel fysieke als digitale ontmoetingsplekken zijn. We blijven dit als gemeente stimuleren en faciliteren door met burgers mee te denken over het aanbod en het daadwerkelijk ontwikkelen van ontmoetingsplekken. Daarbij hebben we zowel aandacht voor kwetsbare groepen zoals ouderen en jongeren als voor een integrale aanpak en preventie.

Uitbreiding van digitale platforms om onderlinge contacten te versterken waarbij de gemeente optreedt als netwerkorganisatie zijn van belang teneinde informatie en kennis zoveel mogelijk onderling te delen.

Jong en oud

Voor kinderen in Stein hanteren we als gemeente het vertrekpunt dat elk kind de kracht heeft om zichzelf te ontwikkelen. Hierbij blijft goed en gezond opvoeden en opgroeien belangrijk. Bij opvoeden en opgroeien ligt de nadruk op talentontwikkeling, veiligheid, gezondheid, vroegsignalering en actief participeren op school en in de samenleving. Door hierin te investeren brengen we een fundament aan voor welzijn, economische zelfstandigheid en democratisch burgerschap. Het Lokaal Integraal Jeugdbeleid blijft hierbij in 2018 van belang en aandacht krijgt het verder verbinden van dit beleid met de ontwikkelingen in het sociaal domein. Uitgaan van de eigen kracht en samenwerken, maar ook samen werken aan de ontwikkeling van het kind zijn hierbij het uitgangspunt, net als een verschuiving van zwaardere naar lichte(re) vormen van zorg en ondersteuning en naar voorliggende voorzieningen en preventie. Deze ontwikkeling vond en vindt zowel plaats in het onderwijs met de komst van de Wet Passend Onderwijs, als in het preventieve jeugdbeleid en de taken vastgelegd in de Jeugdwet, Participatiewet en de Wmo.

Een verschuiving van zware zorg naar meer preventieve en lichte zorg is zowel voor kinderen, jongeren als ouderen een belangrijk uitgangspunt.

Samenwerking

Inwoners maken de gemeente Stein en de gemeente Stein is er voor haar inwoners. Via de dorpsontwikkelingsprocessen (DOPsgewijze aanpak) zijn meer inwoners actief betrokken bij hun buurt, wijk of dorp. Ook krijgt de gemeente een beeld van de vraagstukken en de kracht in het dorp, en kan hier het beleid op afstemmen. Er wordt niet gewacht op het moment dat inwoners naar de gemeente komen, maar de inwoners worden actief betrokken via verschillende interactieve beleidsprocessen en met inzet van het dorpsgerichte welzijnswerk. Het dorpsgericht werken in het sociaal domein is eind 2017 kracht bijgezet door de opzet van dorpentteams.

Deze processen van interactie én verandering vragen maatwerk, tijd en inspanning om te komen tot duidelijkheid over veranderende behoeften, taken en verantwoordelijkheden. Dit blijven we in 2018 doen waarbij het integraal beleidsplan sociaal domein en de DOPsgewijze aanpak belangrijke instrumenten zijn.

Gezondheid en welzijn

De gemeente Stein maakt deel uit van een regio waar, vergeleken met landelijke gegevens, al langere tijd sprake is van een minder goede gezondheid. De mensen hebben een kortere levensverwachting, een ongezonder leefstijl en meer chronische aandoeningen. Dit leidt tot meer zorgvragen en hogere kosten.

Het beleid binnen het sociaal maatschappelijke domein is daarom gericht op het leveren van een positieve bijdrage aan de gezondheid en het welzijn van de bewoners van Stein. Een voorbeeld hiervan is het ondersteunen van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt waardoor zij mee kunnen (blijven) doen op een voor hen passende wijze.

Wat willen we bereiken ?

Hoofddoelstelling:

“Stein investeert in een solidaire, ondernemende en gevarieerde samenleving”

Subdoelstelling I Ontmoetingsplekken

“Ontmoetingsplekken in de kernen behouden en creëren, fysiek en digitaal”

Subdoelstelling II Jong en oud

“Jong en oud samen leven”

Subdoelstelling III Samenwerking

“Actief eigenaarschap, samenwerking tussen burgers, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partijen”

Relatie met coalitieprogramma

In het coalitieakkoord 2016-2018 “Iedereen doet mee” zijn meerdere speerpunten genoemd die betrekking hebben op het programma “Een samenleving met sociale vitale kernen”. Belangrijk is het speerpunt “Van transitie naar transformatie” waar burgerkracht, mantelzorg en integraal werken (ontschotting) onlosmakelijk mee verbonden zijn. De veranderingen in demografie (o.a. krimp, ontgroening en vergrijzing) zorgen voor een verandering rondom wonen en zorg (zelfredzaamheid en het sociale netwerk) en hebben daarmee ook een grote invloed op de samenleving.

Subdoelstelling I Ontmoetingsplekken

Wet en regelgeving

- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Wet Jeugdhulp

Vastgesteld beleid

- Uitgangspunten DOPsgewijze aanpak 2015
- Strategische toekomstvisie 2011-2021
- Wmo verordening 2017 (Raadsvoorstel 30-11)
- Accommodatiebeleid 2008-2012
- Hoofdlijnennotitie Aanpak transities en herinrichting sociale domein in de gemeente Stein
- Buitenspeelruimte Beleid
- Kaders bouwkundig, sport, en speltechnisch onderhoud gemeentelijke accommodaties en voorzieningen (december 2015)

Wat willen we bereiken ?

- Voldoende ontmoetingsplekken in elke kern, zowel fysiek als digitaal;
- Door deze ontmoetingsplekken kunnen inwoners elkaar blijven ontmoeten en participeren;
- Toekomstbestendig accommodatiebeleid en -beheer.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Erfgoedbeleid
- Actualisatie accommodatiebeleid
- Experimenteer budget leegstaande gemeentelijke accommodaties
- Multifunctionele hal Berg aan de Maas
- Haalbaarheidsonderzoek kerk Kerensheide
- Legionella preventie

Erfgoedbeleid

In het najaar van 2016 is gestart met het project erfgoedbeleid Stein. Een deskundig bureau is samen met lokale historische verenigingen en geïnteresseerde burgers gestart met de inventarisatie van het "Steinse erfgoed". Per kern is in 2017 terugkoppeling gegeven over het historisch erfgoed en is vervolgens een selectie gemaakt in het waardevolste behoudens waardig erfgoed. In 2018 zal het erfgoedbeleid vastgesteld en vertaald worden in een bestemmingsplan.

Actualisatie accommodatiebeleid

Het accommodatiebeleid heeft een nauwe relatie met het subsidiebeleid. De kaders van het op te stellen subsidiebeleid worden als uitgangspunt meegenomen bij het actualiseren van het accommodatiebeleid. Het traject voor herijking van het subsidiebeleid is eind 2017 afgerond. Accommodaties is één van de thema's in de Uitvoeringsagenda Krimp. Voorafgaand aan het actualiseren van het accommodatiebeleid wordt op basis van de reeds door het college vastgestelde Transitieatlas een keuze aan de hand van de geschetste scenario's gemaakt om ook in de toekomst de voorzieningenstructuur in Stein 'krimpproof' te maken. Dit wil zeggen dat de structuur van accommodaties wordt geoptimaliseerd zodat vraag en aanbod ook in de toekomst met het oog op krimp en de daarmee samenhangende vergrijzing en ontgroening in balans zijn. De keuze voor een bepaald scenario is een denkrichting die vervolgens nader ingevuld dient te worden met maatschappelijke partners en dorpsgemeenschappen tijdens het proces om te komen tot een actualisatie van het accommodatiebeleid.

Experimenteer budget leegstaande gemeentelijke accommodaties

Een gevolg van de demografische ontwikkelingen is dat de komende jaren steeds meer gemeentelijke gebouwen (inclusief voormalige onderwijsgebouwen) leeg komen te staan omdat ze hun functie verliezen. Een gebouw zonder invulling is snel onderhevig aan vandalisme en de onderhoudstoestand van zo'n gebouw gaat snel achteruit. Met het experimenteerbudget wordt onderzocht of een herbestemming haalbaar is en er wellicht middels een financiële bijdrage een pilotproject ondersteund kan worden. Hierbij worden eventuele mogelijkheden tot cofinanciering door de provincie onderzocht.

Multifunctionele hal Berg aan de Maas

Op 1 juni 2017 heeft de raad aangegeven geen bedenkingen te hebben ten aanzien van het oprichten van de multifunctionele loods op het gemeentelijk perceel ten noorden van het meest westelijk gelegen voetbalveld van Urmondia.

Nu de locatie is vastgesteld (en reeds in eigendom) zal in 2018 het aspect bereikbaarheid verder worden uitgewerkt. Hierbij zal ook gekeken worden naar een mogelijke combinatie met andere ontwikkelingen in het gebied. Mocht deze integrale benadering uiteindelijk niet lukken, dan zal de gemeenteraad te zijner tijd verzocht worden extra budget beschikbaar te stellen.

Verder worden de afspraken (o.a. over de exploitatie, voorwaarden hypothecaire lening) tussen de Stichting Oogstdankfeesten en de gemeente geconcretiseerd en vastgelegd. Tegelijkertijd formaliseert de Stichting Oogstdankfeesten het medegebruik door andere verenigingen en stichtingen.

Haalbaarheidsonderzoek kerk Kerensheide

Met de herbestemming Kerk Kerensheide beoogt de initiatiefgroep in het kader van de DOPsgewijze aanpak dat er een plek komt voor wonen met zorg, welzijn en ontmoeting in de wijk zodat onder andere ouderen en kwetsbare inwoners langer in de wijk kunnen blijven wonen. Een ander motief is dat de culturele en emotionele waarde van de kerk behouden blijft voor Kerensheide. Een projectgroep van samenwerkende partijen en inwoners voert momenteel een haalbaarheidsstudie uit. Verwacht wordt dat deze eind 2017 gereed is. Dan is duidelijk of de herbestemming kans van slagen heeft en wat er nodig is van alle partijen om dit te realiseren. Indien de studie een positieve uitkomst heeft, volgt in 2018 een raadsvoorstel waarbij het accommodatiebeleid een kader is.

Legionella preventie

Bij diverse binnen- en buiten sportaccommodaties zijn de installaties voor de legionella-preventie verouderd. Dit uit zich in een toename van de uitval van deze installaties en de daarmee gepaard gaande stijging van de kosten voor klachtenonderhoud. Om verdere uitval van de installaties in de toekomst te voorkomen is in de begroting 2018 een investering van € 130.000 opgenomen om de verouderde installaties te vervangen.

Wat gaan we doen in 2019 en verder ?

In 2019 en de daarop volgende jaren gaan we o.a. verder vormgeven aan het integraal beleidsplan Sociaal Domein dat eind 2017 vastgesteld is voor de periode van 2018 - 2022. Begrippen als integraliteit, samenwerken, experimenteren en communiceren worden hierbij centraal gesteld. Ook blijft er ingezet worden op een verdere verankering van de DOPsgewijze aanpak waarvan eind 2017 de evaluatie afgerond is en in 2018 reeds doorontwikkeling heeft plaatsgevonden.

Subdoelstelling II Jong en oud

Wet en regelgeving

- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Wet Jeugdhulp
- Wet Kinderopvang
- Wet passend onderwijs
- Wet educatie en beroepsonderwijs

Vastgesteld beleid

- Uitgangspunten DOPsgewijze aanpak 2015
- Convenant Integrale Kindcentra
- Dynamisch plan Lokaal Integraal Jeugdbeleid
- Toekomstvisie Stichting Kindante (7 december 2012)
- Hoofdlijnennotitie decentralisatie jeugdzorg Westelijke Mijnstreek (februari 2014)
- Beleidskader 2014 – 2018 Samenwerking van de 18 gemeenten in Zuid-Limburg op de zware gespecialiseerde jeugdhulp (februari 2014)
- Notitie Jongerenhuisvesting
- Beleidsplan Wmo 2015-2016
- Wmo verordening 2017 (Raadsvoorstel 30-11)
- Uitvoeringsbesluit Jeugdhulp 2016
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2014-2018 (februari 2014)

- Subsidieverordening peuterprogramma gemeente Stein 2016
- Nota gemeentelijk minimabeleid 2015
- Beleidsplan Transformatie hulp in de huishouding

Wat willen we bereiken ?

Een samenleving waar sprake is van onderlinge verbondenheid voor inwoners in elke leeftijdsfase. Relaties tussen mensen, binnen het gezin, in familie-, buurt- of andere informele of gemeenschapsverbanden zijn van belang voor deze sociale cohesie en vormen een bron van sociaal kapitaal. Zorgen voor elkaar versterkt de individuele en collectieve vermogens in de samenleving; een zichzelf versterkend proces. Als overheid faciliteren we dit zonder taken over te nemen van onze inwoners met het oog op burgerkracht, zelfredzaamheid en eigen regie.

Iedereen krijgt de hulp die hij of zij nodig heeft waarbij integraal maatwerk mogelijk is. Wat de inwoners zelf kunnen of met hulp van hun omgeving is onderdeel van dit maatwerk. De toegang is laagdrempelig en herkenbaar. Voor jeugd is hulp bij spoedgevallen altijd bereikbaar. Er blijft intensief ingezet worden op eigen kracht en algemene voorzieningen om de kosten niet onnodig te laten stijgen. Voor de jeugdhulp wordt meer ingezet op ambulante hulp en minder op zwaardere intramurale hulp.

Kinderen 0 – 12 jaar.

Kinderen worden regelmatig gezien en gevolgd zodat hun groei en ontwikkeling in beeld is. Zo nodig wordt er tijdig extra zorg geboden zoals voor- en vroegschoolse educatie. Als kinderen naar de basisschool gaan is een goede startpositie, vooral op het gebied van spraak/ taal, belangrijk. Basisscholen spelen een cruciale rol in het ontwikkelingsproces van de kinderen. Er blijft net als voorgaande jaren extra aandacht voor gezondheid en beweging voor kinderen in deze leeftijd. De onderwijsgebouwen dienen aan de maat te zijn en zodanig te zijn ingericht dat ze op een flexibele wijze kunnen worden ingezet voor de nieuwe ontwikkelingen in de toekomst. Ouderbetrokkenheid, professionalisering en keuzevrijheid van onderwijs zijn belangrijke onderwerpen.

Kinderen van 12 jaar en ouder (jongeren)

Scholengemeenschap Groenewald in Stein staat hoog aangeschreven in de regio, wat blijkt uit de leerlingentoeename in de afgelopen jaren. Om die reden is de huurperiode voor de tijdelijke huisvesting opnieuw verlengd. Behalve het bieden van voortgezet onderwijs aan onze jongeren willen we hen ook meer betrekken bij het reilen en zeilen in hun eigen omgeving. Jongerenparticipatie hebben we daarom hoog in het vaandel staan.

Meer en meer zijn ook jongeren in deze leeftijdsfase mantelzorger.

Volwassenen

Het bevorderen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving; Het bieden van opvang aan mensen met uiteenlopende problematiek die niet (meer) in staat zijn om zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).

Gezondheid en beweging onder volwassenen blijft gestimuleerd worden.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Experimenteerbudget Sociaal Domein
- Cliëntondersteuning en inzet buurtmakelaars
- Mantelzorgondersteuning
- Samenwerking (gebiedsgericht werken)
- Peuteropvang en VVE
- Lokaal integraal jeugdbeleid
- Toekomst basisonderwijs kern Elsloo
- Toekomst basisonderwijs kern Stein
- Haalbaarheidsstudie toekomstige onderwijshuisvesting Berg aan de Maas/ Urmond
- GGD Zuid Limburg (Veilig Thuis)
- Armoedebestrijding bij kinderen
- Vrijwilligerswaarderingsactiviteit
- Vluchtelingenwerk, taalakkoord, NT2

- Jeugdhulp
- Kindante
- Sociaal Medische Indicatie
- Schoolzwemmen
- Toegankelijkheid openbare ruimte
- Jongerenbeleid
- Huishoudelijke hulp en ondersteuning

Experimenteerbudget Sociaal Domein

Voor 2018 is budget opgenomen om ruimte voor maatwerk en experimenten te bieden. Dit budget is gericht op transformatie en het bieden van maatwerk waarbij minder regelgeving centraal staat. Hierbij wordt nadrukkelijk gezocht naar de samenwerking tussen welzijn-re-integratie/participatie-(jeugd)zorg). Dit sluit aan bij de uitgangspunten van het integraal beleidsplan sociaal domein dat eind 2017 vastgesteld is.

Clientondersteuning

Cliëntondersteuning draagt in belangrijke mate bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van de burger op verschillende leefdomeneinen. Met behulp van cliëntondersteuning slaagt een groot deel van de burgers erin om weer regie te voeren over het eigen leven en mee te doen. Hiermee draagt cliëntondersteuning bij aan het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Cliëntondersteuning heeft een belangrijke voorliggende functie. Door het versterken van de leefomgeving, de eigen kracht van de burger en zijn netwerk, kan een (zwaarder) beroep op maatwerkvoorzieningen ondersteuning zoveel mogelijk worden voorkomen. In 2018 wordt cliëntondersteuning integraal benaderd en wordt de positie van cliëntondersteuning in onze dorpsgerichte aanpak beter verankerd.

Mantelzorg

Mantelzorgers maken het mogelijk dat onze inwoners (langer) thuis kunnen blijven wonen. Goede ondersteuning en facilitering van mantelzorgers is van belang om overbelasting te voorkomen. Samen met het Steunpunt Mantelzorg Zuid bieden we die ondersteuning, waarbij we jaarlijks middels een uitvoeringsplan mantelzorg aandacht besteden aan een specifieke doelgroep. In 2018 zullen we, net als in 2017, de ondersteuning aan jonge mantelzorgers verder ontwikkelen en zal via de lokale sociaal-economische agenda extra aandacht zijn voor werkende mantelzorgers en mantelzorgvriendelijk(er) werkgeverschap.

Samenwerking (gebiedsgericht werken)

Om de samenwerking in het sociaal domein tussen professionals onderling en met maatschappelijke burgerinitiatieven te versterken is er in 2017 een start gemaakt met dorpentteams (landelijk ook wel bekend als sociale wijkteams). Deze teams van professionals bespreken meervoudige casuïstiek en de ontwikkelingen in het dorp. Zij hebben een belangrijke rol in preventie, passende ondersteuning en maatwerk voor gezinnen die dat nodig hebben en het ontwikkelen van een gebiedsnetwerk en sociale / leefbaarheidskaart. Het opzoeken en samenwerken met inwoners en burgerinitiatieven in de dorpen is een belangrijk aspect hierbij om enerzijds te weten wat er speelt en wat de behoeften zijn, en anderzijds om de verbinding tussen vrijwillige inzet en professionele inzet te maken. Het experimenteerbudget Sociaal Domein zoals eerder genoemd kan hieraan een bijdrage leveren. In 2017 experimenteren we binnen het sociaal domein door deel te nemen aan de Village Deal in samenwerking met de VNG. Dit loopt door tot medio 2018.

Peuteropvang en VVE

Organisaties die VVE aanbieden, hebben naast de eisen uit de Wet kinderopvang te maken met aanvullende eisen vanuit het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie. Dit besluit is recent op een aantal punten aangepast waaronder het feit dat beroepskrachten aantoonbaar een bepaald niveau moeten beheersen wat betreft Mondelinge Taalvaardigheid en Leesvaardigheid. Deze eis is al van kracht voor de grote en middelgrote gemeenten en gaat met ingang van 1 augustus 2019 ook gelden voor beroepskrachten in de kleinere gemeenten zoals Stein. In 2017 en 2018 wordt door het Rijk extra budget voor het realiseren van dit taalniveau beschikbaar gesteld. In samenspraak met de drie aanbieders van VVE is in 2017 al begonnen met de voorbereidingen hieromtrent. In 2018 is het doel dat alle pedagogisch medewerkers in Stein die VVE aanbieden voldoen aan deze aanvullende (taal)eis.

Lokaal integraal jeugdbeleid

Het lokaal integraal jeugdbeleid (LIJ) heeft als doel om ontwikkelingskansen te bieden voor elk kind in de gemeente Stein, het versterken en benutten van diens talenten en het voorkomen en beperken van eventuele risico's. De Lokale Educatieve Agenda (LEA) is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om het lokaal onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven. In 2018 zal verder vorm en inhoud gegeven worden aan de thema's ouderbetrokkenheid en professionalisering in het kader van taalstimulering. Ook wordt voortvarend verder gegaan met de uitwerking van de gestelde doelen en kritische successituaties van het lokaal integraal jeugdbeleid, waarbij o.a. gezondheid en beweging centrale thema's zijn.

Toekomst basisonderwijs kern Elsloo

Per 1 augustus 2017 zijn de 4 basisscholen in de kern Elsloo gefuseerd tot één school te weten het Kindcentrum Aelse. Qua huisvesting hebben de beide schoolbesturen (Stichting Kindante en Onderwijsstichting Movare) besloten de kinderen onder te brengen in 3 gebouwen te weten: St. Augustinus (onderbouw), De Poolster (middenbouw) en St. Jozef (bovenbouw). Per voornoemde datum is dus het gebouw van Elckerlyc aan de onderwijsbestemming onttrokken en overgedragen aan de gemeente. Met de RIB van 28 juni 2017 bent u geïnformeerd over de voorgestelde aanpak rondom de bestemming van dit gebouw. Verwacht wordt dat u in het 1e kwartaal nader geïnformeerd wordt over de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek inzake het woonhotel.

Voor wat betreft de fusieschool zijn er een tweetal aspecten die nadere aandacht behoeven. Allereerst de huisvesting van de kindpartners. Stip op de horizon is dat deze partijen per 1 augustus 2018 fysiek aanhaken bij de locatie waar de onderbouw (St. Augustinus) is gehuisvest. Te zijner tijd zult u hier nader over geïnformeerd worden. Wat betreft de verkeersveiligheid is met het schoolbestuur afgesproken vooralsnog geen maatregelen te treffen en eerst de ervaringen van de eerste maanden af te wachten. De resultaten hiervan zullen met u worden gedeeld en dan zal ook blijken of het noodzakelijk is concrete voorzieningen te treffen.

Toekomst basisonderwijs kern Stein

In de raadsvergadering van 6 juli 2017 is besloten akkoord te gaan met het plaatsen van 2 semipermanente lokalen voor 3 schooljaren ter oplossing van de ruimtelijke situatie bij "de triviant". In de loop van het schooljaar 2017/2018 zal duidelijk worden waar de 2e onderwijslocatie (De Maaskei of Kerensheide) voor de kern Stein komt en hoe het toekomstperspectief voor beide scholen er uit ziet. Deze keuzes zullen ook een antwoord moeten geven op de vraag wat de impact hiervan is op de ruimtelijke situatie van "de triviant" en of concrete maatregelen noodzakelijk zijn. Gedurende het schooljaar zult u regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang van deze processen.

Haalbaarheidsstudie toekomstige onderwijshuisvesting Berg aan de Maas/Urmond

In de raadsvergadering van 30 november 2017 is het eindrapport behandeld waarin het advies stond verwoord over de toekomstige onderwijshuisvesting voor de kernen Berg a/d Maas en Urmond. In 2018 zal het door de raad genomen besluit verder worden geïmplementeerd. Middels een raadsinformatiebrief zult u geïnformeerd worden over de stappen die achtereenvolgens in dit traject zullen worden gezet.

GGD Zuid Limburg (Veilig Thuis)

Met ingang van 1 juli 2017 gaan politiemeldingen met betrekking tot huiselijk geweld en kindermishandeling niet langer naar het Veiligheidshuis maar naar Veilig Thuis (en komen via Veilig Thuis naar de betreffende gemeente). Veilig Thuis werkt volgens het landelijk handelingsprotocol wat de afhandeling van de meldingen ten goede komt. Voor de overdracht van deze werkzaamheden is intensief samengewerkt tussen het Veiligheidshuis, Veilig Thuis en de individuele gemeenten. De nieuwe werkwijze wordt gemonitord vanuit de gemeente door zowel de uitvoerende afdeling als beleidsmatig. In 2018 zullen regelmatig evaluatiegesprekken gevoerd worden.

Armoedebestrijding bij kinderen

Stichting Leergeld, het jeugdsportfonds en het jeugdcultuurfonds zijn instrumenten die reeds ingezet worden voor het bestrijden van armoede bij kinderen. Zij kunnen hierdoor (blijven) deelnemen. Om meer in te zetten op armoedebestrijding bij kinderen en de effecten hiervan te vergroten wordt in 2018 aanvullend beleid opgesteld. Dit beleid is o.a. gericht op het vergroten van het bereik van kinderen in armoede, bijvoorbeeld van kinderen in armoede met werkende ouder(s). Daarnaast zal het aanvullend beleid betrekking hebben op preventie van armoede gericht op de kinderen zelf door bijvoorbeeld samen te werken met het basisonderwijs.

Vrijwilligerswaarderingsactiviteit

Het waarderen van de vrijwilligers in onze gemeente is belangrijk. In 2017 heeft er naast de inzet van Volontario een afzonderlijke gemeentelijke waarderingsactiviteit plaatsgevonden. In 2018 zal er opnieuw een waarderingsactiviteit plaatsvinden. Hoe dit er uit zal zijn is nog onduidelijk. Met Volontario zijn we als gemeente in gesprek om hun initiatief verder vorm te geven en de mogelijkheden rondom zelffinanciering verder te onderzoeken.

Vluchtelingenwerk, taalkoord, NT2

Per 1 oktober 2017 stelt het DUO middelen voor statushouders alleen nog ter beschikking via de algemene uitkering in de mei-circulaire (achteraf) en hiermee vervalt het bedrag van € 2.370 per statushouder via het COA.

Er wordt meerjarig een bedrag van € 89.204 opgenomen voor de werkzaamheden van Vluchtelingenwerk. Bij de vestiging van statushouders verzorgen zij diverse trajecten. Als gemeente Stein wordt traject 1 (coaching bij vestiging) en traject 2 (coaching bij integratie) afgenomen.

Jeugdhulp

In 2014 hebben de 18 gemeenten in Zuid-Limburg besloten om alle jeugdhulp gezamenlijk in te kopen, in ieder geval voor de periode 2015-2018 en op basis van een gezamenlijk beleidsplan. In het najaar van 2017 wordt de gezamenlijke inkoop geëvalueerd en in 2018 worden op basis van die evaluatie besluiten voorbereid voor de periode na 2018.

Kindante

Per 1 januari 2000 is het bestuur van het openbaar onderwijs in onze gemeente op afstand geplaatst en ondergebracht bij een stichting, thans Stichting Kindante. Stichting Kindante is ontstaan uit een bestuurlijke fusie tussen de Stichting prooSes en Focus. Met deze bestuurlijke fusie heeft de raad op 16 december 2010 ingestemd. Gelijktijdig zijn toen ook de statuten van deze Stichting vastgesteld. Hierin staan bepalingen over de financiële documenten (begroting en jaarrekening). Vaststelling c.q. goedkeuring van deze stukken is voorbehouden aan respectievelijk het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Kindante. Wel dient uw raad te worden geïnformeerd. Daartoe zullen 2 x per jaar themabijeenkomsten worden georganiseerd waarin de resultaten worden toegelicht. Voorafgaande aan deze sessies zullen deze stukken aan u beschikbaar worden gesteld.

Sociaal Medische Indicatie

In 2017 is een verordening omtrent deze Sociaal Medische Indicatie (SMI)-regeling vastgesteld. Een goede inbedding in ons lokaal jeugd- en Wmo-beleid is daarbij van belang, net als voldoende bekendheid van de regeling bij professionals en ouders. Hier zal in 2018 aandacht aan besteed worden.

Schoolzwemmen

In 2017 zijn middels een enquête ouders bevestigd over het schoolzwemmen en hebben er gesprekken plaatsgevonden met Steinerbos B.V. en de directies van het basisonderwijs. In het schooljaar 2017/2018 wordt in aanvulling op de zogenaamde droge bewegingslessen wederom schoolzwemmen aangeboden op de vertrouwde manier (5 zwemsessie per klas per school). Eventuele wijzigingen waren niet haalbaar voor het schooljaar 2017/2018.

Ook is geconstateerd dat alle partijen in principe hebben aangegeven open te staan voor uitbreiding van het aantal zwemsessies, dat niet ten koste mag gaan van de zogenaamde droge bewegingslessen. De financiële, ruimtelijke en organisatorische (on)mogelijkheden die hiermee gemoeid zijn, zijn nader onderzocht. In 2018 beschikken we over een structureel, meerjarig plan omtrent schoolzwemmen.

Toegankelijkheid openbare ruimte

Wij ontvangen meldingen over de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Deze meldingen komen zowel van eigen medewerkers als van gebruikers. De meldingen zijn zeer divers van aard. Het betreffen dan vaak kleinere zaken als een afrit die in het verleden te smal of te steil is aangelegd waardoor de afrit met een rolstoel moeilijk te nemen is. Maar het kan ook over grotere zaken gaan. Op dit moment kunnen dit soort meldingen slechts incidenteel aangepakt worden. Hiervoor wordt structureel aanvullend budget in de begroting opgenomen om zo ook te onderstrepen dat de gemeente Stein de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor iedereen belangrijk vindt.

Naast de toegankelijkheid van de fysieke openbare ruimte, is toegankelijkheid van de samenleving in de breedste zin van het woord van belang. Dit komt tot uiting in het VN-verdrag en het bijbehorende implementatieplan van de VNG. Hierin worden landelijke en regionale opgaven beschreven waarbij lokale acties en interventies nodig zijn. Dit wordt in 2018 verder uitgerold.

Jongerenbeleid

In 2017 is het convenant in samenspraak met de coaches en de leden van de SJAR aangepast. In 2018 zal de SJAR hun ingeslagen weg vervolgen en gaan ze een rol vervullen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Centraal hierbij staat om ervoor te zorgen dat er meer jongeren naar de stembus gaan. Belangrijk bij het functioneren van de SJAR is scholengemeenschap Groenewald. De banden met deze middelbare school zijn in 2017 opnieuw opgepakt en in 2018 zal dit geïntensiveerd worden.

Huishoudelijke hulp en ondersteuning

Op 18 mei 2016 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) uitspraak gedaan over de wijze waarop de gemeenten in Nederland de regels over hulp bij het huishouden moeten interpreteren. Dit is een bijzondere situatie die zorgvuldig bekeken wordt. Om te voldoen aan de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep is in 2017 een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd. Naar aanleiding van dit onderzoek wordt afhankelijk van de resultaten het normenkader in 2018 aangepast.

Subdoelstelling III Samenwerking

Wet en regelgeving

- Wet publieke gezondheid
- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Jeugdwet

Vastgesteld beleid

- Uitgangspunten DOPsgewijze aanpak 2015
- Wmo verordening 2017 (Raadsvoorstel 30-11)
- Uitvoeringsbesluit Jeugdhulp 2016

Wat willen we bereiken ?

Actief eigenaarschap van onze burgers en partners, een bredere, intensieve samenwerking zowel in- als extern door middel van DOPsgewijze aanpak.

Het aantal werkgroepen dat actief is binnen de DOPsgewijze aanpak en het aantal inwoners dat actief betrokken is bij deze aanpak groeit. Tegelijkertijd is het behouden en werven van nieuwe deelnemers voor deze werkgroepen een aandachtspunt.

In 2018 wordt gestart met een training (verplaatsten in elkaar) om zo effectiever te werken en actieve inwonersnetwerken te stimuleren. Waar mogelijk wordt bijgedragen aan de groei ervan. Interventies die gevolgen hebben voor de dorpen worden interactief georganiseerd waarbij zoveel mogelijk afgestemd wordt met relevante DOP werkgroepen. Intern worden interventies (projecten en beleidsactualisaties) goed afgestemd, zodat betrokken inwoners / DOP-werkgroepen niet worden overvraagd. Waar mogelijk worden processen en ideeën vanuit inwoners gefaciliteerd.

Sport en gezondheid

Een streven is om de licht stijgende trend van overgewicht en obesitas om te buigen dan wel te neutraliseren. Meer bewegen en sporten voor burgers in alle leeftijdscategorieën is hierbij van belang. Het ontwikkelen van leefbaarheidskaarten per kern geeft mogelijk inzicht in specifieke gezondheidsproblemen. Deze inzichten vormen een onderlegger voor het opstellen van gericht en specifiek beleid.

Het inrichten van de openbare ruimte zodat deze uitnodigt tot (meer) bewegen is een uitdaging waar in 2018 aandacht voor zal zijn. Hierbij kan worden gedacht aan natuurspeeltuinen zoals in het Molenpark Urmond en Elserveld Elsloo.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Inzicht gezondheid/Gezondheidsbeleid
- Sportbeleid

- Bibliotheekwerk
- Lokaal sociaal-economische agenda
- Ondersteuning DOP projecten Eigen Kracht

Inzicht gezondheid/Gezondheidsbeleid

In 2017 heeft de GGD Zuid Limburg de digitale gezondheidsatlas gelanceerd:

www.gezondheidsatlaszl.nl. Hierin wordt informatie gepubliceerd over de gezondheid en leefstijl van jongeren/volwassenen/ouderen in Zuid-Limburg in totaal, maar ook per gemeente, en zelfs wijkprofielen zijn beschikbaar. Deze atlas zal verder continu worden bijgewerkt.

Voor de beleidsperiode tot 2019 is door de 18 Zuid-Limburgse gemeenten gezamenlijk regionaal gezondheidsbeleid opgesteld. Het is de ambitie van de gemeenten om de gezondheidsachterstand die Zuid-Limburg heeft ten opzichte van de rest van Nederland in te lopen. In de vorm van drie programmalijnen wordt uitwerking gegeven aan het opgestelde beleid. Het betreft de programmalijnen:

- Gezonde jeugd
- Gezonde wijk
- Kwetsbare personen

Sportbeleid

In 2017 is gestart met het uitvoeren van de wens van de gemeenteraad om de focus van de buurtsportcoaches meer te laten leggen op inwoners van Stein, jong en oud, die niet of nauwelijks bewegen.

In het schooljaar 2016/2017 is vanuit deze wens gestart met het programma Smart&Fit. Gedurende de Smart and Fit week worden in de gymles alle leerlingen getest op motoriek. Daarnaast wordt het BMI gemeten. Voor het afnemen van de testen wordt het leerlingvolgsysteem Stimuliz gebruikt. Na afloop van de testen ontvangt de school een rapportage en volgt voor elke leerling een passend vervolgaanbod.

Deze activiteiten worden in 2018 vervolgd.

In 2018 wordt extra ingezet op regionale en lokale ontwikkelingen rondom sportbeleid. Om dit te kunnen realiseren zal binnen de huidige formatie de noodzakelijke capaciteit worden vrijgemaakt. Aanvullend hiervoor zal ook een sportbudget beschikbaar worden gesteld van € 13.000 voor de uitvoering van dit beleid.

Bibliotheekwerk

Eind 2017 wordt een besluit genomen over de nieuwe, regionale, bibliotheekvisie voor de periode tot en met 2021. Hierin wordt rekening gehouden met de eerder door de gemeenteraad van Stein genomen besluiten ten aanzien van bezuinigingen op het bibliotheekwerk. Het uitgangspunt van één basisvoorziening voor het bibliotheekwerk met minimaal een vestiging per gemeente blijft overeind. De vestiging in Stein wordt de hoofdvestiging voor de gemeente en getracht wordt binnen de financiële mogelijkheden ook in de kleinere kernen een voorziening in stand te houden. In 2018 worden deze plannen geëffectueerd.

Lokaal sociaal-economische agenda

In de 2e helft van 2017 wordt zoals beschreven in het uitvoeringsprogramma van het economisch beleidsplan een denktank ingesteld om het speerpunt Arbeidsmarkt meer concreet te maken. Onderdeel hiervan is tevens het instellen van een projectgroep om samen met 20+ werkgevers meerjarig banen te creëren en te onderzoeken of het gemeentelijk beleid voor mantelzorgers en de arbeidsomstandigheden beter op elkaar afgestemd kunnen worden. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt gestimuleerd, de wijze waarop staat centraal in 2018.

Ondersteuning DOP projecten Eigen Kracht

Voor het stimuleren van eigen kracht, sociale netwerken en samenwerking is het van belang dat ook in 2018 ruimte wordt geboden op alle fronten. Ruimte voor het tijdig verstrekken van informatie en passende ambtelijke inzet is een aandachtspunt bij de evaluatie van de DOPsgewijze aanpak die in 2017 is uitgevoerd.

In 2018 is € 40.000 gereserveerd voor de training/opleiding van ambtenaren en het versterken van de structuur.

Specifiek voor het groeiend aantal burgerinitiatieven die zich bezig houden met het beheer van openbare ruimte is dat deze groepen ondersteund worden door aanschaf van materieel. Hiervoor investeren we eenmalig een bedrag van € 50.000 euro in 2018.

Om de financiële ondersteuning te blijven garanderen wordt het pilotbudget Eigen kracht van jaarlijks € 50.000 ook in 2018, 2019 en 2020 gecontinueerd. In het jaar 2018 is het wenselijk dat het budget eenmalig met € 40.000 wordt verhoogd aangezien dit bedrag in 2018 al is toegekend voor de exploitatie van het burgerinitiatief Buurtcentrum Nieuwdorp in 2018 en 2019. Door het eenmalig met € 40.000 te verhogen is er ook in 2018 weer € 50.000 beschikbaar voor nieuwe burgerinitiatieven.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkingsvorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
GGD Zuid Limburg	Gemeenschappelijke regeling	Het bevorderen van de gezondheid van inwoners door het tegengaan en vroegtijdig signaleren van ziekten. Daarnaast geven van voorlichting over gezonde voeding en het stimuleren van mensen tot meer beweging.
Omnibuzz	Gemeenschappelijke regeling	Het zorgdragen voor het vervoer van klanten met een beperking die een beroep kunnen doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast wordt de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking bevorderd.
Anti Discriminatievoorziening Limburg	Gemeenschappelijke regeling	Burgers, bedrijven en organisaties stimuleren tot meer samenwerking. En het signaleren, voorkomen en bestrijden van discriminatie en ongelijke behandeling.

Wat gaat het kosten ?

Baten en lasten

Samenleving sociale vitale kernen (x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenraming		
				2019	2020	2021
Lasten	21.973	21.496	20.505	20.114	20.136	19.993
Baten	1.725	1.309	1.120	1.087	1.087	1.087
Saldo van baten en lasten	-20.248	-20.187	-19.385	-19.027	-19.048	-18.906
Toevoeging reserves	4.514	2.165	1.866	1.806	1.908	1.930
Onttrekking reserves	2.178	4.367	2.998	2.348	2.561	2.556
Resultaat	-22.585	-17.985	-18.254	-18.484	-18.395	-18.280

Toelichting relevante afwijkingen programma: Een samenleving met sociale vitale kernen

Relevante afwijkingen tussen werkelijk 2016 en raming 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Wijziging BBV Overhead	In de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 is voorgeschreven dat de kosten van overhead centraal worden begroot en in een apart hoofdstuk moeten worden opgenomen. Deze kosten mogen vanaf de begroting 2017 niet meer in de programma's worden opgenomen. In die programma's mogen dan alleen nog de kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit leidt in dit programma tot een afwijking ten opzichte van het jaar 2016.		

		1.165	V
Kapitaallasten	Ontwikkeling kapitaallasten (vrijval gerealiseerde investeringen en investeringen 2016-2018)	149	V
PGB	In 2016 zijn er veel indicaties beëindigd omdat uit de herindicatie bleek dat er geen zorgvraag meer was.	211	V
Wmo	In 2018 zijn er diverse projecten die worden uitgezet zoals zelfredzaamheid inzicht gezondheid en ontwikkeling sociaal domein, hierdoor is er een afwijking t.o.v. 2016.	747	N
Jeugd	De zorgvraag bij het domein jeugd is toegenomen t.o.v. 2016.	145	N
Reserve sociaal domein	Er wordt meer in de reserve gestort dan onttrokken. Deze afwijking is budgettair neutraal, de nadelen zijn op programma 1 en 3 alsmede bij algemene dekkingsmiddelen terug te vinden.	3.491	V
Bibliotheekwerk	In 2018 is een taakstelling opgenomen bij bibliotheekwerk.	131	V

Relevante afwijkingen tussen de ramingen 2017 en 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Overhead	Door een wijziging in de doorverdeling van de overheadkosten is op dit programma in 2018 een nadeel t.o.v. 2017.	277	N
Kapitaallasten	Ontwikkeling kapitaallasten (vrijval gerealiseerde investeringen en investeringen 2016-2018)	31	N
PGB	De budgetten PGB jeugd en Wmo worden neerwaarts bijgesteld a.g.v. definitieve cijfers 2016.	50	V
Wmo	Binnen het domein Wmo zijn een aantal budgetten neerwaarts bijgesteld o.b.v. de laatst bekende cijfers.	164	V
Jeugd	Binnen het domein jeugd zijn een aantal budgetten bijgesteld o.b.v. de laatst bekende cijfers.	105	V
Reserve sociaal domein	Er wordt meer aan de reserve onttrokken dan gestort. Deze afwijking is budgettair neutraal, de voordelen zijn op programma 1 en 3 alsmede bij algemene dekkingsmiddelen terug te vinden.	1.060	N
Bibliotheekwerk	In 2018 is een taakstelling opgenomen bij bibliotheekwerk.	100	V
Accommodaties	Extra herstelonderhoud gemeenschapshuizen en sportaccommodaties in 2017.	80	V
	Budget 2017 voor achterstallig onderhoud brasserie Steinerbos.	100	V
	Vervreemding woning Steinerbos in 2017.	133	N
Huisvesting jeugd- en jongerenwerk	Eenmalige subsidie in 2017 bij de privatisering van het scoutinggebouw Stein.	100	V
Lokaal onderwijsbeleid	Deze afwijking heeft te maken met doorgeschoven posten van 2016 naar 2017.	67	V
Onderwijsverzorging	Deze afwijking heeft te maken met doorgeschoven posten van 2016 naar 2017.	81	V
Multifunctionele hal	In 2017 is een budget opgenomen voor de multifunctionele hal.	166	V

2.2 Programma 'Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving'

Inleiding

Het fysieke domein in gemeente Stein kenmerkt zich door een goede geografische ligging, woonkernen met cultuurhistorische waarden, het groene landschap en een hoog voorzieningenniveau en biedt daarmee een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Dit is vertaald in de kernwaarde "Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving". In de ruimtelijke structuurvisie 2015-2025 zijn de ambities behorende tot deze kernwaarde vertaald naar concrete doelen en maatregelen die leidend zijn voor ons ruimtelijk beleid in de komende jaren.

Net als alle overige gemeenten in Zuid-Limburg heeft ook Stein te maken met krimp als gevolg van demografische ontwikkelingen. Om het krimpvraagstuk goed te begeleiden is het van belang de nadruk te leggen op kwaliteit in plaats van kwantiteit. De ruimte die door krimp ontstaat moet kwalitatief goed ingevuld worden. Uitgaan van kwaliteit in plaats van kwantiteit betekent ook keuzen maken, het gaat immers niet om meer, maar om beter. In de visie op het krimpvraagstuk in de gemeente Stein staat daarom het begeleiden van krimp en benutten van kansen centraal. Bij het benutten van kansen hoort ook experimenteren en dereguleren. Uit landelijke voorbeelden blijkt dat juist buiten de gebaande paden treden, experimenteren, uitproberen, flexibiliteit, nieuwe vormen van samenwerken een bijdrage leveren aan (sociale) innovatie, leefbaarheid en uiteindelijk in het begeleiden van krimp. De komende jaren is de ontwikkeling van de samenstelling en omvang van de bevolking dan ook leidend voor de ruimtelijke ontwikkeling. Dit beïnvloedt de ruimtelijke ontwikkeling van kernen en wijken. De opgave voor de komende jaren blijft om een prettige woongemeente te zijn. Daarvoor moet de gemeente Stein haar woningvoorraad toekomstbestendig maken, dit in samenhang met een goed accommodatiebeleid maar ook met ontwikkelingen op het gebied van welzijn en zorg. Belangrijke ontwikkelingen daarin zijn de in 2016 vastgestelde Structuurvisie Wonen en lokale Woonvisie. Daarnaast werken wij in het kader van de Decentralisatie Uitkering Bevolkingsdaling (DUB) intensief samen binnen de Westelijke Mijnstreek.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 2021. Dat wil echter niet zeggen dat we nu achterover kunnen leunen. Om goed voorbereid te zijn op de gevolgen van de nieuwe wet wordt aan de hand van het plan van aanpak onverkort verder gegaan met de implementatie daarvan.

De omgevingskwaliteiten worden in 2018 verder versterkt. Dat doen we onder andere door projecten te realiseren binnen de thema's wegen, stedelijk water en riolering, verkeer en groen. Deze projecten staan opgenomen in het meerjarig investeringsprogramma. In 2018 wordt daarnaast de subsidieregeling voor de aanschaf van zonnepanelen geïmplementeerd.

Wat willen we bereiken ?

Hoofddoelstelling:

"Stein investeert in kwaliteit van wonen en voorzieningen"

Subdoelstelling I woonmilieus

"Stein stemt woonmilieus in de gemeente af op de toekomstige samenstelling van de bevolking"

Subdoelstelling II omgevingskwaliteit

"Stein versterkt haar omgevingskwaliteit, die bestaat uit groen, water, cultuurhistorie en de openbare ruimte"

Subdoelstelling III ontwikkeling Chemelotcampus/brainport 2020

"Stein haakt aan bij de verdere ontwikkeling van de Chemelotcampus als onderdeel van Brainport 2020 en wil de economische kansen die dit oplevert verzilveren"

Subdoelstelling IV voorzieningenniveau sturen op kwaliteit

"Stein gaat haar voorzieningenniveau sturen op kwaliteit en kwantiteit vanuit toekomstige behoefte, economisch en maatschappelijk draagvlak en regionaal aanbod"

Relatie met coalitieprogramma

Het coalitieakkoord 2016-2018 onderschrijft de kernwaarde uit de strategische toekomstvisie dat Stein een aantrekkelijke woon- en leefomgeving wil zijn. De subdoelstellingen in dit programma verbinden met name op de thema's Wonen, Ruimtelijk economische ontwikkelingen en Duurzaamheid de speerpunten uit het coalitieprogramma met ons ruimtelijk beleid.

Subdoelstelling I Woon/werkmilieu's

Wet en regelgeving

- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
- Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) .
- Ontheffingswet
- Provinciaal omgevingsplan Limburg 2014 .
- Provinciale omgevingsverordening 2014 .
- Woningwet 2015 .
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (22 september 2016)
- Ruimtelijke structuurvisie 2015-2025
- Strategische Toekomstvisie gemeente Stein 2011-2021 (15 september 2011) .
- Nota grondbeleid (28 mei 2015) .
- Grondprijzennota 2016 (december 2015)
- Beleidsnota Grondenbeheer 2016-2018 (december 2015)
- Verordening Wonen Zuid-Limburg 5 juli 2013
- Regionale prestatieafspraken tussen gemeenten en corporaties (2014)
- Strategisch kader Wonen en Leefbaarheid (2013)
- Bestuursafspraken Zuid-Limburg (februari 2016)

Wat willen we bereiken ?

Overeenkomstig de recent vastgestelde ruimtelijke structuurvisie stemt Stein de woonmilieus in de gemeente af op de toekomstige samenstelling van de bevolking door middel van:

- Aandacht voor duurzaamheid van nieuw en bestaand vastgoed (niet alleen aandacht voor de energieprestatie en gebruik tijdens de hele levenscyclus van vastgoed maar ook bij hergebruik en sloop van materialen);
- Flexibiliteit aan te brengen in functies en gebruiksmogelijkheden van nieuw en bestaand vastgoed;
- Aandacht voor gebruikskwaliteiten gedurende de levensloop van gebruikers; het realiseren van de juiste woning op de juiste locatie: focussen op de randvoorwaarden voor een hoogwaardig woonklimaat op die plaatsen waar goede condities voor een hoogwaardig woonklimaat op lange termijn aanwezig zijn;
- Combinaties van voorzieningen te stimuleren;
- Ontmoetingsplekken te stimuleren;
- Het vergroenen van de woonkernen;
- Het goed zwaluwstaarten van de ontwikkelingen op het ruimtelijke fysieke domein en het sociaal maatschappelijke domein waar wij een integrale gebiedsgerichte en DOPsgewijze aanpak een goed instrument voor achten.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Integraal woonwagengebeleid
- Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid
- Wonen/volkshuisvesting

- Omgevingswet
- Centrumplan
- Poort van Stein
- Herstructurering bedrijventerrein Kerensheide
- Stationsomgeving Beek-Elsloo
- Woningbouwlocatie Achter de Hegge
- Bestemmingsplan Businesspark Stein
- Bestemmingsplan buitengebied
- Structuurvisie Ruimtelijke Economie
- Projecten die doorlopen in 2018
- Bramert Noord
- Inrichten steunpost politie

Integraal woonwagenebeleid

In 2017 is gestart met de uitvoering van integraal woonwagenebeleid. Het project duurt in beginsel twee jaar. Hiervoor is door de raad geld beschikbaar gesteld, dat onder andere wordt aangewend voor participatie, scholing en arbeidstoeleiding voor woonwagenebewoners, waarbij de focus ligt op de toekomst van jeugdige woonwagenebewoners. De aanpak wordt in 2018 gecontinueerd.

Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid

Jaarlijks vindt monitoring en evaluatie van de Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Westelijke Mijnstreek plaats. Op basis hiervan volgt jaarlijks de vaststelling van de Uitvoeringsplannen Integrale Veiligheid (hierna: UVP). In afwijking hierop heeft het College in 2017 het UVP voor de duur van twee jaar, i.c. 2017 - 2018, vastgesteld. De reden hiervoor is dat de gemeente Schinnen een fusietraject gestart is met de gemeenten Nuth en Onderbanken. De beoogde herindelingsdatum is 1 januari 2019. Schinnen focust zich in 2017/2018 hoofdzakelijk op het harmoniseren van beleid en uitvoering met de fusiegemeenten. De gemeenten Stein en Beek hebben daarom ook gekozen voor een looptijd van twee jaar. Conform afspraak worden de uitvoeringsplannen op het niveau van de regio Westelijke Mijnstreek op elkaar afgestemd en zijn ze nagenoeg eensluidend, de plannen verschillen slechts op detailniveau en dit is grotendeels te verklaren door de afwijkende problematieken in de gemeenten.

Wonen/volkshuisvesting

Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg:

Middels de vastgestelde Structuurvisie Wonen Zuid -Limburg varen de 18 gemeenten in Zuid-Limburg een gezamenlijke koers op het gebied van wonen en woningvoorraadontwikkelingen. In 2018 wordt verder uitvoering gegeven aan deze structuurvisie.

Lokale Woonvisie:

In 2018 zijn de speerpunten uit de lokale woonvisie van de gemeente Stein leidend. Tevens vindt monitoring en evaluatie plaats en wordt de woonvisie indien nodig naar aanleiding hiervan aangepast.

Prestatieafspraken:

in 2018 eindigen de huidige regionale prestatieafspraken Westelijke Mijnstreek 2016-2018. In 2018 worden daarom nieuwe meerjarige kaderafspraken gemaakt. De jaarlijkse uitwerking van deze kaderafspraken vindt plaats in de regionale jaarschijf.

Startersleningen

Ook in 2018 faciliteert de gemeente Stein jongeren bij de aankoop van hun eerste woning middels het verstrekken van startersleningen.

Jongerenhuisvesting

In 2018 worden de actiepunten die volgen uit de in 2017 uitgevoerde enquête onder jongeren uitgewerkt.

Omgevingswet

In 2017 is gestart met de voorbereiding van de implementatie van de Omgevingswet. Zo is onder andere de projectorganisatie opgezet en heeft de Raad de uitvoeringsstrategie bepaald. In 2018 wordt conform het projectplan en de invoeringsstrategie verder gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet waarbij tevens wordt gekeken naar samenwerking binnen de Westelijke Mijnstreek.

Centrumplan

In 2017 is middels de aanleg van de openbare ruimte rondom het winkelgebied fase 2 het Centrumplan afgerond. In 2018 vindt alleen nog de afrekening plaats van de door de Provincie ontvangen subsidies.

Poort van Stein

In het eerste kwartaal van 2018 wordt het hotel opgeleverd en is een deel van de openbare ruimte opgewaarderd. Hiermee is fase 1 van de Poort van Stein voltooid. Met de projectontwikkelaar wordt in 2018 verder verkend wat de mogelijkheden binnen het leisure concept zijn. De provincie Limburg en Chemelot/DSM worden in de projectorganisatie betrokken vanwege de vele belangen die ter plaatse bij elkaar komen. De verwachting is dat in 2018 een ontwerp bestemmingsplan voor de Poort van Stein ter inzage kan worden gelegd waarin fase 2 en 3 planologisch wordt geregeld.

Herstructurering bedrijventerrein Kerensheide

Het bedrijventerrein Kerensheide heeft economische kracht ingeboet als gevolg van leegstand en een gebrek aan ruimtelijke kwaliteit. Om het bedrijventerrein weer tot een aantrekkelijke vestigingslocatie te maken liggen er een aantal ruimtelijke opgaven. De opgaven zijn vastgelegd in het masterplan 'Herstructurering bedrijventerrein Kerensheide' en zijn als volgt te definiëren:

- ontwikkeling Poort van Stein en opwaardering openbare ruimte;
- revitalisering noordelijk deel van het bedrijventerrein;
- op langere termijn de herontwikkeling van de kavel Dassen.

De ontwikkeling van de Poort van Stein is eerder in deze begroting al toegelicht. De revitalisering van het noordelijk deel is in 2017 samen met de ondernemers en grondeigenaren besproken. De herontwikkeling van de kavel Dassen is een opgave voor de langere termijn omdat deze kavel in particulier bezit is.

Stationsomgeving Beek-Elsloo

In het 1e en 2e kwartaal vindt de uitwerking tot een definitief ontwerp plaats. In het 3e kwartaal wordt gestart met de uitvoering aan de Steinse zijde. De uitvoering aan de zijde van Beek start in het eerste kwartaal 2019. De oplevering is eind 2019 voorzien.

Woningbouwlocatie Achter de Hegge

Er is een start gemaakt met de planvoorbereiding en de procedure voor de omgevingsvergunning voor de herinrichting van de woningbouwlocatie Achter de Hegge. Indien de vergunningprocedure succesvol wordt doorlopen, kan in 2018 worden gestart met de realisatie.

Bestemmingsplan Businesspark Stein

Het vigerend bestemmingsplan voor het bedrijventerrein Businesspark Stein is in juli 2009 door de Raad vastgesteld. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening mogen bestemmingsplannen niet ouder zijn dan 10 jaar. In 2018 wordt gestart met de voorbereidingen voor een geactualiseerd bestemmingsplan voor het bedrijventerrein Businesspark Stein. Vaststelling is in het eerste kwartaal van 2019 voorzien.

Bestemmingsplan buitengebied

Het vigerend bestemmingsplan voor het Buitengebied is op 16 december 2010 door de Raad vastgesteld. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening mogen bestemmingsplannen niet ouder zijn dan 10 jaar. Dat betekent dat het bestemmingsplan uiterlijk in 2020 geactualiseerd moet zijn. Gelet op de omvang van het plangebied wordt reeds in 2018 gestart met de voorbereidingen voor een geactualiseerd bestemmingsplan voor het buitengebied. Vaststelling is in het tweede kwartaal van 2020 voorzien.

Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg

Beoogd wordt de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL) eind 2017 vast te stellen. In 2018 wordt op (sub)regionaal niveau gezamenlijk gewerkt aan een uitvoeringsprogramma. De verwachting is dat de uitvoering hiervan verder plaats zal vinden in 2019 en de daaropvolgende jaren.

Projecten die doorlopen in 2018

- In 2019 wordt verder invulling gegeven aan de uitvoeringsparagraaf van de ruimtelijke structuurvisie;
- Voorbereiding aanleg rotonde aan de Stadhouderslaan
- Duurzaamheidsmaatregelen
- Projecten uit het MIP uitgevoerd
- Oplevering Stationsomgeving
- Ontwikkeling Poort van Stein fase 2 en 3

Bramert Noord

In 2017 is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om beperkt woningbouw in het gebied Bramert-Noord te ontwikkelen. De uitkomsten van het onderzoek zijn ten tijde van het opstellen van deze begroting niet voorhanden. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek wordt in 2018 de gebiedsontwikkeling Bramert-Noord ter verdere besluitvorming voorgelegd aan Uw Raad.

Inrichten steunpost politie

Zoals de politie Limburg onlangs bekend maakte gaat het politiebureau in Stein binnenkort dicht. Er wordt nog gezocht naar geschikte locaties voor een zogenaamd klein steunpunt. Onze gemeente hecht veel waarde aan de mogelijkheid van een aanloopfunctie in de gemeente en wenst deze aldus te behouden. Wij zijn dan ook met het Basisteam Westelijke Mijnstreek in overleg over de kaders en de functionaliteiten van een dergelijk steunpunt. Zo wordt de mogelijkheid bekeken om het politiesteunpunt te realiseren in een gemeentelijke accommodatie (zoals het gemeentehuis) om op die manier de dienstverlening voor de burger te optimaliseren.

Subdoelstelling II Omgevingskwaliteit

Wet en regelgeving

- Structuurvisie infrastructuur en milieu
- Wet ruimtelijke ordening
- Besluit ruimtelijke ordening
- Wet voorkeursrecht gemeenten
- Provinciaal omgevingsplan Limburg 2014
- Gemeentewet
- Wet Milieubeheer
- Waterwet
- Wegenverkeerswet
- Wegenwet
- Wet verontreiniging oppervlaktewater (riool- en regenwateroverstorten)
- Wet Bodembescherming (panden buitengebied)
- Wet op de Waterhuishouding
- Wet verontreiniging oppervlaktewater (riooloverstorten)
- Wet drinkwatervoorziening (legionella)
- Telecomverordening
- Burgerlijk Wetboek
- Pachtwet
- Flora en faunawet
- DOB besluit voor onkruidbestrijding op verhardingen
- Kaderrichtlijn water
- WKPB (wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen)
- WION (grondroedersregeling)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)
- Politiewet 2012

- Wet op de Veiligheidsregio's
- Opiumwet
- Wet Tijdelijk Huisverbod

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (22 september 2016)
- Strategische toekomstvisie 2011 – 2021 (15 september 2011)
- Structuurvisie Stein 2015-2025 (26 februari 2015)
- Nota grondbeleid (28 mei 2015)
- Beleidsnota grondenbeheer 2016-2019 (3 december 2015)
- Grondprijzennota 2015 (4 december 2014)
- Structuurschets "Stein op weg naar 2015" middels gebiedsgewijze aanpak (september 2004)
- Vaststellen nieuwe gebieden gebiedsgerichte aanpak (3 december 2009).
- Beleidskaders onderhoud openbare ruimte (2016)
- Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2015-2020 (30 oktober 2014)
- Beleidsplan afvalwater Westelijke Mijnstreek (30 oktober 2014)
- Waterplan Stein 2009 (1 oktober 2009)
- Kostendekkingsplan riolering (3 december 2015)
- Afkoppelbeleid particulieren (26 juni 2014)
- Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (25 juni 2013)
- Parkeerbeleid (25 juni 2013)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (26 juni 2014)
- Kadernota integraal Veiligheidsbeleid Westelijke Mijnstreek 2015-2018 "Veiligheid kent geen grenzen" (4 december 2014)
- Damoclesbeleid
- Victoriabeleid (1 november 2012)
- Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Misdaad (Bibob-beleid) (2007)
- Regionaal crisisplan (19 juni 2015)
- Rampbestrijdingsplan hoogwater Maas (december 2015)
- Rampbestrijdingsplan Chemelot (december 2015)

Wat willen we bereiken ?

Door te investeren in groen, water, openbare ruimte en cultuurhistorie versterkt Stein haar omgevingskwaliteit.

Deze verbetering van de omgevingskwaliteit wordt concreet vertaald door:

- De groene verbindingen zoals vastgelegd in de regiovisie Westelijke Mijnstreek te voltooien;
- De beleving van Stein als gemeente aan het water (Maas en Julianakanaal) te verbeteren en de toeristische recreatieve potenties beter te benutten;
- De cultuurhistorische waarden van de verschillende kernen beter te benutten en te verbinden met toerisme en recreatie in onze gemeente;
- Te blijven investeren in het versterken van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Wetsvoorstel private kwaliteitsborging
- Afvalinzameling
- KLUS project
- Experimenteerbudget CPO traject
- BOR plan incl. groenbeheersplan
- Reconstructie riolen
- Wegen en verkeer
- Groen
- Stedelijk water en riolering
- Verkeer

Wetsvoorstel private kwaliteitsborging in de bouw

Op 21 februari 2017 is het voorstel van Wet kwaliteitsborging voor het bouwen door de Tweede Kamer aangenomen. Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer is echter geen onvoorwaardelijke steun voor de wet uitgesproken. De stemming in de Eerste Kamer is vervolgens door de minister uitgesteld en daarmee dus ook de verwachte gefaseerde invoering van de wet. Het is ten tijde van het opstellen van de begroting niet duidelijk wanneer de wet opnieuw in procedure wordt gebracht en hoe deze gewijzigd zal worden, waardoor het vooralsnog niet duidelijk is welke impact de invoering concreet heeft op de organisatie.

Afvalcompartiment

In 2018 wordt gestart met de evaluatie van het op 22 oktober 2015 vastgestelde Regionaal Afvalbeleidsplan Westelijke Mijnstreek 2016-2019.

Op basis van deze evaluatie zal aan de Raad in 2019 een nieuw afvalbeleidsplan ter vaststelling worden aangeboden.

KLUS project

In de gemeentelijke woonvisie is aangegeven dat in 2017 een Steinse adaptatie van het KLUS-project (KrottenLijst UitvoeringsStrategie) wordt onderzocht, waarbij er een voorkeur is om dit gezamenlijk te doen met de andere gemeenten van de westelijke mijnstreek. Vooruitlopend op de eventuele adaptatie wordt voorgesteld om in 2018 €50.000,- te reserveren voor extra (handhavings-)capaciteit ten behoeve van het KLUS-project.

Experimenteer budget CPO-traject

Bij Collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) werken burgers binnen een bouwproject samen in een groep om allen een eigen bouwproject te realiseren. Door op deze wijze samen te werk ontstaan schaalvoordelen en kan men gezamenlijk meedenken over bijvoorbeeld de verdere inrichting van de buurt. Met name voor de nog te ontwikkelen bouwgronden (Beatrixplein, Meerdel, al dan niet Bramert Noord) en herbestemming van bestaande (waardevolle) panden wordt dit ontwikkelconcept als kansrijk gezien. Hiervoor is €100.000 geraamd. Het budget is met name bedoeld om de benodigde expertise en begeleiding in te huren.

BOR plan incl. groenbeheersplan

Met het beheerplan Beheer Openbare Ruimte kan onderhoud in de openbare ruimte planmatig worden uitgevoerd.

Het beheerplan is een belangrijk hulpmiddel om het gewenste onderhoudniveau van de openbare ruimte te bereiken/te behouden. Het beheersplan beschrijft de inrichtingsmaatregelen, beheersmaatregelen en beleidsmaatregelen die nodig zijn om er voor te zorgen dat het onderhoudniveau duurzaam gerealiseerd worden.

Er wordt aangegeven wie welke rol heeft in het onderhoud zowel binnen de gemeentelijke organisatie als ook bij andere partijen.

Reconstructie riolen

In de beeldvormende bijeenkomst van 13 september 2017 zijn de raads- en commissieleden geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van het gemeentelijk waterbeheer en de noodzaak om het ontwerp en het beheer van de riolering hierop aan te passen. Daarnaast is ook melding gemaakt van de achterstanden op het rioolonderhoud, de toename van de onderhoudskosten en bestrijding van calamiteiten waar we mee te kampen hebben. Het gevolg hiervan is dat de meerjarige onderhoudsbudgetten niet toereikend zijn en dat ook de stand van de voorziening weinig soelaas biedt. Tijdens de bijeenkomst zijn een aantal oplossingsrichtingen gepresenteerd. Voor 2018 en volgende jaren betekent dit dat:

- het onderhoudsbudget in 2018 wordt verhoogd voor de noodzakelijke inhaalslag van de reparaties van riolen. Hiervoor wordt € 185.000 aan de voorziening riolen onttrokken;
- het budget voor het structureel kunnen uitvoeren van het onderhoud en calamiteitenbestrijding verhoogd naar € 691.000;
- de in de kadernota 2018 vastgestelde uitgangspunten (100% kostendekkendheid van het rioolcompartiment en de maximale woonlastenstijging van 2%) onder druk komen te staan door de eerdergenoemde toename van de kosten;
- in 2018 wordt gewerkt aan een kostendekkingsplan voor 2019 en volgende jaren dat moet zorgen voor een uitbreiding van de inkomsten van de rioolheffing om de almaar

toenemende kosten te kunnen dekken. In het tweede deel van de presentie van 13 september 2017 is al een voorgezet gegeven van mogelijkheden die wetgeving hiertoe biedt met een globale inschatting van de mogelijke meeropbrengsten.

Indien bij 100% kostendekkendheid sprake is van stijgende kosten dienen ook de inkomsten te stijgen. Er zijn verschillende mogelijkheden om de heffingsmaatstaven te veranderen en hiermee de hoogte van de rioolheffing te bepalen. Het wijzigen van de heffingsmaatstaven is ambtelijk als ook bestuurlijk een intensief traject waarvoor ruim de tijd genomen moet worden. Omdat in 2017 te weinig tijd restte om voor 2018 een nieuw kostendekkingsplan vast te stellen is bij de berekening van het rioltarief 2018 naar een eenmalige oplossing gezocht die past binnen de eerdergenoemde uitgangspunten. Om de gemiddelde lokale woonlastendruk met maximaal 2% te laten stijgen is in 2018 voor een bedrag van € 228.000 beschikt over de rioolvoorziening. Het tekort op het rioolcompartiment is hiermee niet helemaal weggewerkt. Het resterend tekort van € 41.000 is ten laste gebracht het positief exploitatieresultaat 2018, waardoor het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid is losgelaten.

Wegen en verkeer

Wegen

De Nieuwe Postbaan, Heidekampweg en de rotonde ACL worden vanwege hun slechte toestand in 2018 gereconstrueerd. Hierbij worden de wegen qua inrichting en belastbaarheid geschikt gemaakt voor de toekomstige ontwikkelingen. Hierbij moet worden gedacht aan de toename van het vrachtverkeer tussen het Chemelotterrein en de haven, de stimulering van de bedrijvigheid in de haven en de gebiedsvisie.

Verder wordt in 2018 gestart met de uitvoering van de reconstructie van het eerste deel van de Mauritsweg in Stein.

Verkeer

In samenwerking met de werkgroep Verkeer & Veiligheid van het DOP Elsloo is gestart met het Verkeersarrangement Elsloo. Met de inbreng van bewoners zijn oplossingen voor ingebrachte knelpunten bedacht. Komende jaren worden de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van projecten uit het verkeersarrangement. In de planning wordt prioriteit gegeven aan de herinrichting van de Stationstraat, de rotonde Steinderweg en de Jurgenstraat. Er zullen eveneens voorbereidingen worden getroffen voor de reconstructies van de Koolweg, Michiel de Ruyterstraat en Catsop. Daarnaast zien we tijdens de spits verkeersafwikkeling van en naar het Businesspark Stein steeds meer vastlopen. In 2018 wordt daarom een verkeersonderzoek uitgevoerd.

Aanvullend hieraan worden ook voor de kernen Stein en Urmond in de periode 2018-2020 verkeersarrangementen opgesteld.

Groen

De groenvisie gemeente Stein geeft een integrale visie voor de lange termijn op de ontwikkeling van het openbaar groen, zowel voor het groen van de verschillende kernen als voor het groen in het buitengebied. De visie is een stimulerend document dat de basis legt voor toekomstige ontwikkelingen, initiatieven en keuzes voor het groen. Voor de uitvoering van het groenbeleidsplan is jaarlijks €50.000,- geraamd. Om deze lange termijn visie te kunnen ontwikkelen wordt er tevens voor gekozen om mee te liften met andere projecten, gebruik te maken van opengestelde subsidiemogelijkheden, samenwerken met stakeholders en het opknippen van het uitvoeringsprogramma in behapbare delen.

Bij het meeliften met andere projecten kan men denken aan o.a. afkoppelen van het hemelwater van het rioelstelsel waarbij kansen liggen voor de ontwikkeling van de groenstructuur. Bij subsidiemogelijkheden liggen kansen om deel te nemen aan o.a. LEADER programma, stadsnatuur, subsidie erfgoed etc. Daarnaast zijn er kansen om samen met stakeholders projecten in het kader van de ontwikkeling van de groenstructuur op te pakken. Om projecten in een initiatief fase verder te brengen, in een cofinanciering voor een subsidie te kunnen voorzien, een bijdrage te doen aan projecten die samen met stakeholders worden opgepakt zal budget vrijgemaakt dienen te worden.

Stedelijk water en riolering

Algemeen

In het beleidsplan afvalwater heeft de gemeente uitgesproken om zo veel mogelijk doelmatig en duurzaam om te gaan met het verwerken van afvalwater en hemelwater. In 2018 wordt hier invulling aan gegeven door het renoveren van bestaande riolering en het afkoppelen van hemelwater binnen

de GGA's Urmond en Maasband. Ook bij nieuwe realisatieplannen zoals de Poort van Stein en grootschalige wegconstructies zoals de Nieuwe Postbaan en Mauritsweg wordt hierop ingezet. Het onderhouden, repareren en renoveren van de rioleringsonderdelen wordt projectgericht opgepakt. Binnen het samenwerkingsverband Westelijke Mijnstreek worden onderzoeken gecontinueerd en opgestart zoals het databeheer, opstellen van een meetplan, de regenwaterstructuurkaart en optimalisatie van het basisrioleringsplan. Hiermee wordt meer inzicht verkregen in de werking van het afvalwater systeem.

Afkoppelen Maasband

In het waterplan en het gemeentelijk rioleringsplan is het rioolstelsel in de kern Maasband opgenomen als afkoppellocatie waardoor hemelwater niet meer verpompt hoeft te worden naar de RWZI. Dit afkoppelproject biedt ook de mogelijkheid om verkeerskundige problemen in Maasband aan te pakken en invulling te geven aan de wens uit het coalitieakkoord om de wegen in Maasband op te knappen.

Het project Afkoppelen Maasband is in afgestemd met het Consortium Grensmaas en de nutsbedrijven op de werkzaamheden van het Grensmaasproject. Daarnaast hebben in 2017 verdere onderzoeken plaatsgevonden en is het voorontwerp besproken met het DOP Maasband. Als gevolg van de input en wensen vanuit het DOP alsmede de onderzoeksresultaten (waaruit bijvoorbeeld een complexe ligging van nutsvoorzieningen is aangetroffen), is aanpassing van het budget en bijstelling van de planning noodzakelijk gebleken. De uitvoeringsomstandigheden in Maasband zijn complex. De nutsbedrijven kunnen pas starten na het ophogen van de kade en de aanleg van de riolen kan pas starten na sanering van de nutsvoorzieningen. Daarom kon er slechts een klein gedeelte in 2017 gerealiseerd worden.

Om de uitvoering inclusief de input en wensen van het DOP Maasband mogelijk te maken is in de Berap-1 van 2017 opgenomen:

- verhoging van het uitvoeringsbudget tot € 1.070.000 was (€ 770.000). Hiervan is € 300.000 in de begroting 2017 en de resterende € 770.000 in 2018 opgenomen.
- verhoging van het uitvoeringsbudget voor het realiseren van de parkeerplaats tot € 100.000 (was € 50.000). Een deel van het beschikbare budget (€ 20.000) is opgenomen in 2017 en de resterende € 80.000 in de begroting van 2018.

Subdoelstelling III Ontwikkeling Chemelotcampus/brainport 2020

Wet en regelgeving

- Beleidsplan LED 2014-2020
- Nationaal Beleid Brainport 2020
- Topsectorenbeleid Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.
- Koers voor Zuid Limburg POL2014

Vastgesteld beleid

- Strategische toekomstvisie Stein 2011-2021 (15 september 2011)
- Regiovisie Westelijke Mijnstreek 2009 (3 december 2009)
- Ruimtelijke Structuurvisie Stein (26 februari 2015)
- Visie Chemelot 2025 (september 2016)
- Economisch beleidsplan (1 juni 2017)

Wat willen we bereiken ?

Gemeente Stein wil de kansen benutten (werkgelegenheid, voorzieningen, bezoekers, nieuwe inwoners) die de verdere ontwikkeling van Chemelotcampus oplevert. Inmiddels ligt er de visie Chemelot 2025. Het doel van deze integrale gebiedsvisie Chemelot e.o. is om de groeikansen rond het cluster Chemelot en de Chemelot campus nog beter te benutten (de kennis-as) in balans met de leefbaarheid, mobiliteit en andere economische/ruimtelijke functies in de omgeving (quality of life). Wij blijven alert op de kansen maar ook potentiële bedreigingen die deze visie biedt.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Versterking kansen Chemelotcampus

Versterking kansen Chemelotcampus

De Chemelot Campus is een belangrijke troef voor economisch ambities in de regio Zuid-Limburg en de gemeente Stein. De campus heeft de ambitie om te groeien waardoor de komende jaren een groei van kenniswerkers zal plaatsvinden. De focus ligt daarbij op het aantrekken van de bèta-kenniswerker. Hierbij wordt vaak gewezen op het multiplier effect, iedere hoogopgeleide kenniswerker heeft een aantal banen op een lager niveau in zijn kielzog.

Tal van factoren spelen een rol bij de keuze van kenniswerkers om zich ergens te vestigen. Daarbij gaat het om de baan, het salaris maar ook om een goed woon- en leefklimaat om op deze manier de kenniswerker te behouden. In de Woonvisie van de gemeente Stein is het verzilveren van kansen van de campus middels het aantrekken en behouden van kenniswerkers opgenomen. In 2018 zetten we hier verder op in.

Subdoelstelling IV Voorzieningen niveau sturen op kwaliteit

Deze subdoelstelling komt in meerdere of mindere mate ook voor in de overige programma's. Deze subdoelstelling wordt door de voorliggende begroting ingevuld. Hier ligt een nauwe relatie met subdoelstelling III van dit programma en de uitgangspunten van de Strategische Toekomstvisie 2011-2021 zoals o.a. verwoord in Programma I. In feite vindt in dit programma de concretisering plaats.

Subdoelstelling V Duurzaamheid

Wet en regelgeving

- Nationaal beleid
- Klimaatakkoord Rijk en Gemeenten (Schoon en Zuinig)

Vastgesteld beleid

- Structuurvisie gemeente Stein 2015-2025 (26 februari 2015)
- Strategische toekomstvisie gemeente Stein 2011 – 2021 (15 september 2011)
- Regiovisie Westelijke Mijnstreek "Ruimte voor nieuwe generaties" (3 december 2009)
- Het Groene Net (10 februari 2011)
- Structuurvisie Wonen regio Westelijke Mijnstreek (9 juni 2011)

Wat willen we bereiken ?

De gemeente wil de komende jaren een impuls geven aan duurzame ontwikkelingen. De basis voor het thema duurzaamheid is in de ruimtelijke structuurvisie gelegd en vormt hiermee het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. De voornaamste maatregelen in 2018 zijn:

- Duurzaamheidslening voor zonnepanelen
- Groene Net
- Vervolg pilot verduurzaming van gemeentelijke accommodatie(s)

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Duurzaamheid
- Strategische visie

Duurzaamheid

Het thema Duurzaamheid is door de gemeente vertaald in de ruimtelijke structuurschets. Hierin zijn een aantal uitvoeringsmaatregelen opgenomen. Voor de uitvoering van de verschillende projecten wordt in de periode 2018-2021 €50.000,- beschikbaar gesteld. In 2018 wordt analoog aan eerdere voorbeelden in bijvoorbeeld Parkstad een duurzaamheidslening geïntroduceerd waarmee Steinse burgers de aanschaf van zonnepanelen kunnen financieren. Daarnaast wordt verder gewerkt aan de businesscase om ook in gebieden in de gemeente Stein te laten aansluiten op het Groene Net.

Strategische visie

Als gemeente opereren we in een dynamische omgeving met vele veranderingen en onzekerheden. Het is daarom goed om met enige regelmaat onze strategische toekomstvisie tegen het licht te houden, om zo onze koers tijdig te kunnen bijsturen als dat nodig is. In juli 2018 hebben wij onze Strategische Toekomstvisie 2011-2021 geactualiseerd.

De strategische toekomstvisie is een overkoepelend kader voor ons (toekomstig) beleid waarin strategische opgaven integraal worden benaderd vanuit de verschillende beleidsvelden. Het actualiseren van onze toekomstvisie wordt in de tweede helft van 2018 gevolgd door het opstellen van een realisatieprogramma. Tevens ontwikkelen wij een monitoringsinstrument om met regelmaat de externe omgeving te monitoren op veranderingen die van invloed zijn op de strategische ambities van onze gemeente.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkingsvorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid Limburg	Gemeenschappelijke regeling	Het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie.
Anti Discriminatievoorziening Limburg	Gemeenschappelijke regeling	Het creëren van een aantrekkelijke leefomgeving door het signaleren, voorkomen en bestrijden van discriminatie en ongelijke behandeling in de provincie Limburg.
Veiligheidsregio Zuid Limburg	Gemeenschappelijke regeling	Zorg dragen voor de fysieke veiligheid (met name brandweezorg en de crisisbeheersing) voor inwoners en bedrijven in Zuid-Limburg.
Intergemeentelijke Milieu Dienst	Gemeenschappelijke regeling	Uitvoeren van alle milieutaken voor de doelstelling duurzaamheid.
Regionale Uitvoeringsdienst Zuid Limburg	Gemeenschappelijke regeling	Het verhogen van de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving tegen lagere kosten in relatie tot de subdoelstelling duurzaamheid.
NV RWM	Private onderneming	Uitvoeren van de inzameling en het laten verwerken van huishoudelijk afval en het uitvoeren van opgedragen reinigingstaken van de 4 deelnemende gemeenten uit de Westelijke Mijnstreek (waaronder Stein).

Wat gaat het kosten ?

Baten en lasten

Aantrekkelijke woon- en leefomgeving (x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lasten	17.355	15.045	13.814	13.334	13.616	13.798
Baten	10.728	9.690	7.311	7.343	7.375	7.383
Saldo van baten en lasten	-6.627	-5.355	-6.503	-5.991	-6.241	-6.414
Toevoeging reserves	858	1.212	155			
Onttrekking reserves	115	327	345	82	17	17
Resultaat	-7.369	-6.240	-6.314	-5.909	-6.224	-6.397

Toelichting relevante afwijkingen programma: Aantrekkelijke woon- en leefomgeving

Relevante afwijkingen tussen werkelijk 2016 en raming 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Wijziging BBV	In de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 is voorgeschreven dat de kosten van overhead centraal worden begroot en in een apart hoofdstuk moeten worden opgenomen. Deze kosten mogen vanaf de begroting 2017 niet meer in de programma's worden opgenomen. In die programma's mogen alleen nog de kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit leidt in dit programma tot een afwijking ten opzichte van het jaar 2016.	2.054	V
Kapitaallasten	Ontwikkeling kapitaallasten (vrijval gerealiseerde investeringen en investeringen 2016-2018).	492	N
Volkshuisvesting	In de begroting 2018 zijn de kosten van het project woonwagenlocatie Achter de Hegge / Bramert Noord opgenomen.	247	N
	In de begroting 2018 is € 335.000 (waarvan € 40.000 doorgeschoven vanuit 2017) opgenomen voor het project normalisatie woonwagenlocaties. In 2016 bedroegen de projectkosten € 75.000.	260	N
	In de begroting 2018 is € 50.000 opgenomen voor het handhavingsbeleid KLUS-project.	50	N
	In de begroting 2018 is € 100.00 opgenomen als experimenteerbudget voor CPO-projecten (collectief particulier opdrachtgeverschap).	100	N
Ruimtelijke ordening	In de begroting 2018 is een budget van € 30.000 opgenomen voor de implementatie van de omgevingswet.	30	N
	Lagere uitvoeringskosten voor de heffing en inning van lokale belastingen.	46	V
Brug Berg aan de Maas	In 2016 zijn kosten gemaakt voor het verbreden van de brug in Berg aan de Maas.	628	V
Verkeer	In de begroting 2018 is €70.000 opgenomen voor verkeersonderzoeken (verbinding Oud-Stein en carpoolplaats Urmond).	70	N
Groen	Hogere kosten voor het groenonderhoud (opstellen en uitvoeren groenbeheersplan) in 2018.	155	N
Openbare orde en Veiligheid	In 2016 de inrichting van Veilig thuis Zuid-Limburg plaatsgevonden. Echter zijn de gemeentelijke bijdragen pas vanaf 2017 begroot.	171	N
Milieu	In 2016 zijn de overschotten 2015 van de IMD en RUD verrekend.	156	N
Duurzaamheid	Met ingang van 2018 is structureel € 50.000 in de begroting opgenomen voor duurzaamheidsmaatregelen.	50	N

Relevante afwijkingen tussen de ramingen 2017 en 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Kapitaallasten	Ontwikkeling kapitaallasten (vrijval gerealiseerde investeringen en investeringen 2016-2018).	322	N
Erfgoedbeleid	In de begroting 2017 zijn onderzoekskosten voor het erfgoedbeleid opgenomen.	60	V
Volkshuisvesting	In de begroting 2018 zijn de kosten van het project woonwagenlocatie Achter de Hegge / Bramert Noord opgenomen.	247	N
	Voor het project normalisatie woonwagenlocaties is € 40.000 doorgeschoven van 2017 naar 2018.	80	N
	Meer onderzoekskosten volkshuisvesting in 2018.	90	N

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
	Minder beheerkosten woonwagenlocaties in 2018 door invulling opgelegde taakstelling.	46	V
St. Antoniuskerk Urmond	In de begroting 2017 is een budget opgenomen voor de sloop van de Antoniuskerk in Urmond.	51	V
Poort van Stein	In de begroting 2017 zijn onderzoekskosten opgenomen voor de projecten Poort van Stein en Stationsomgeving Beek-Elsloo.	56	V
Brug Berg a/d Maas	In de begroting 2017 is rekening gehouden met een afkoopsom voor het onderhoud.	69	V
Verkeer	Hogere onderzoekskosten in 2018 voor het verkeer en vervoersplan.	103	N
Groen	Verhoging van de Uitvoeringskosten groenstructuurplan van af 2018.	113	N
Brandkranen	In 2017 is budget opgenomen voor de uitbreiding van het aantal brandkranen.	240	V
Veiligheidsregio	Hogere bijdrage aan de veiligheidsregio in 2018.	63	N
Onderzoekskosten	In de begroting 2017 zijn onderzoekskosten voor diverse projecten zoals gemeentelijke samenwerking en krimp.	134	V

2.3 Programma 'Bereikbare en bedrijvige gemeente'

Inleiding

Het thema van dit programma "Bereikbare en bedrijvige gemeente" wordt in 2018 uitgewerkt. In 2017 is het economische beleidsplan vastgesteld. Dit plan rust op drie pijlers: sociaal economisch beleid, toerisme / recreatie en economisch beleid.

In de subdoelstellingen krijgen de pijlers handen en voeten. Voorbeelden van de belangrijkste acties zijn het implementeren van het participatiebedrijf inclusief Vixia, het stimuleren van toerisme met behulp van het Steinerbos, de Brug over de Maas en het verder inrichten van het Rivierpark Maasvallei. Ook wordt de economische slagkracht vergroot door parkmanagement en een onderzoek naar de ruimtelijke kwaliteit van onze bedrijventerreinen.

Wat willen we bereiken ?

Hoofddoelstelling:

“Stein investeert in het versterken en verbreden van het economisch profiel door een beter gebruik van de toeristisch recreatieve potenties rondom natuur, landschap, cultuur en cultuurhistorie, sport en evenementen”

Subdoelstelling I lokale economie:

“Speerpunten lokale economie: haven en logistiek; behouden en versterken MKB, aansluiten bij Brainport Zuid-Nederland, toeristische trekpleisters en recreatiemogelijkheden”

Subdoelstelling II vrijetijdseconomie:

“Vrijetijdseconomie en recreatie en toerisme als nieuwe economische motor”

Subdoelstelling III Bezoek aan Stein:

“Bevorderen bezoek aan Stein”

Subdoelstelling IV Economische slagkracht:

“Vergroten van economische slagkracht en ondernemende en faciliterende gemeente”

Relatie met coalitieprogramma

Het coalitieakkoord 2016-2018 "Iedereen doet mee" onderschrijft de kernwaarde uit de strategische toekomstvisie dat Stein een bereikbare en bedrijvige gemeente wil zijn en spreekt de ambitie uit het vestigingsklimaat voor en de dienstverlening aan de ondernemers verder te willen verbeteren. Er zal gezocht worden naar verbindingen en verduurzaming tussen de diverse partners.

De gemeente stelt zich tot doel vraag en aanbod op de lokale arbeidsmarkt zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen en maatschappelijk verantwoord ondernemen van de lokale ondernemers te stimuleren. Toeristische en recreatieve potenties van het Rivierpark Maasvallei worden optimaal benut. Er wordt verbinding gelegd tussen diverse bijzondere plekken in onze gemeente (cultureel erfgoed, landschapselementen), evenementen en de versterking van de strategische communicatie.

Subdoelstelling I Lokale economie

Wet en regelgeving

- Participatiewet
- IOAW
- IOAZ
- Bbz
- Regeling Suwi
- Awb

Vastgesteld beleid

- Strategische Toekomstvisie Stein 2011 – 2021
- Havennetwerkvisie provincie Limburg 2030 (2012)

- Structuurvisie 2015-2025
- Limburg Economic Development (2010)
- Visie Brainport 2020
- Economisch beleidsplan
- Beleidsplan participatie 2015/2016
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive gemeente Stein 2015
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Stein 2015
- Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015
- Verordening individuele inkomenstoelage (december 2014)
- Verordening individuele studietoelage 2015
- Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Stein 2015
- Verordening tegenprestatie gemeente Stein 2015
- Verordening werkleeraanbod Wet Investeren in Jongeren
- Verordening persoonsgebonden budget Wet sociale werkvoorziening
- Verordening cliëntenparticipatie Wsw
- Toeslagenverordening Wet investeren in jongeren
- Maatregelenverordening Wet investeren in jongeren
- Beleidsplan Minimaregelingen gemeente Stein 2015-2016
- Beleidsregels bestuurlijke boete Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Stein
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet

Wat willen we bereiken ?

- Als onderdeel van het logistiek knooppunt Zuid Limburg, de haven van Stein profileren. Dit om zo de economische potentie van de haven beter te benutten.
- De samenwerking tussen gemeente en ondernemers in Stein verbeteren en intensiveren met aandacht voor beeldvorming en promotie. Daarnaast handhaven en verder uitbouwen van het regionale ondernemersnetwerk dat de gemeente heeft opgebouwd met aandacht voor bestaande en nieuwe relaties.
- Kansen creëren om de samenwerking met MKB en LED te intensiveren.
- Samenwerking tussen bedrijfsleven en gemeente op het gebied van arbeidsmarkt intensiveren om te komen tot maatschappelijk verantwoord ondernemerschap.
- Een effectieve en efficiënte regionale werkgeversbenadering die resulteert in kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Beheersing van de instroom en bevordering van de uitstroom uit de Participatiewet.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Uitvoering economisch beleidsplan
- Starterscentrum Limburg
- Arbeidsmarktbeleid en arbeidsmarkten
- Participatiebedrijf incl. Vixia

Uitvoering economisch beleidsplan

Op 1 juni 2017 is het economisch beleidsplan 2017-2020 vastgesteld door de gemeenteraad. In 2018 werken we verder aan het uitvoeringsprogramma. Daarbij hebben we onder andere aandacht voor het stimuleren en waarderen van ondernemersinitiatieven op het gebied van promotie en verkennen we de mogelijkheden van citymarketing. Daarnaast zetten we in op een betere dienstverlening naar ondernemers en is verkend welke samenwerkingsverbanden voor Stein de juiste meerwaarde bieden. Dit moet in 2018 leiden tot duurzame overlegstructuren en meer verbinding met onze ZZP'ers en het MKB.

Starterscentrum Limburg

Deelnemende gemeenten in Limburg geven jaarlijks een bijdrage van € 10.000 in de vorm van een subsidie aan het Starterscentrum Limburg. De bijdrage van de gemeente Stein is, in vergelijking met de andere gemeenten de helft, namelijk € 5.000 die opgenomen is in de begroting. Gezien de werkzaamheden die het starterscentrum, sinds de afzondering van de Kamer van Koophandel,

uitvoert zoals werkzoekenden uit de gemeente Stein te ondersteunen met de oprichting van een eigen onderneming is het rechtvaardig om een subsidie van € 10.000 te verlenen.

Arbeidsmarktbeleid en arbeidsmarkten

Arbeidsmarktbeleid gaat over het bevorderen en realiseren van werkgelegenheid voor personen met een afstand tot arbeid en de ondersteuning die deze personen nodig hebben bij het vinden van werk. Het arbeidsmarktbeleid heeft een nauwe relatie met de lokaal sociaal economische agenda. Gemeente Stein werkt samen in de arbeidsmarktregio Zuid-Limburg. Binnen het Regionaal Werkbedrijf, waarin overheid, onderwijs en bedrijfsleven samenwerken, wordt dit beleid uitgevoerd, specifiek met betrekking tot de banenafpraak van 125.000, de zogenaamde garantiebanen. Binnen de subregio Westelijke Mijnstreek wordt met name samengewerkt op het gebied van toegang en het vinden van banen via het werkgeversservicepunt (WSP). In 2017 is door de gemeente Stein een start gemaakt om als werkgever te voldoen aan de taakstelling van de banenafpraak, hier wordt in 2018 verdere invulling aan gegeven. Voor onze gemeente gaat het om 7 banen (2021).

Participatiebedrijf incl. Vixia

Voor 2018 is de start van een regionaal participatiebedrijf voorzien, naar verwachting wordt eind 2017 een Raadsvoorstel ter definitieve besluitvorming hiervoor behandeld. In dit participatiebedrijf worden de sociale diensten, het WSP en Vixia samengevoegd om de weg naar werk zo kort mogelijk te maken.

Wat gaan we doen in 2019 en verder ?

- In 2018 zullen naar verwachting de sociale diensten van Beek, Sittard-Geleen en Stein samengevoegd worden. Vixia wordt gefaseerd geïntegreerd in het regionaal participatiebedrijf, dit proces loopt tot en met 2021. Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen hier terecht voor ondersteuning bij het vinden van passend werk. Daarin blijft extra aandacht voor de meest kwetsbare doelgroep die is aangewezen op beschutte participatie, worden leerwerktrajecten geboden gericht op baanvaardigheid en is er oog voor ons doel: iedereen moet kunnen meedoen.
- We werken in de regio samen aan de uitvoering van de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg.
- We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma van het Economisch Beleidsplan.

Subdoelstelling II Vrijtijdseconomie

Wet en regelgeving

- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Wet algemene bepalingen omgevingswet (Wabo)
- Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014
- Waterwet
- Boswet
- Flora en Faunawet

Vastgesteld beleid

- Bestemmingsplannen
- Rapport Groene Waarden Regiovisie Westelijke Mijnstreek
- Actieplan Vrijtijdseconomie Westelijke Mijnstreek
- Structuurvisie 2015-2025
- Groenbeleidsplan

Wat willen we bereiken ?

- De groene waarden van Stein moeten bijdragen aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving voor inwoners van Stein, maar ook voor kenniswerkers in de regio Westelijke Mijnstreek (koppeling Brainport 2020)
- Realisatie van het grensoverschrijdend rivierpark Maasvallei
- De groene ring rondom Stein bruikbaar en beleefbaar te maken voor wandelaars en fietsers.

- De groene gebieden van Stein laten aansluiten aan de ecologische hoofdstructuur en de groene verbindingen in de Westelijke Mijnstreek.
- Met de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek samenwerken om het aanbod, de kwaliteit, de uitstraling en de belevingswaarde van de regio Westelijke Mijnstreek te versterken.
- Toerisme en recreatie integreren met andere beleidssectoren zoals kunst en cultuurbeleid, ruimtelijke ordening, economie.
- Een toekomstbestendige visie op het Steinerbos.
- Door het verhogen van de naamsbekendheid van de gemeente meer bezoekers naar Stein te trekken en de trots bij de inwoners versterken.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Toerisme: creëren en versterken toeristische trekkers
- Realisatie grensoverschrijdend RivierenParkMaasvallei
- Gemeentelijke natuurmonumenten
- Project cultureel erfgoed en toerisme
- Steinerbos
- Haalbaarheidsonderzoek brug over de Maas

Toerisme: creëren en versterken toeristische trekkers

In 2017 is de promotiecampagne Stein Stil Genieten gestart. Deze campagne krijgt in 2018 een vervolg in samenwerking met de toeristische werkgroep Maaskentj. Deze werkgroep, bestaande uit vrijwilligers uit de Steinse samenleving, vertegenwoordigt inmiddels een aantal cultuur/historische verenigingen, DOP's, de toeristisch recreatieve sector, de VVV Zuid-Limburg en de gemeente. Verder worden in 2018 de mogelijkheden onderzocht voor de toeristische profilering van de Westelijke Mijnstreek.

Daarnaast worden in bredere zin de toeristische kansen voor onze gemeente onderzocht door gebruikmaking van bijvoorbeeld eenduidige bebording van toeristische trekpleisters en het verbeteren van de bijkomende infrastructuur.

Om het voorgaande beleidsmatig en strategisch te verankeren wordt een toeristische visie opgesteld in samenwerking met de VVV Zuid-Limburg, waarbij ook de verbinding wordt gelegd met de cultuur- en erfgoedverenigingen en het project Cultureel Erfgoed en Toerisme.

Tenslotte dragen projecten zoals de fietsbrug Stein-Maasmechelen en de ontwikkeling van het RivierPark Maasvallei bij aan de toeristische profilering en deze projecten bieden grote kansen op toeristisch recreatief terrein voor de toekomst.

Realisatie grensoverschrijdend RivierParkMaasvallei

De Maasvallei tussen Maastricht/Lanaken en Thorn/Kessenich wordt grensoverschrijdend ontwikkeld tot een ecologische hoofdweg in de Euregio en een toeristisch-economisch succesvol landschap.

De bestaande samenwerking met de samenwerkingspartners wordt de komende jaren voortgezet.

Het Uitvoeringsprogramma 2017-2022 bevat naast het continueren van de realisatie van de recreatieve fietspaden- vooral activiteiten en projecten op het gebied van vrijetijdseconomie, recreatie en toerisme en marketing. Daarbij wordt samen opgetrokken met c.q. aangehaakt aan het Regionaal Landschap Kempen Maasland, die aan de Belgische zijde van de Maas al jaren als een deskundige uitvoeringsorganisatie op dit vlak actief is.

De volgende onderdelen worden in het kader van het uitvoeringsprogramma uitgewerkt:

Veerponten, fietsroutenetwerk grensoverschrijdend op niveau, grensoverschrijdende Langeafstandswandeling (LAW), integratie gidsen en vrijwilligers, afstemmen en optimaliseren natuurbeheer en -ontwikkeling, grensoverschrijdende actie zwerfvuil, grensoverschrijdende afstemming recreatie, toerisme en marketing.

Gemeentelijke natuurmonumenten

De gemeente Stein is met inwoners in gesprek over de kansen die burgerparticipatie in het beheer en doorontwikkeling van natuur- en groengebieden te bieden heeft. Groengebied 't Brook en het Heidekamp park komen hier in eerste instantie voor in aanmerking, een derde groengebied zal in overleg met actieve, betrokken inwoners gekozen worden. Het doel is dat vanuit diverse oogpunten zoals bedrijven, inwoners, overheden, etc. gezamenlijk wordt opgetrokken om het beheer kwalitatief en structureel te borgen. Op deze manier kan een gebied in aanmerking komen voor kwalificatie 'gemeentelijk natuurmonument'.

Middels burgerparticipatie zal de gewenste doorontwikkeling bepaald worden. Onder begeleiding van een landschapsarchitect zal een plan voor het gebied opgesteld worden.

Project cultureel erfgoed en toerisme

Door de ondersteuning van verenigingen en instellingen die actief zijn in het brede terrein van het cultureel erfgoed en het toerisme proberen we de toeristische mogelijkheden in de gemeente verder uit te bouwen.

In de huidige, tweede fase, van het project, die ook in 2018 zal doorlopen wordt middels thematische bijeenkomsten door de deelnemende organisaties gewerkt aan een gezamenlijke visieontwikkeling en de mogelijkheden van structurele samenwerking onderzocht.

Steinerbos

In het coalitieakkoord 2016- 2018 is opgenomen dat alle discussies of onderzoeken naar het uitbesteden en exploiteren van Steinerbos aan een derde partij tot aan de verkiezingen van maart 2018 worden stopgezet. De BV krijgt de kans om in die periode te laten zien dat er een positieve kentering in de exploitatie gebracht kan worden. In 2018 zal nadere besluitvorming over de exploitatie van Steinerbos plaatsvinden.

Haalbaarheidsonderzoek brug over de Maas

De gemeenten Stein en Maasmechelen hebben een intentieverklaring en samenwerkingsovereenkomst getekend om het project Brug over de Maas gezamenlijk op te pakken. Dit heeft geresulteerd in de start van een haalbaarheidsonderzoek in 2017. Hierbij zijn ook de Belgische en Nederlandse provincies betrokken. De resultaten van dit onderzoek worden in 2018 bekend. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek worden vervolgstappen ondernomen." Voor de procesbegeleiding in 2018 is een bedrag van € 75.000 opgenomen ten laste van de reserve fietsbrug Meers.

Wat gaan we doen in 2019 en verder ?

- De toeristische promotiecampagne Stein Stil Genieten wordt in 2019 voortgezet.
- De komende jaren zal er gewerkt worden aan de verdere uitbouw van het (lands-) grensoverschrijdende Rivierpark Maasvallei. Daarnaast wordt de grensoverschrijdende samenwerking met rivierpark Maasvallei verder uitgebouwd op basis van het uitvoeringsprogramma. Daarbij wordt samen opgetrokken cq. aangehaakt aan het Regionaal Landschap Kempen Maasland.
- Onderdelen van de eind 2016 vastgestelde groenvisie zullen in samenhang met andere projecten worden opgepakt en / of middels het benutten van opengestelde subsidiemogelijkheden.
- Het initiatief van de fietsbrug Stein-Maasmechelen wordt doorontwikkeld.

Subdoelstelling III Economische slagkracht

Vastgesteld beleid

- Strategische toekomstvisie Stein 2011-2021
- Structuurvisie 2015-2025
- Visie Brainport 2020
- Programma werklocaties provincie Limburg
- Provinciaal Omgevingsplan Limburg (2014)
- Limburg Economic Development (2010)
- Economisch beleidsplan (1 juni 2017)

Wat willen we bereiken ?

- De digitale dienstverlening naar ondernemers toe te verbeteren .
- Deelname aan Limburg Economic Development: door middel van samenwerking, zowel strategisch als uitvoerend met gemeenten in Zuid Limburg, het bedrijfsleven en het onderwijs, wil de gemeente Stein haar positie versterken.
- De bedrijventerreinen van Stein kwalitatief op orde houden, de veiligheid op de bedrijventerreinen nog meer onder de aandacht brengen en de kansen per bedrijventerrein uitvergrooten en meer promoten.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Parkmanagement
- Ruimtelijke kwaliteit bedrijventerrein Schuttersstraat
- Blueports
- Bewegwijzering bedrijventerrein
- LED

Parkmanagement

Parkmanagement Westelijke Mijnstreek levert een bijdrage aan een gezond ondernemersklimaat door projecten te organiseren met het oog op een veilige bedrijfsomgeving. Tevens zijn zij projectleider van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). De (her)certificering hiervan heeft geresulteerd in een actieplan met maatregelen die in 2018 worden uitgevoerd. De bijdrage aan de stichting Parkmanagement bedraagt jaarlijks € 18.000.

Ruimtelijke kwaliteit bedrijventerrein Schuttersstraat

In 2017 zijn we in samenwerking met de gemeente Beek gestart met een onderzoek naar de ruimtelijke kwaliteit op het bedrijventerrein. In 2018 zal het onderzoek verder uitgewerkt worden. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek zal dit leiden tot een actieplan.

Blueports

Ook in 2018 werken we samen met alle havengemeenten in Limburg in Blueports. De gemeentelijke bijdrage zal in 2018 verhoogd worden van € 3.000 naar € 4.000 onder de voorwaarde dat de ondernemers in de haven meer betrokken worden in de samenwerking.

Bewegwijzering bedrijventerreinen

In 2018 zal er een plan worden opgesteld om te komen tot een uniforme bewegwijzering voor de bedrijventerreinen in de gemeente Stein. Dit sluit aan bij de doelstelling uit het economisch beleidsplan om aandacht te besteden aan de promotie en uitstraling van bedrijventerreinen.

LED

De gemeente Stein participeert sinds 2014 in Limburg Economic Development (LED). Daarbij wordt samengewerkt op basis van een triple-helix aanpak waarbij verbindingen worden gelegd tussen bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen, gemeenten en provincie. Speerpunten waar LED aan werkt zijn bijvoorbeeld een vraaggestuurde arbeidsmarktaanpak, een integrale aanpak van het MKB en de economische, recreatieve en toeristische profilering van de regio. In 2018 wordt de samenwerking met LED voortgezet.

Wat gaan we doen in 2019 en verder ?

In 2019 continueren we de regionale samenwerking met betrekking tot parkmanagement, Blueports en LED.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkingsvorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Gemeenschappelijke regeling Vixia	Gemeenschappelijke regeling	Versterken van de lokale economie door het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Wat gaat het kosten ?

Baten en lasten

Bereikbare en bedrijvige gemeente (x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenraming 2019	Meerjarenraming 2020	Meerjarenraming 2021
Lasten	13.635	12.852	12.103	11.508	11.518	11.521
Baten	4.985	4.905	4.809	4.811	4.813	4.814
Saldo van baten en lasten	-8.649	-7.947	-7.295	-6.697	-6.705	-6.707
Toevoeging reserves						
Onttrekking reserves	10	40	75			
Resultaat	-8.639	-7.907	-7.220	-6.697	-6.705	-6.707

Toelichting relevante afwijkingen programma: Bereikbare en bedrijvige gemeente

Relevante afwijkingen tussen werkelijk 2016 en raming 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Wijziging BBV Overhead	In de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 is voorgeschreven dat de kosten van overhead centraal worden begroot en in een apart hoofdstuk moeten worden opgenomen. Deze kosten mogen vanaf de begroting 2017 niet meer in de programma's worden opgenomen. In die programma's mogen dan alleen nog de kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit leidt in dit programma tot een afwijking ten opzichte van het jaar 2016.	1.164	V
Trajecten PW	Er wordt vanuit gegaan dat er extra budget nodig is voor de inzet van re-integratietrajecten.	65	N
Wsw	Het Rijk verlaagt per jaar het bedrag per WSW-medewerker, hierdoor wordt onze bijdrage ook jaarlijks lager.	101	V
Uitkeringen	De budgetten zijn neerwaarts bijgesteld a.g.v. verwachten aantal uitkeringen	62	V
Statushouders	In 2018 krijgen we de inkomsten niet meer van het COA maar via de algemene uitkering. De inkomsten in de algemene uitkering worden niet op dit programma verantwoord.	117	N
Steinerbos	In 2016 heeft sloop van het voormalig zwembad Steinerbos plaatsgevonden. De kosten voor sloop en beheersmaatregelen bedroegen € 170.000. Ook zijn in 2016 voor een bedrag van € 80.000 gratis seizoenkaarten verstrekt. Daarnaast is in 2016 een bedrag van € 100.000 in een voorziening gestort in verband met een verstrekte geldlening aan Steinerbos BV.	350	V

Relevante afwijkingen tussen de ramingen 2017 en 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Overhead	Door een wijziging in de doorverdeling van de overheadkosten is op dit programma in 2018 een voordeel t.o.v. 2017.	286	V
Trajecten PW	In 2017 heeft er eenmalig een analyse van het cliëntenbestand plaatsgevonden.	78	V
WSW	Het Rijk verlaagt per jaar het bedrag per WSW-medewerker, hierdoor wordt onze bijdrage ook jaarlijks lager.	335	V
Uitkeringen	In 2018 is de verwachting dat we minder inkomsten van het Rijk ontvangen t.o.v. 2017.	53	N

2.4 Programma 'Dienstverlenende gemeente'

Inleiding

In 2017 is de nieuwe Visie op Dienstverlening 2020 "Van samen naar beter, samenwerken voor de burger" door de gemeenteraad vastgesteld.

Onze Ambitie: Onze toekomstvisie is gericht op onze kracht; de lokale gemeenschappen van de vijf kernen van Stein. De gemeente wil er zijn voor de inwoners en bedrijven in die kernen. Onze ambitie is het in tijd, snelheid en kwaliteit optimaal bedienen van elke klant. Om dit te bereiken gaat de gemeentelijke organisatie mee met de maatschappij en ontwikkelt zich verder in het licht van de nieuwe overheid.

Onze Service: Om toegevoegde waarde aan onze klanten te blijven aanbieden, gaan we met onze tijd mee en definiëren wij onze service(levels) als optimaal om onze klanten slim, snel, slank en soepel te helpen. Slim door alle kanalen open te stellen, de klant kiest. Snel door het hanteren van korte doorlooptijden. Slank door het inrichten van eenvoudige procedures. Soepel door mee te denken, te adviseren en te begeleiden, in het bijzonder daar waar de klant dat nodig heeft, en door datgene wat we weten van de klant optimaal te gebruiken voor de dienstverlening. Daar staat tegenover dat de klant een eigen verantwoordelijkheid heeft. Dat geldt voor de inhoud van zijn vraag of aanvraag, en dat geldt voor zijn gedrag naar ons. We zijn er niet voor om altijd 'ja' te verkopen, maar wel om de weg te wijzen naar wat mogelijk is. Of soms om helder en gemotiveerd aan te geven waarom iets gewoonweg niet kan.

Stein heeft voldoende kwaliteit om een zelfstandige gemeente te blijven. Het toenemende takenpakket en de decentralisatie van rijkstaken in combinatie met minder middelen nopen tot samenwerking met andere gemeenten. Voor Stein geldt: lokaal wat lokaal kan en regionaal wat regionaal moet. Stein wil hier een krachtige bijdrage aan leveren.

Wij kijken ook nadrukkelijk naar samenwerkingsmogelijkheden met onze inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en ketenpartners. We zien samenwerking als een voorwaarde om onze doelstelling zelfstandig blijven en de dienstverlening aan burgers te verbeteren, te realiseren.

Wat willen we bereiken ?

Hoofddoelstelling:

"Stein investeert in een baanbrekende samenwerking in en tussen de kernen én met de regio Westelijke Mijnstreek "

Subdoelstelling I Dienstverlening centraal

" Stein biedt haar (digitale) dienstverlening dicht bij de burgers aan"

Subdoelstelling II Regionale samenwerking

"Stein vergroot haar (digitale) samenwerking op (eu)regionale schaal: op strategisch niveau als onderdeel van Zuid Limburg, op uitvoerend niveau door de samenwerking op Westelijke Mijnstreek niveau te concretiseren"

Subdoelstelling III actief eigenaarschap

"Stein stimuleert actief eigenaarschap van burgers en ondernemers bij toekomstige ontwikkelingen in de kernen"

Subdoelstelling IV Lokale initiatieven ondersteunen

"Stein stimuleert en ondersteunt lokale initiatieven, die bijdragen aan wat we in de toekomst willen bereiken"

Relatie met coalitieprogramma

De voor dit programma relevante speerpunten uit het coalitieakkoord 2016-2018 "Iedereen doet mee" zijn:

- Relatie met de burgers.
Een goede communicatie tussen de gemeente en inwoners is essentieel en kan in het huidige tijdperk op vele manieren met als uitgangspunt dat de gemeente er is voor haar inwoners en niet andersom.
- Intergemeentelijke samenwerking:

Doordat er vanuit het rijk steeds meer taken bij de gemeente worden ondergebracht ontkomt de gemeente niet aan een algehele heroverweging van haar visie op intergemeentelijke samenwerking. De gemeenten Beek, Schinnen, Sittard-Geleen en Stein hebben een lange gezamenlijke traditie op het gebied van samenwerking en daarom hebben wij die gemeenten uitgenodigd om een volgende stap te zetten in de gemeentelijke samenwerking en de mogelijkheden voor intensieve, integrale ambtelijke samenwerking te verkennen.

Subdoelstelling I Dienstverlening dichtbij burgers

Wet en regelgeving

- Kieswet
- Wet basisregistratie personen (BRP)
- Boek I BW- burgerlijke stand

Vastgesteld beleid

- Coalitieakkoord 2016-2018 "Iedereen doet mee"
- Visie op dienstverlening 2016-2020 (6 juli 2017)..
- Huwelijksbeleid (2015)
- Briefadresbeleid(2016)
- Verordening op het beheer en het gebruik van de begraafplaatsen voor de gemeente Stein 2011 (2010)

Wat willen we bereiken ?

We willen toegevoegde waarde bieden aan onze klanten. Die toegevoegde waarde is een combinatie van de producten en diensten die we leveren en vooral de service waarmee we dat doen. We helpen onze klanten met de 4 S-en van onze service: Slim, Snel, Slank en Soepel.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Uitvoeringsagenda visie op dienstverlening
- Begraafplaatsen
- Burgerzaken

Uitvoeringsagenda visie op dienstverlening

Klanttevredenheidsonderzoek

In 2018 zullen eventuele uitwerkingen naar aanleiding van de resultaten van het tweejaarlijks klanttevredenheidsonderzoek, dat in 2017 heeft plaatsgevonden, worden gerealiseerd.

Bereikbaarheid

In 2018 zal worden gezien of de bereikbaarheid / openingstijden van het gemeentehuis kunnen worden aangepast aan de wensen van de burger. Deze wensen zullen uit het klanttevredenheidsonderzoek blijken.

Doorontwikkeling nieuwe website

In 2018 zal de nieuwe toptakenwebsite verder worden uitgebreid met nieuwe onderdelen die de informatievoorziening naar de burger zullen optimaliseren.

Thuisbezorgen waardedocumenten

In 2018 wordt gestart met een proef met het bezorgen van reisdocumenten en rijbewijzen door heel Nederland. De burger kan er, tegen betaling, voor kiezen om het reisdocument of rijbewijs niet meer af te halen op het gemeentehuis, maar dit op elke gewenste locatie in Nederland op een door hem gekozen tijdstip te laten bezorgen.

Begraafplaatsen

Evenals voorgaande jaren zullen in 2018 ruimingen worden uitgevoerd. De tendens is dat steeds minder grafrechten worden verlengd waardoor moet worden overgegaan tot ruiming. Hierdoor is er een toename van het aantal ruimingen. Een andere trend is de trend dat er minder begravingen zijn. Mensen kiezen steeds meer voor cremieren na overlijden. Dit betekent dat er op de drie

begraafplaatsen meer voorzieningen voor as-bestemmingen moeten komen. In 2018 zal hiervoor een plan worden opgesteld.

Burgerzaken

In 2018 wordt een forse toename van de aanvragen van rijbewijzen verwacht. Daarom wordt rekening gehouden met een inkomstenstijging voor rijbewijzen van ruim €34.000. Ook de daaropvolgende jaren zullen de aanvragen voor rijbewijzen verder toenemen, waardoor de inkomsten in meerjarenperspectief zullen stijgen. Pas vanaf 2021 wordt er een afname verwacht.

Verder wordt in 2018 een afname verwacht van de aanvragen van paspoorten en identiteitskaarten. Dit komt omdat de geldigheidsduur van deze reisdocumenten voor volwassenen van 5 naar 10 jaar is gebracht. In 2018 zijn van deze verlengde geldigheidsduur de eerste resultaten al zichtbaar in een kleine afname. Derhalve dienen de geraamde inkomsten naar beneden te worden bijgesteld met ruim €15.000. Voor de jaren 2019 en verder zal dit verder naar beneden worden bijgesteld aangezien de aanvragen voor reisdocumenten dan fors afnemen.

Wat gaan we doen in 2019 en verder ?

Uitvoeringsagenda visie op dienstverlening

- Implementatie eNIK (Nederlandse identiteitskaart)
- Doorontwikkeling digitaal ondernemersloket
- Digitale agenda 2020, inclusief projectenkalender
- Optimalisatie KCC

Subdoelstelling II Regionale samenwerking

Wet en regelgeving

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet gemeenschappelijke regelingen
- Burgerlijk wetboek
- Overige specifieke wetgeving m.b.t. het gemeentelijk takenpakket en / of gemeentelijke samenwerking (zoals Jeugdwet, Participatiewet, Wet collectieve preventie volksgezondheid)

Vastgesteld beleid

- Coalitieakkoord 2016-2018 "Iedereen doet mee"

Wat willen we bereiken ?

Samenwerking met andere gemeenten, inwoners, bedrijven, ketenpartners en kennisinstellingen moet leiden tot een verbetering van de kwaliteit, vergroting en binding van kennis en kunde, een efficiëntere inzet van mensen en middelen, een toename van de democratische legitimatie en toename van de bestuurskracht.

Samenwerking(en)

Vanuit het Rijk worden steeds meer taken bij de gemeente ondergebracht. Ook de gemeente Stein ontkomt niet aan intergemeentelijke samenwerking. Tijdens een raadsconferentie heeft de Raad aangegeven een intensivering van de samenwerking voor te staan waarbij alle varianten exclusief herindeling bespreekbaar zijn. Om dit laatste te formaliseren heeft de Raad in haar vergadering van 11 mei 2017 een initiatiefvoorstel aangenomen waarin de Raad zich uitgesproken heeft om de zelfstandigheid van de gemeente Stein te behouden zolang de gemeente in staat is haar taken op lokaal niveau op een verantwoorde wijze uit te voeren.

Geheel in lijn met de opdracht vanuit de Raad nemen wij een positieve grondhouding aan en gaan actief op zoek naar partnerschap op de verschillende schaalniveau's (regio, Zuid-Limburg, provinciaal, euregio). De praktijk laat zien dat op de verschillende voornoemde niveau's de samenwerking gestalte krijgt, waarbij gedacht kan worden aan de vorming van het regionale participatiebedrijf, groenbedrijf of samenwerking met onze Belgische bureaus voor de clusters cultuur en toerisme / recreatie.

Subdoelstelling III Actief eigenaarschap

Wat gaan we daarvoor doen ?

Deze subdoelstelling komt in meerdere of mindere mate ook voor in de overige programma's. Deze subdoelstellingen worden in andere onderdelen van deze begroting ingevuld. Bijvoorbeeld programma I (Dorpsontwikkelingsplannen (DOP)), III en V. Bij de Wet maatschappelijke ondersteuning geeft het college hier al uitvoering aan. Ook draagt het college deze boodschap uit rondom thema's als veiligheid (uw zorg, onze zorg), Wmo en DOP.

Deze subdoelstelling komt terug binnen de maatschappelijke discussie over accommodatiebeleid, subsidiebeleid en dergelijke.

Subdoelstelling IV Lokale initiatieven ondersteunen

Wat gaan we daarvoor doen ?

Deze subdoelstelling komt in meerdere of mindere mate ook voor in de overige programma's. Deze subdoelstelling wordt door de voorliggende begroting ingevuld. Hier ligt een nauwe relatie met subdoelstelling III van dit programma en de uitgangspunten van de Strategische Toekomstvisie 2011-2021 zoals o.a. verwoord in Programma I en Programma V, subdoelstelling III. In feite vindt in deze programma's de concretisering plaats.

Er worden nog geen specifieke voorstellen gepresenteerd om de hier genoemde subdoelstelling nader in te vullen. Dit is een opgave die in de toekomst wordt opgepakt.

Wat gaat het kosten ?

Baten en lasten

Dienstverlenende gemeente (x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	2019	Meerjarenraming 2020 2021	
Lasten	2.368	2.181	1.599	1.577	1.491	1.474
Baten	1.025	1.093	803	667	674	662
Saldo van baten en lasten	-1.343	-1.088	-796	-910	-817	-812
Toevoeging reserves						
Onttrekking reserves	76	76	76	76	76	
Resultaat	-1.267	-1.013	-721	-834	-741	-812

Toelichting relevante afwijkingen programma: Dienstverlenende gemeente

Relevante afwijkingen tussen werkelijk 2016 en raming 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Wijziging BBV Overhead	In de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 is voorgeschreven dat de kosten van overhead centraal worden begroot en in een apart hoofdstuk moeten worden opgenomen. Deze kosten mogen vanaf de begroting 2017 niet meer in de programma's worden opgenomen. In die programma's mogen dan alleen nog de kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit leidt in dit programma tot een afwijking ten opzichte van het jaar 2016.	666	V
Leges	In 2016 is er een lagere opbrengst leges begraafplaatsen en (35) hogere legesopbrengsten (229) van omgevings-vergunningen ten opzichte van 2018.	194	N

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Burgerzaken	In 2016 hogere lasten op begraafplaatsen als gevolg van meer grafruiming.	69	V

Relevante afwijkingen tussen de ramingen 2017 en 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Leges	In 2017 is er een lagere opbrengst leges begraafplaatsen (15) geraamd, maar een hogere opbrengst leges(258) van omgevingsvergunningen ten opzichte van 2018 als gevolg van meer activiteiten projectontwikkelaars in 2017.	243	N
Begraafplaatsen	In 2017 zijn de lasten opgenomen voor de uitvoering van de herinrichting van de begraafplaatsen.	515	V

2.5 Programma 'Trots en bewust van haar eigen kwaliteit'

Inleiding

Trots ligt aan de basis van het succes van iedere gemeente. Trots en bewustzijn van de eigen kwaliteit bij inwoners, ondernemers, maar ook binnen de gemeentelijke organisatie. Niet alleen voor het ontwikkelen van een bepaalde voorkeur en trouwheid aan eigen gemeente, maar ook ten behoeve van het activeren van het ambassadeurschap en het vergroten van de aantrekkingskracht van onze gemeente naar potentiële bewoners, ondernemers, recreanten en medewerkers. De afgelopen jaren hebben we gewerkt aan sociale vitale dorpen, aan een aantrekkelijke fysieke leefomgeving en zeker ook aan het versterken van het profiel van de gemeente. Van hieruit zijn de eerste stappen gezet in de promotie van Stein.

Wat willen we bereiken ?

Hoofddoelstelling:

“Stein investeert in bewustwording van haar eigen kwaliteiten en draagt die met trots uit”

Subdoelstelling I naar buiten

“Stein verbetert zijn externe gerichtheid”

Subdoelstelling II: Promotie en motto

“Stein pakt de promotie van de gemeente op onder het motto ‘Stein... wil je zien’ en door de ligging van Stein in de Maasvallei als onderscheidende identiteit ten opzichte van de rest van Zuid Limburg”

Subdoelstelling III bestuurskracht

“Stein toont daadkracht en bestuurskracht”

Relatie met coalitieprogramma

In het nieuwe coalitieakkoord 2016-2018 "iedereen doet mee" wordt de nadruk gelegd op het zichtbaar maken van al het moois dat de gemeente Stein te bieden heeft om daarmee niet alleen de recreatieve aantrekkingskracht te vergroten, maar ook de trots onder inwoners te versterken. Waarbij specifieke aandacht uitgaat naar het leggen van verbindingen tussen de bijzondere plekken in onze gemeente (cultureel erfgoed, landschapselementen) en evenementen en het versterken van de strategische communicatie. Waarbij ook het groenstructuurplan een relevante rol speelt. In het kader van 'iedereen doet mee' wordt hierbij nadrukkelijk de samenwerking met inwoners gezocht en specifiek met werkgroepen als werkgroep Maaskentj.

Subdoelstelling I Externe gerichtheid

Vastgesteld beleid

- Eigenkrachtvisie
- Strategische Toekomstvisie
- Ruimtelijke Structuurvisie
- Coalitieakkoord 2016-2018 "Iedereen doet mee"

Wat gaan we daarvoor doen ?

Deze subdoelstelling komt in meerdere of mindere mate ook voor in de overige programma's van deze begroting. Bijvoorbeeld in programma I (Dorpsontwikkelingsplannen (DOP)) en in programma II de structuurvisie en de Strategische Toekomstvisie gemeente Stein.

De krimpvisie/eigenkrachtvisie wordt toegelicht in de paragraaf "Krimp".

Subdoelstelling II Promotie en motto

Vastgesteld beleid

- Strategische toekomstvisie
- Ruimtelijke structuurvisie

- Coalitieakkoord 2016-2018 "Iedereen doet mee"
- Communicatieplan organisatie (2009)

Wat willen we bereiken ?

Gemeente Stein is een eigenzinnige woongemeente met landelijke verstillings, dorpse saamhorigheid, stadse bedrijvigheid en alle voorzieningen van de wereld om de hoek. Dit willen we nadrukkelijker onder de aandacht brengen. Primair moet dit bewustzijn worden gecreëerd bij de eigen inwoners, maar ook naar potentiële nieuwe bewoners. Daarnaast richten we ons op relevante doelgroepen als recreanten en ondernemers die mede ten grondslag liggen aan het bestaansrecht van onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Citymarketing: werken aan trots en bewustzijn van eigen kwaliteit
- Optimalisatie van content: aantrekkelijker aanbieden van informatie
- Social intranet: een platform dat de nieuwe manier van werken ondersteunt
- Visie op communicatie

Citymarketing: werken aan trots en bewustzijn van eigen kwaliteiten

In 2017 is een stevig fundament gelegd; de positionering is scherp verwoord en vertaald in een nieuwe look & feel voor de gemeente Stein. Door in 2018 vanuit deze basis continu belofte en bewijs aan elkaar te koppelen, activeren we de trots van de inwoners op hun gemeente en vergroten we de aantrekkingskracht van de gemeente Stein naar potentiële inwoners, bezoekers en ondernemers.

Het koppelen van belofte en bewijs doen we met behulp van videocontent. Om structureel de authentieke kracht van Stein te profileren gaat communicatie veel meer werken met video. We stappen af van het stoffige gemeente-imago van veel tekst en puur informatief communiceren. We brengen met trots en emotie de mooie initiatieven en activiteiten binnen onze gemeente onder de aandacht. En niet incidenteel, maar volgens een redactionele agenda. Vanuit een web-tv kanaal publiceren we frequent video's, die via de diverse kanalen wordt gedistribueerd. Aansluiten op de ontwikkelingen in het mediagebruik van onze doelgroep.

Voor het uitdragen van de kwaliteiten met behulp van video en de overall promotionele communicatie is in de kadernota 2018 een structureel budget van € 30.000 opgenomen.

Aantrekkelijker aanbieden van informatie

In 2017 is de nieuwe gemeentelijke website gelanceerd. In 2018 wordt de kwaliteit van informatie die de gemeente aan inwoners aanbiedt verder geoptimaliseerd. Geen lange lappen tekst meer, maar daar waar mogelijk werken met infographics, afbeeldingen en video's. Dit verbetert de gebruiksvriendelijkheid van onze website.

Daarnaast werkt communicatie aan een meer fijnmazige communicatiestructuur. Een actie in 2018 daarbij is de lancering van een gemeentelijke nieuwsbrief om de content naar inwoners toe te brengen. Waarbij een mooie mix wordt gezocht van need to know en nice to know.

Een andere wens is de doorontwikkeling van de website met een separaat, journalistiek platform waar we hetgeen binnen Stein plaatsvindt tot leven brengen met de ontwikkelde video's zoals hiervoor genoemd. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met buurtreporters.

Voor de optimalisatie van de content en de introductie van de nieuwsbrief is voor 2018 in de kadernota een incidenteel budget opgenomen van € 10.000.

Social intranet: een platform dat de nieuwe manier van werken ondersteunt

In 2018 wordt sterk inzet op het verbeteren van de interne communicatie. Met de vernieuwde visie op dienstverlening in combinatie met de nieuwe fase van het transitietraject, is er sterke behoefte aan een middel dat de nieuwe manier van werken ondersteunt. De uitgangspunten voor de gewenste cultuur zijn inmiddels geland en er wordt op structurele wijze organisatiebreed aan gewerkt. Ook het tijd, plaats en device onafhankelijk werken is omarmd. In deze fase vormt de implementatie van een social intranet een natuurlijk moment. Er wordt een actievere houding van medewerkers verwacht. Kennis moet eenvoudig kunnen worden gedeeld binnen de organisatie. En om optimaal integraal te werken, moet iedereen weten waar de ander mee bezig is. Daarbij helpt het als medewerkers laagdrempelig met elkaar in contact staan, ook in een wereld waar we niet meer allemaal op dezelfde

tijden op kantoor aan het werk zijn. Bij een social intranet moeten we ons er echter van bewust zijn dat het om véél meer gaat dan het ontwikkelen van een nieuw platform. Houding, gedrag en acceptatie zijn key.

Voor de ontwikkeling van een dergelijk intranet en de implementatie hiervan is in de kadernota 2018 een investeringsbudget van € 40.000 opgenomen.

Visie op communicatie

Het huidige vastgestelde communicatiebeleid dateert uit 2009 en is voornamelijk organisatiegericht. Inmiddels wordt er vanuit een gedegen basis, de positionering van de gemeente Stein, structureel gebouwd aan het merk 'Stein'. Uitspraken door de raad, zoals het gegeven dat gemeente Stein primair een woongemeente is, zijn daarbij cruciaal. Het is relevant een nieuwe visie op communicatie formeel wordt vastgesteld voor de komende jaren. Binnen die visie wordt zowel ingezoomd op de rol van communicatie binnen de citymarketing als de rol van communicatie binnen de gemeente als dienstverlenende instantie. De visie op communicatie wordt voorzien van een meerjarenuitvoeringsagenda.

Wat gaan we doen in 2019 en verder ?

Er wordt uitvoering gegeven aan uitvoeringsagenda behorende bij de visie op communicatie.

Subdoelstelling III Daadkracht en bestuurskracht

Wet en regelgeving

- Grondwet
- Gemeentewet
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Vastgesteld beleid

- Verordening artikel 212 e.v. Gemeentewet
- Strategische toekomstvisie Stein 2011-2021
- Financiële verordening (januari 2014)
- Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid (februari 2008)
- Gezamenlijke Rekenkamercommissie gemeenten Sittard-Geleen en Stein (mei 2014)
- Beleidsnota verbonden partijen (februari 2014)
- Nota risicomanagement (februari 2014)
- Coalitieakkoord 2016-2018 "Iedereen doet mee"
- Controleprotocol (maart 2017)

Wat willen we bereiken ?

Een bestuurlijke cultuurverbetering, en een sluitende meerjarenraming met een gezonde financiële positie. Dat zijn de doelstellingen waardoor het college en raad zich laten leiden in hun voorstellen en besluitvorming.

Wat gaan we daarvoor doen ?

- Verkiezingen gemeenteraad
- Evaluatie rekenkamer
- Cultuurverbetering bestuur
- Thema's gemeenteraad
- Voorziening pensioenen (oud)wethouders
- Voorziening wachtgeld verplichtingen voormalig personeel
- Voorziening boventallige medewerkers
- Voorziening wethoudersuitkeringen

Verkiezingen gemeenteraad

In maart 2018 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats.

In de aanloop naar deze verkiezingen zal ingezet worden op opkomstbevorderende initiatieven. Zo ontvangen alle jongeren van 18 jaar of ouder die voor de eerste maal hun stem mogen uitbrengen van

de burgemeester een persoonlijke brief waarin zij zal oproepen van het stemrecht daadwerkelijk gebruik te maken.

De griffie zal in samenwerking met Scholengemeenschap Groenewald een programma opzetten om het hoe en waarom van de gemeenteraadsverkiezingen onder de aandacht te brengen. Voorts zal via onze gemeentelijke website ruim aandacht aan alle aspecten van de verkiezingen gegeven worden met als doel de burgers te stimuleren van hun stemrecht gebruik te maken.

De invulling van de zijde van de politiek partijen is uiteraard aan hen.

De website van de gemeente kan ingezet worden om alle deelnemende partijen de kans te bieden op gelijke wijze hun programma te presenteren.

Zodra de nieuwe raad is benoemd en geïnstalleerd zal de raad een inwerkprogramma worden aangeboden. Daarnaast krijgt de raad de beschikking over de noodzakelijke hard- en software om hun werk als raadslid te volgens de laatste stand van de techniek te kunnen verrichten.

Evaluatie rekenkamer

De rekenkamercommissie is ingesteld voor de zittingsduur van de gemeenteraad. In de nog resterende periode tot aan de raadsverkiezingen van maart 2018 heeft de rekenkamercommissie aan de raad gemeld nog twee onderzoeken te zullen starten en afronden.

Het betreft een onderzoek naar de planvorming en uitvoering van het centrumplan. Het doel is beter inzichtelijk te krijgen op welke punten voorbereiding en uitvoering van majeure projecten bijsturing behoeven.

Voorts wordt een onderzoek ingesteld naar de mate waarin de gemeente Stein voldoet aan de normen van de wet inzake privacybescherming.

De rekenkamer heeft aangegeven een zelfevaluatie aan de betrokken raden aan te bieden over haar functioneren in de afgelopen zittingsperiode.

Cultuurverbetering bestuur

De Raad is van mening dat cultuurverbetering punt van aandacht blijft.

Op basis van een initiatiefvoorstel heeft de raad in juli 2017 besloten tot een ingrijpende wijziging van het vergadersysteem van de Raad, geënt op het principe van het BOB-model (Beeldvorming / Oordeelsvorming / Besluitvorming). Het betreft een pilot die voor de verkiezingen wordt geëvalueerd en op basis van de bevindingen wordt bijgesteld.

Thema's gemeenteraad

In het afgelopen jaar heeft de raad op gezette tijden middels speciale raadsconferenties / themasessies zich georiënteerd op actuele thema's.

De nieuwe vergadersystematiek is bij uitstek geschikt dit middel nog beter te benutten waarbij de inbreng van burgers en stakeholders een vaste plaats krijgt in de beeldvorming.

Voorziening pensioenen (oud) wethouders

De voorziening pensioenen (oud) wethouders is recent (in het kader van de jaarrekening 2016 en Berap I-2017) geactualiseerd op basis van de op dat moment bestaande inzichten.

Uiteraard kunnen wijzigingen in de rekenrente en de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 van invloed zijn op de hoogte van de voorziening. Op het moment dat zulks aan de orde is zal de voorziening op de hiervoor bestemde momenten worden geactualiseerd.

Voorziening wachtgeldverplichtingen personeel

De voorziening wachtgeldverplichtingen personeel is gevormd voor het betalen van (toekomstige) wachtgeldverplichtingen van voormalige medewerkers.

Voorziening boventallige medewerkers

De voorziening boventallige medewerkers is gevormd voor de betaling van de maandelijkse loonkosten voor boventallige medewerkers. De voorziening zoals deze in de begroting 2018 is opgenomen, is gebaseerd op de medio 2017 bestaande feiten en inzichten. Op het moment dat zulks aan de orde is zal de voorziening op de hiervoor bestemde momenten worden geactualiseerd.

Voorziening uitkeringen gewezen wethouders

De voorziening is gevormd met als doel de jaarlijkse schommelingen in de jaarlijkse uitkeringen aan gewezen wethouders te egaliseren en is gebaseerd op de medio 2017 bestaande feiten en inzichten.

Indien zich mutaties binnen het college van burgemeester en wethouders voordoen (o.a. naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen in 2018) zal de voorziening op de hiervoor bestemde momenten worden geactualiseerd.

Wat gaan we doen in 2019 en verder ?

Dit is afhankelijk van de kaders die door de nieuwe raad gesteld zullen worden.

Wat gaat het kosten ?

Baten en lasten

Trots en bewust van haar eigen kwaliteit	Rekening (x € 1.000)	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018	2019	2020
Lasten	5.063	1.566	1.452	1.424	1.411	1.361
Baten	86	173	101	101	101	53
Saldo van baten en lasten	-4.977	-1.393	-1.351	-1.323	-1.311	-1.308
Toevoeging reserves						
Onttrekking reserves						
Resultaat	-4.977	-1.393	-1.351	-1.323	-1.311	-1.308

Toelichting relevante afwijkingen programma: Trots en bewust van haar eigen kwaliteit

Relevante afwijkingen tussen werkelijk 2016 en raming 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Wijziging BBV Overhead	In de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 is voorgeschreven dat de kosten van overhead centraal worden begroot en in een apart hoofdstuk moeten worden opgenomen. Deze kosten mogen vanaf de begroting 2017 niet meer in de programma's worden opgenomen. In die programma's mogen dan alleen nog de kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit leidt in dit programma tot een afwijking ten opzichte van het jaar 2016.	2.500	V
Organisatie- vernieuwing	In verband met de organisatievernieuwing zijn in 2016 kosten gemaakt in het kader van deze transitie.	202	V
VNG	Vanaf 2018 verloopt de financiering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten via het nieuw in te stellen fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Er is dan geen uitname uit het gemeentefonds meer, maar de gemeenten zullen rechtstreeks facturen ontvangen. Deze omzetting is kostenneutraal omdat gemeenten hiervoor in het gemeentefonds gecompenseerd worden. Binnen dit Programma zijn de lasten hiervoor opgenomen.	71	N
Voorzieningen	In 2016 zijn de pensioenvoorzieningen oud wethouders (620) en de voorziening wethouders uitkeringen (106) geactualiseerd	726	V
Gewezen wethouders	In 2016 zijn, ten opzichte van de raming 2018, meer kosten gemaakt voor gewezen wethouders	112	V
Bezuinigingen	In 2018 zijn bezuinigingen op formatie en inkoop in de budgetten verwerkt.	188	V

Relevante afwijkingen tussen de ramingen 2017 en 2018

Onderwerp	Toelichting	Bedrag (x € 1.000)	Voordeel / Nadeel in 2018
Organisatie- vernieuwing	In verband met de organisatievernieuwing zijn in 2017 kosten geraamd in het kader van deze transitie.	51	V
VNG	Vanaf 2018 verloopt de financiering van de gezamenlijke gemeentelijke activiteiten via het nieuw in te stellen fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Er is dan geen uitname uit het gemeentefonds meer, maar de gemeenten zullen rechtstreeks facturen ontvangen. Deze omzetting is kostenneutraal omdat gemeenten hiervoor in het gemeentefonds gecompenseerd worden. Binnen dit Programma zijn de lasten hiervoor opgenomen.	63	N
Gewezen Wethouders	In 2017 is rekening gehouden met een hoger bedrag aan lasten gewezen wethouders.	26	V

3 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

In dit hoofdstuk worden baten en de daaraan gerelateerde lasten toegelicht, die géén directe relatie hebben met de diverse programma's.

Baten en lasten

(x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lokale heffingen	5.363	5.505	5.615	5.728	5.841	5.957
Algemene uitkeringen	35.328	33.424	34.155	34.298	34.478	34.743
Dividend	622	318	320	320	320	320
Saldo financieringsfunctie	252	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.978	3.201	1.104	432	172	-110
Onvoorzien	0	-98	-134	-134	-134	-134
Totaal (incl. mutaties reserves)	44.543	42.350	41.062	40.644	40.677	40.776

Lokale heffingen

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. De gemeente Stein kent de volgende niet bestedingsgebonden heffingen.

(x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hondenbelasting	208	211	215	219	224	228
Invordering lokale heffingen	0	0	0	0	0	0
OZB niet woningen	0	1.752	1.787	1.822	1.859	1.896
OZB woningen	0	3.439	3.508	3.578	3.648	3.721
OZB-eigenaren	4.374	0	0	0	0	0
OZB-gebruikers	660	0	0	0	0	0
Toeristenbelasting	121	103	105	107	110	112
Totaal	5.363	5.505	5.615	5.728	5.841	5.957

Algemene uitkering

Het gemeentefonds is een fonds op de rijksbegroting waaruit de gemeenten jaarlijks een algemene uitkering ontvangen. Met deze uitkering moeten gemeenten hun taken vervullen, minimaal op het niveau zoals dit door de wet wordt voorgeschreven. Ook wordt hiermee het bestuurlijke en ambtelijke apparaat in stand gehouden. Van verschillende ministeries krijgen gemeenten daarnaast specifieke uitkeringen om specifieke taken te vervullen.

In de besteding van de algemene uitkering is de gemeente vrij. Wel staan hier wettelijke taken tegenover. Over de besteding hoeft geen verantwoording aan het Rijk te worden afgelegd. De algemene uitkering is voor gemeenten de belangrijkste vrij besteedbare inkomstenbron.

Het gemeentefonds bestaat uit een algemene uitkering en diverse decentralisatie- en integratie uitkeringen. De middelen die we ontvangen binnen de algemene uitkering om de zogenaamde 3 decentralisaties te kunnen uitvoeren zijn opgenomen onder de integratie-uitkeringen.

De gegevens die in deze begroting zijn opgenomen ten aanzien van het gemeentefonds zijn gebaseerd op de gegevens uit de mei-circulaire 2017.

€ x 1.000	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Algemene uitkering	18.287	18.288	19.290	19.757	20.065	20.308
Decentralisatie- en integratie uitkeringen	3.134	2.805	2.707	2.718	2.748	2.846
<i>Deelfonds sociaal domein:</i>						
WMO	3.999	3.816	3.910	3.866	3.883	3.877
Jeugdzorg	5.138	4.639	4.722	4.722	4.755	4.781
Participatie wet	4.790	3.876	3.528	3.235	3.027	2.931
Totaal	35.348	33.424	34.157	34.298	34.478	34.743

Opbrengst uit beleggingen

De gemeente heeft aandelen in vennootschappen. Door enkele vennootschappen wordt dividend uitgekeerd. In onderstaand overzicht is een specificatie van de belangrijkste baten (dividend) en lasten van de aandelen opgenomen.

(x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dividend Enexis en B.N.G.	643	340	340	340	340	340
Rentelasten beleggingen	-21	-22	-20	-20	-20	-20
Totaal	622	318	320	320	320	320

Dividend aandelen Enexis en BNG:

Bij de berekening van het dividend van Enexis is in de begroting 2018 en in de meerjarenraming 2019-2021 rekening gehouden met een bedrag van € 0,67 per aandeel.

Bij de berekening van het dividend van BNG is in de begroting 2018 en in de meerjarenraming 2019-2021 rekening gehouden met een bedrag van € 1,63 per aandeel.

Rentelasten beleggingen:

De aandelen van de beleggingen zijn als activa op de balans opgenomen. Van activa worden rentelasten aan de exploitatie doorberekend.

Saldo financieringsfunctie

Dit betreft voornamelijk het saldo van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het saldo van de toegerekende rente aan de producten van de programma's.

(x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo financieringsfunctie	148	0	0	0	0	0
Totaal (incl. mutaties reserves)	148	0	0	0	0	0

Overige algemene dekkingsmiddelen

(x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stelposten	0	138	-804	-935	-1.105	-1.247
Saldo kostenplaatsen	80	-454	-50	-5	0	0
Bespaarde rente	1.334	1.336	1.121	1.078	1.043	992
Overige financiële middelen	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.414	1.020	267	138	-62	-256

Stelposten

De stelposten in de overige algemene dekkingsmiddelen betreffen:

(x € 1.000)	Begroting	Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021
Stelpost loonstijgingen	-335	-447	-588	-729
Stelpost garantiebanen	-76	-95	-114	-133
Onderuitputting kapitaallasten	50	50	50	50
Stelpost herbezetting OR	-85	-85	-85	-85
Stelpost cafetaria en leeftijdsverlof	-40	-40	-40	-40
Stelpost flexibele beloning	-28	-28	-28	-28
Stelpost ziek en piekpot	-283	-283	-283	-283
Stelpost taxaties verzekerde objecten	0	0	-10	0
Stelpost tijdelijke salarismutaties	-7	-8	-7	0
Totaal	-804	-935	-1.105	-1.247

Onvoorziene uitgaven

(x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Onvoorzien		-98	-134	-134	-134	-134
Totaal	0	-98	-134	-134	-134	-134

Vershil begroting 2018-werkelijk 2016

In de primaire begroting is een verplichte post onvoorzien opgenomen, die in de loop van 2018 kan worden aangewend. Voor de rekening 2016 geldt dat geen bedrag op deze post mag worden verantwoord. Indien het budget niet volledig is aangewend valt dit vrij ten gunste van het resultaat.

Vershil begroting 2018-2017:

In 2017 is een deel van het budget ingezet zodat nog € 98.000 resteert.

Reserves die niet gekoppeld zijn aan een programma

Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
(x € 1.000)						
Algemene reserve	2.206	2.783	313	28	28	28
Algemene reserve bouwgrondexploitaties	0	-1.212	-155	0	0	0
Res. MFC centrum (niet grex)	19	7	7	7	7	7
Reserve afk. geld. steun woonw. standpla	4	4	1	0	0	0
Reserve arc.museum	8	8	8	8	8	8
Reserve BGE	-311	113	132	65	0	0
Reserve bijdrage LED	76	76	76	76	76	0
Reserve egalisatie afval	-452	193	196	0	0	0
Reserve fietsbrug Meers	10	40	75	0	0	0
Reserve IKC de Triviant	79	68	68	26	26	26
Reserve incidentele investering	164	148	135	126	95	77
Reserve knelpunten gemeentelijke huisves	41	-1.066	41	41	41	41
Reserve krimp	-847	316	349	99	71	0
Reserve Maaslandcentrum	20	20	20	20	20	20
Reserve Mergelakker	17	17	17	17	17	17
Reserve Sociaal Domein	-2.482	2.080	1.009	463	573	546
Reserve uitbreiding sporthal Stein	20	20	20	20	20	20
Totaal	-1.429	3.613	2.309	994	980	789

Onderstaand overzicht geeft de mutaties van de algemene reserve in de jaren weer:

Mutaties algemene reserve	Rekening	Begroting	Begroting
	2016	2017	2018
	(x € 1.000)		
Escrow uitkering Essent	276		
Terugstorten restant subsidie restauratie St. Augustinuskerk	18		
Verbreden brug Berg aan de Maas	-608		
Calamiteitenfonds mijnscahde	-32		
Krimreserve	-1.000		
Dienstverlening centraal	-75	-14	
Doorgeschoven posten	-86	-1267	
Organisatievernieuwing	-205		
IKB	-269		
Sanering speelvoorziening	-10		
Cultuurtraject raad	-20		
Sloop zwembad	-122		
Upgrade begraafplaatsen	-12	-445	
Herstelwerkzaamheden Mergelakker	-61		
Resultaat jaarrekening 2016	-294		
Gemeentelijke huisvesting		-1107	
Loods Berg aan de Maas		-166	
Normalisatie woonwagenlokaties		-71	
Doorschuiven Achter de Hegge		247	-247
Doorschuiven normalisatie woonwagenlokaties		40	-40
Mutaties algemene reserve algemene dekkingsmiddelen	-2500	-2783	-287
Winst grondexploitaties Centrumplan / Mergelakker		1211	155
Voorziening verwachte verliezen grondexploitaties			-26
Mutaties algemene reserve grondexploitaties	0	1211	129
Totaal mutaties algemene reserve	-2500	-1.572	-158

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkingsvorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Bank Nederlandse Gemeenten	Private onderneming	Het genereren van extra inkomsten voor de gemeente uit eventueel verkregen dividend.
Enexis	Private onderneming	Het genereren van extra inkomsten voor de gemeente uit eventueel verkregen dividend.

4 OVERHEAD

In het BBV wordt overhead gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Deze definitie omvat onder andere elementen die via de gangbare definitie uit 'Vensters voor Bedrijfsvoering' tot overheadkosten kunnen worden gerekend, maar beperkt zich daar niet toe. Naast de loonkosten van de zogenaamde PIOFACH-functies in de definitie van 'Vensters voor Bedrijfsvoering', omvat de in de BBV-definitie bedoelde overhead ook de ICT-kosten van alle PIOFACH-systemen, alle ambtelijke huisvestingskosten, alle uitbestedingskosten bedrijfsvoering en naar rato de rentekosten die niet zijn toe te delen aan de programma's of taakvelden in het primaire proces. (NB: PIOFACH staat voor de functies personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting)

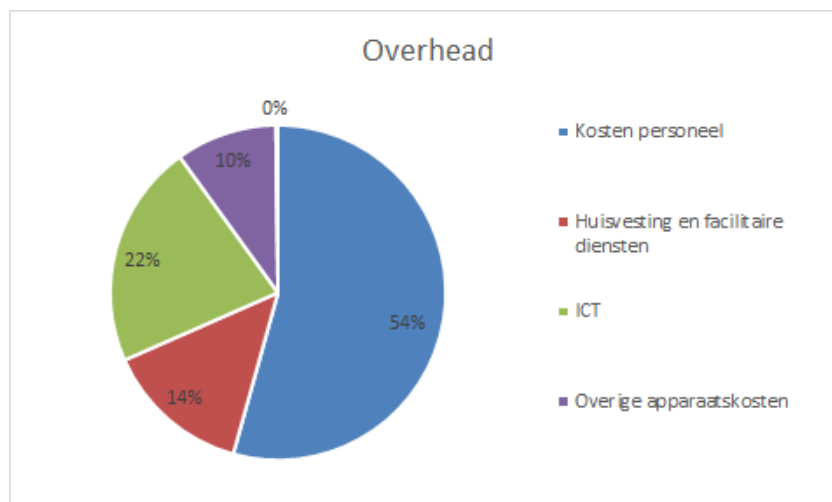
In de 'Notitie overhead' van de commissie BBV wordt dieper ingegaan op de onderscheiden componenten van overhead. Voor wat betreft het personeel behoren tot de overhead de kosten voor:

- de Leidinggevenden in het primaire proces;
- de medewerkers van financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- de medewerkers van P&O;
- de medewerkers van inkoop;
- interne en externe communicatiemedewerkers, met uitzondering van klantcommunicatie;
- de medewerkers van juridische zaken;
- de medewerkers van bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- de medewerkers van informatievoorziening en automatisering;
- de medewerkers van Facilitaire zaken en huisvesting;
- de medewerkers bezig met postbehandeling en archivering;
- de Managementondersteuning in het primaire proces.

Naast de personele kosten van bovenstaande medewerkers behoren ook tot de overhead:

- de kosten voor de huisvesting voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie
- de personele kosten van medewerkers die niet eerder genoemd zijn, maar die werkzaamheden verrichten die niet zijn toe te rekenen aan een of meerdere taakvelden;
- de verzekeringskosten en opleidingskosten voor personeel;
- de bijdrage aan een verbonden partij, voor zover deze verbonden partij werkzaam is voor het taakveld 0.4 overhead.

De uitkomsten voor de gemeente Stein van de voorgeschreven werkwijze zijn in onderstaande grafiek opgenomen.

De gemeente is vrij in de wijze waarop overhead aan heffingen wordt doorberekend. Omdat bij de toerekening van overhead altijd sprake is van arbitraire keuzes, is een relatief eenvoudige methode goed te rechtvaardigen. In de begroting 2018 is uitgegaan van het toerekenen van overhead aan de heffingen op basis van de omvang van het betreffende taakveld. Het opslagpercentage wordt dan als volgt berekend:

Overhead / totale lasten taakvelden excl overhead excl mutatie reserves = opslagpercentage

Op basis van de begroting van de gemeente Stein is de opslag voor 2018 berekend op 14,1%.*

Overhead (€)	Lasten taakvelden ex overhead ex reserves(€)	Opslag %
7.109.574	50.458.149	14.1%

* peildatum cijfers 1-9-17

5 PARAGRAFEN

5.1 Paragraaf 'Lokale heffingen'

Het pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat in Stein uit een 6-tal heffingen. Deze worden gelegitimeerd door verordeningen die de raad elk jaar vaststelt.

De lokale heffingen worden ingedeeld in twee categorieën:

- Belastingen: Deze worden door de overheid dwangmatig opgelegd. Voor de belastingbetaler staat hier geen individuele aanwijsbare prestatie tegenover. Belastingplichtigen hebben feitelijk geen keuzemogelijkheid.
- Heffingen: Dit zijn betalingen aan de overheid voor een door de overheid individueel geleverde specifieke overheidsprestatie. De heffingen zijn gebaseerd op het profijtbeginnsel. Iemand die van de overheid profiteert, betaalt hiervoor een bijdrage.

Algemeen

Waarom wordt belasting geheven?

Een gemeente genereert geen winst zoals een private onderneming. De lasten die de gemeente jaarlijks maakt voor het lokaal bestuur en het onderhouden en in stand houden van wegen, riolering, scholen, openbaar groen etc. worden voor een groot gedeelte gedekt uit de van het Rijk ontvangen algemene uitkering. Omdat de algemene uitkering niet de volledige uitgaven dekt, moet de gemeente zelf ook baten genereren. Dit gebeurt door het heffen van belastingen en (privaatrechtelijke) heffingen.

Verschil algemene heffingen en specifieke heffingen

Bepaalde belastingen/heffingen mogen alleen worden opgelegd als kosten worden gemaakt voor dit doel. Zo mag bijvoorbeeld de opbrengst van de afvalstoffenheffingen niet hoger zijn dan de kosten die hiervoor worden gemaakt. Er zijn ook belastingen/ heffingen die een algemeen karakter hebben. Deze zijn wat hoogte en besteding betreft niet voor een specifiek doel bestemd, maar dienen ter dekking van algemene uitgaven.

De heffingen van de gemeente Stein zijn

- Onroerende Zaak Belastingen (OZB)
- Afvalstoffenheffingen
- Rioolheffingen
- Hondenbelasting
- Toeristenbelasting
- Leges

Totstandkoming van de tarieven:

Jaarlijks worden bij het vaststellen van de begroting ook de opbrengsten voor de belastingen/heffingen en retributies door de gemeenteraad vastgesteld. In de raad van 9 november 2017 wordt, na vaststelling van de programmabegroting 2018, per belasting/heffing een aparte verordening vastgesteld met daarin opgenomen het doel, de grondslag en de definitieve tarieven 2018 van de belasting/heffing.

Tarievenbeleid:

In de programmabegroting 2018-2021 is voor de Onroerend Zaak Belastingen rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de opbrengst met 2%, exclusief de mutaties van areaaluitbreiding door ver- en nieuwbouw. Bij de overige belastingen, tarieven en heffingen is met een jaarlijkse stijging van 2% rekening gehouden tenzij dit door de wettelijke voorschriften niet mogelijk is.

De opbrengst van de tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffingen zijn jaarlijks 100% kostendekkend in de begroting opgenomen.

Opbrengsten:

Overzicht opbrengsten heffingen

Geraamde inkomsten € x 1.000	2017	2018	2019	2020	2021
OZB	5.190	5.294	5.400	5.507	5.617
Afvalstoffenheffingen	2.442	2.384	2.584	2.561	2.560
Rioolheffingen	2.602	2.860	3.510	3.555	3.573
Hondenbelasting	211	215	219	224	228
Toeristenbelasting	103	105	107	110	112

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Doel van de belasting/heffing:

De opbrengst van deze belastingen is een algemeen dekkingsmiddel. Tegenover deze belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.

Wie is belastingplichtig?

De OZB wordt geheven van:

1. de eigenaren van alle woningen en
2. de eigenaren en gebruikers van niet-woningen (bedrijven, scholen, trafo's etc.) binnen de gemeentegrenzen.

Grondslag van de heffing

De grondslag voor de heffing is de WOZ-waarde. Dit is de waarde volgens de Wet Onroerende Zaken. De tarieven voor de OZB zijn mede afhankelijk van de getaxeerde WOZ-waarden.

Overige informatie

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De algemene uitkering wordt over de gemeenten verdeeld met behulp van verdeelmaatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen, maar ook verschillen in belastingcapaciteit. Voor de belastingcapaciteit wordt een afgeleide van de waarde van onroerende zaken gebruikt. Gemeenten die binnen hun grenzen veel hoog gewaardeerd onroerend goed hebben, ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met minder waardevol onroerend goed. Van de waarde van woningen wordt met 80% rekening gehouden en van de waarde van niet-woningen 70%. Hierop wordt het zogenaamde rekentarief toegepast. Dit rekentarief is globaal afgeleid van het gemiddelde OZB-tarief. Het OZB-tarief dat de gemeente hanteert, is niet relevant voor deze aftrekpost bij de algemene uitkering..

Afvalstoffenheffingen

Doel van de belasting/heffing:

De opbrengsten van deze heffingen worden benut voor het dekken van de kosten voor het ophalen, verwijderen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen en de kosten voor heffing en invordering.

Wie is belastingplichtig?

De gebruiker van een perceel waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan, is belastingplichtig. Dit kan een woning zijn, maar ook bijvoorbeeld een vakantiehuis naast een woonhuis.

Grondslag van de heffingen

Voor de afvalstoffenheffingen worden hoofdzakelijk tarieven per kilo aangeboden afval, per lediging afvalbak en een vast recht gehanteerd.

Verwachte kosten

De gemeente heeft een wettelijk inzamelplicht voor het afval van huishoudens. Om deze kosten transparant te maken, zijn de kosten naar taakveld uitgesplitst.

Verdeling kosten

Uit onderstaande overzicht blijkt dat het grootste deel van de gemeentelijke kosten staat op het taakveld afval (€2.220.000). Deze kosten bestaan vooral uit het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval inclusief het scheiden van afval en het recyclen. Ook de kosten

voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffingen worden binnen dit taakveld verantwoord. Denk hierbij aan het versturen van juiste aanslagen aan de juiste personen.

Naar verwachting wordt €232.000 uitgegeven aan taken die onder het taakveld verkeer en wegen vallen. Zo draagt het schoonmaken en het schoonhouden van de wegen bij aan een afvalvrije openbare ruimte.

Daarnaast is €346.000 toegerekend van het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

De compensabele BTW bedraagt €470.000 en wordt, conform de BBV-wetgeving, eveneens aan de kosten toegerekend.

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. Om 100% kostendekking te realiseren en om de stijging van de lokale lastendruk binnen de maximaal toegestane stijging van 2% te houden wordt in 2018 €196.000 onttrokken aan de daartoe bestemde egalisereserve. Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat bij het opstellen van de begroting van het afvalcompartiment met name bij de inschatting van de opbrengsten van het PMD-afval de nodige terughoudendheid in acht is genomen. Hierdoor is het niet denkbeeldig dat bij het opstellen van de jaarrekening 2018 minder aan de egalisereserve hoeft te worden onttrokken om 100% kostendekking te realiseren.

Berekening van kostendekking van de afvalstoffenheffing 2018		
		<i>bedragen * € 1.000</i>
lasten taakvelden		
2.1 verkeer en vervoer	232	
7.3 afval	2.220	
totaal lasten taakvelden	2.452	
baten exclusief heffingen		
7.3 afval	884	
totaal baten taakvelden	884	
netto lasten taakvelden	1.568	
toe te rekenen lasten:		
overhead	346	
compensabele BTW	470	
totale lasten	2.384	100%
opbrengst heffingen	2.384	
dekking		100%

Rioolheffingen

Doel van de belasting/heffing

De opbrengst van deze heffingen wordt benut voor het dekken van de kosten van afval-, hemel- en grondwater (inclusief rioleringen).

Wie is belastingplichtig?

De belasting wordt geheven:

- a. van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot heeft van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering, verder te noemen: eigenarendeel; en

- b. van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd dan wel dat belang heeft bij nakoming van de gemeentelijke waterzorgplichten, verder te noemen: gebruikersdeel.

Grondslag van de heffing

Stein baseert zich op het eigendomsrecht. Per perceel wordt een vast bedrag opgelegd. Daarnaast worden de grootverbruikers aangeslagen bij een gebruik van meer dan 200 m³ water.

Verwachte kosten

De gemeente is wettelijk verplicht haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Om deze kosten transparant te maken, zijn de kosten naar taakveld uitgesplitst.

Verdeling kosten

Het merendeel van de gemeentelijke kosten betreft het taakveld riolering. De kosten bestaan vooral uit kosten voor het nakomen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater, m.n. aanleg en onderhoud van rioleringen en de kosten voor heffen en invorderen van de rioolheffingen.

Verder is € 352.000 opgenomen voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Naar verwachting wordt € 105.000 uitgeven aan straatreiniging welke onder het taakveld verkeer en wegen valt. Dit voorkomt overbelasting van het rioolstelsel bij piekbelasting.

De compensabele BTW bedraagt € 467.000 en wordt, conform de BBV-wetgeving, eveneens aan de kosten toegerekend.

In 2018 wordt voor € 413.000 beschikt over de rioolvoorziening ter dekking van de inhaalslag van reparatie van riolen en om de stijging van de lokale lastendruk binnen de maximaal toegestane stijging van 2% te houden.

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 228a van de Gemeentewet een rioolheffingen invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In Stein is de rioolheffing 99% kostendekkend.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing 2018		
	bedragen * € 1.000	
lasten taakvelden		
2.1 verkeer en vervoer	105	
7.2 riool	2.385	
8.1 ruimtelijke ordening	5	
totaal lasten taakvelden	2.495	
baten exclusief heffingen		
7.2 riool	413	
totaal baten taakvelden	413	
netto lasten taakvelden	2.082	
toe te rekenen lasten:		
overhead	352	
compensabele BTW	467	
totale lasten	2.901	99%
opbrengst heffingen	2.860	
dekking		99%

Hondenbelasting

Doel van de belasting/heffing

De opbrengst van de hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Tegenover deze opbrengsten staan geen specifieke uitgaven.

Wie is belastingplichtig?

Deze belasting wordt geheven van de binnen de gemeente wonende houder van één of meerdere honden.

Grondslag van de heffing

De heffing heeft een fiscaal karakter en is gebaseerd op het aantal honden dat door een belastingplichtige wordt gehouden.

Tarieven hondenbelasting:

	2017	2018
1 ^e en volgende hond	86,70	88,45
Kennel	359,45	366,65

Overige informatie

De aanslag hondenbelasting wordt gecombineerd met de aanslag gemeentelijke heffingen opgelegd. Vanaf 2009 wordt structureel gecontroleerd op het bezit van een hond in relatie tot de hondenbelasting. De controle vindt verspreid over de gemeente plaats en rouleert jaarlijks waardoor iedere wijk/straat een keer aan de beurt komt.

Toeristenbelasting

Doel van de belasting/heffing

De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel. Een deel van de opbrengst wordt aangewend voor de revitalisering van het toerisme en de recreatie.

Wie is belastingplichtig?

Belastingplichtige is die persoon die verblijft (overnacht) in de gemeente Stein zonder in het bevolkingsregister van deze gemeente te zijn opgenomen.

Grondslag van de heffing

Per persoon wordt per overnachting een bedrag geheven.

Tarieven toeristenbelasting:

	2017	2018
Tarief per overnachting	1,88	1,92

De verordening op de toeristenbelasting is zodanig aangepast dat kleinschalige recreatie (kamperen bij de boer tot € 10,00 per persoon per nacht) onder de uitsluitingsgronden valt.

Overige informatie

De toeristenbelasting wordt per kwartaal, op aangifte, achteraf opgelegd.

Leges

Doel van de belasting/heffing

Het heffen van leges vindt plaats als vergoeding voor geleverde diensten.

Wie is belastingplichtig?

Leges worden geheven van de aanvrager van de dienst.

Grondslag van de heffing

De grondslag is divers en afgestemd op de gevraagde dienstverlening.

Tarieven

De hoogte van de tarieven is divers en afhankelijk van de dienst die wordt aangevraagd. Uitgangspunt is een jaarlijkse verhoging met 2% tenzij de tarieven wettelijk zijn gemaximeerd.

Overige informatie

De geraamde totale legesopbrengst mag niet hoger zijn dan de geraamde totale uitgaven. Bij het bepalen van de leges tarieven wordt hier mee rekening gehouden. De legesverordening bestaat uit drie delen (zogenoemde titels) die vervolgens weer zijn opgebouwd in hoofdstukken. Bij de legesverordening is het in het nieuwe BBV vereist dat de kostendekkend per hoofdstuk in beeld wordt gebracht. In onderstaande tabellen is de kostendekkendheid van de leges opgenomen conform het nieuwe BBV. Het bepalen van de mate van kostendekkendheid is een continu proces. Omdat bij de begroting 2017 het eerste jaar was dat dit op deze manier gepresenteerd moest worden, verwachten we dat dit onderdeel zich in komende jaren verder zal ontwikkelen.

Titel 1 – Algemene dienstverlening

We streven naar 100% kostendekkendheid, maar zijn hierin beperkt door de gemaximeerde leges tarieven vanuit het Rijk. Zie hieronder de mate van kostendekkendheid voor de leges burgerzaken.

Titel 1 : Algemene dienstverlening	lasten	baten	kosten dekking
Burgerlijke stand	32.350	30.900	96%
Reisdocumenten	137.360	99.760	73%
Rijbewijzen	100.500	100.150	100%
Verstrekingen uit gemeentelijke basisregistraties	33.780	25.000	74%
Kansspelen	2.260	1.250	55%
Verkeer en Vervoer	13.175	4.000	30%
Diversen	6.290	3.475	55%
Totaal	325.715	264.535	81%

Titel 2 – Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Het grootste gedeelte van de kosten en opbrengsten binnen titel 2 vallen binnen het hoofdstuk van de Omgevingsvergunning.

Titel 2 : Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgevings-vergunningen	lasten	baten	kosten dekking
Omgevingsvergunningen	332.825	294.000	88%
Totaal	332.825	294.000	88%

Binnen titel 2 wordt dus grofweg 88% van de kosten gedekt door baten. De leges in titel 2 zijn aldus niet 100% kostendekkend. De afgelopen jaren zien we dat de kostendekkendheid onder druk is komen te staan vanwege ontwikkelingen op de markt en op het gebied van wetgeving.

Titel 3 – Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn

Titel 3 vormt een klein gedeelte van onze legesinkomsten. Onze tarieven zijn hier niet kostendekkend, de mate van kostendekkendheid ligt rond de 55%.

Titel 3 : Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen	lasten	baten	kosten dekking
Horeca	11.180	6.175	55%
Organiseren van evenementen of markten	14.250	7.875	55%
Brandveiligheidsverordeningen	2.215	1.225	55%
Totaal	27.645	15.275	55%

Vergelijking regionaal

In onderstaande tabel zijn de gegevens over de woonlasten 2017 van de 4 gemeenten van de Westelijke Mijnstreek opgenomen. De cijfers zijn afkomstig uit het belastingoverzicht 2017 dat door de provincie Limburg in maart 2017 is gepubliceerd.

Gemiddelde woonlasten van een 4-persoons huishouden met een eigen woning met een gemiddelde WOZ-waarde:

Gemeentelijke woonlasten	Stein	Beek	Schinnen	Sittard-Geleen
OZB				
Gemiddelde WOZ-waarde	179.432	186.275	188.818	158.526
Tarief eigenaren woningen	0,1690%	0,1506%	0,1616%	0,1858%
Tarief eigenaren niet-woningen	0,3219%	0,3182%	0,2472%	0,4898%
Tarief gebruikers niet-woningen	0,2708%	0,2574%	0,2743%	0,3739%
OZB aanslag eigenaar	303,24	280,53	305,13	294,54
Afvalstoffenheffing				
Tarief vastrecht	130,50	78,30	104,00	161,95
Tarief per kg restafval	0,26	0,26	0,26	0,26
Tarief per kg groenafval	0,10	0,10	0,10	0,10
Tarief per lediging	0,80	0,80	0,80	0,80
DIFTAR	86,00	91,95	95,04	81,92
Aanslag afvalstoffenheffing	216,50	170,25	199,04	243,87
Rioolheffing				
rioolheffing eigenaar	204,00	232,05		179,50
rioolheffing gebruiker			279,80	
Aanslag rioolheffing	204,00	232,05	279,80	179,50
Totale woonlasten	723,74	682,83	783,97	717,91

Gemiddelde woonlasten van een 4-persoons huishouden in een huurwoning

Gemeentelijke woonlasten	Stein	Beek	Schinnen	Sittard-Geleen
Afvalstoffenheffing				
Tarief vastrecht	130,50	78,30	104,00	161,95
Tarief per kg restafval	0,26	0,26	0,26	0,26
Tarief per kg groenafval	0,10	0,10	0,10	0,10
Tarief per lediging	0,80	0,80	0,80	0,80
DIFTAR	86,00	91,95	95,04	81,92
Aanslag afvalstoffenheffing	216,50	170,25	199,04	243,87
Rioolheffing				
rioolheffing gebruiker	-	-	279,80	-
Aanslag rioolheffing	-	-	279,80	-
Totale woonlasten	216,50	170,25	478,84	243,87

5.2 Paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'

Aanleiding en achtergrond

De Gemeente Stein acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gemeente Stein in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Het risicoprofiel is tot stand gekomen door gebruik te maken van een softwareprogramma (NARIS) waarmee risico's schematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de stafdiensten in totaal 26 risico's in beeld gebracht. Dit zijn zowel grote als kleine risico's, risico's met interne of externe oorzaak en operationeel dan wel strategisch van aard.

In onderstaand overzicht worden echter alleen de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risic onum mer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg
1	Geen ontwikkeling Bramert-Noord.	Financieel	30%	max.€ 3.000.000
2	Instellingen waarvoor de gemeente garant staat kunnen hun verplichtingen niet nakomen.	Financieel - Aflossingsverplichting voor de gemeente	10%	max.€ 6.300.000
3	Datalek, verlies smartphone, phishing mail, geen beveiligde wifi.	Financieel	30%	max.€ 820.000
4	Transitietraject kan leiden tot het beëindigen van het dienstverband van medewerkers.	Financieel	30%	max.€ 375.000
5	Bij ontbreken van een structuurvisie welke verplicht is voor het gehele grondgebied, kan er geen bovenplanse vereveningsbijdrage worden geheven bij planinvulling/ en exploitatie.	Financieel - financieel gemis	30%	max.€ 375.000
6	RWM kan haar verplichtingen niet nakomen ten aanzien van de geldlening van 1,1 miljoen waarvoor de gemeente garant staat.	Financieel - aanspraak op de door de gemeente verstrekte garantstelling	10%	max.€ 1.100.000
7	Afstempelen van staatsobligaties als gevolg van financiële crisis.	Financieel - Een lagere terugbetaling van uitgezette gelden (obligaties)	30%	max.€ 350.000
8	Softwareontwikkeltraject niet conform OTAP(ontwikkel-testen-accepteren-productie).	Financieel - Niet functionerende applicaties bij het leveren van een dienst/product in het kader van de uitvoering van een	70%	max.€ 150.000

		wettelijke taak		
9	Niet controleren van alle toezichttaken.	Financieel - fin. aansprakelijkheid	10%	max.€ 1.000.000
10	Geen afzet kavel.	Financieel	50%	max.€ 150.000

Totaal grote risico's	€ 13.620.000
Overige risico's	€ 2.288.500
Totaal alle risico's	€ 15.908.500

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 15.908.500) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5%	€ 310.660
10%	€ 404.619
15%	€ 481.650
20%	€ 553.319
25%	€ 624.336
30%	€ 697.027
35%	€ 773.906
40%	€ 857.903
45%	€ 955.267
50%	€ 1.064.027
55%	€ 1.185.445
60%	€ 1.327.960
65%	€ 1.501.920
70%	€ 1.739.842
75%	€ 2.075.561
80%	€ 2.490.189
85%	€ 2.960.996
90%	€ 3.451.354
95%	€ 4.536.975

Uit bovenstaande tabel blijkt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.451.354 (benodigde weerstandscapaciteit).

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Stein bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	€ 17.536.000
Begrotingsruimte	€ 130.546
Post onvoorzien	€ 134.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 17.271.454

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 17.271.454}}{\text{€ 3.451.354}} = 5,00$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de Gemeente Stein valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Financiële kengetallen:

Als gevolg van een wijziging in het BBV worden in deze paragraaf een aantal kengetallen opgenomen. Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Indicator	rekening 2016	begroting 2017	begroting 2018	begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021
Netto schuldquote	84%	90%	120%	125%	129%	126%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71%	78%	110%	116%	121%	118%
Solvabiliteitsratio	31%	29%	24%	23%	22%	22%
Structurele exploitatieruimte	1,2%	3,7%	-0,1%	0,7%	0,6%	0,6%
Grondexploitatie	-2,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	103%	100%	103%	103%	103%	103%

Bovenstaande tabel geeft op de volgende manier inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente Stein;

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hoe lager de netto schuldquote, hoe lager de relatieve schuldenlast. De netto schuldquote stijgt door de toename van de schulden (vreemd vermogen). Deze toename van de schulden heeft ook effect op de solvabiliteitsratio.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Er is tevens een tweede berekening van de netto schuldquote, maar nu gecorrigeerd met de doorverstrekte leningen aan woningbouwcorporaties en deelnemingen. In de eerste berekening van de netto schuldquote zijn deze verstrekte leningen niet meegenomen, omdat er een risico bestaat dat de gemeente deze bedragen niet (volledig) zal kunnen terugvorderen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio is de verhouding tussen eigen vermogen en totaal vermogen. Het geeft weer in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe beter de gemeente hier toe in staat is..

Structurele exploitatieruimte

Het percentage voor structurele exploitatieruimte geeft de mate aan waarin de structurele lasten volledig afgedekt worden door structurele baten en de mate waarin al of niet beroep gedaan hoeft te

worden op incidentele middelen die maar tijdelijk beschikbaar zijn.

Grondexploitatie

Deze indicator geeft de verhouding weer tussen de boekwaarde van de gronden en de totale baten van de gemeente.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens

De indicator belastingcapaciteit geeft aan hoe hoog de gemiddelde woonlasten voor een gezin zijn in de gemeente Stein ten opzichte van het landelijke gemiddelde van het voorgaande jaar.

5.3 Paragraaf 'Grondbeleid'

Inleiding

Het grondbeleid van de gemeente Stein is vastgelegd in de Nota Grondbeleid. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om de visie van de gemeente te realiseren. Deze visie heeft de gemeente vastgelegd in de "Strategische toekomstvisie", de "Ruimtelijke Structuurvisie 2015-2025" en het "coalitieakkoord 2016-2018: Iedereen doet mee".

Het grondbeleid heeft hoofdzakelijk invloed op en samenhang met het Programma "Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving".

Nota Grondbeleid

In de Raadsvergadering van 28 mei 2015 heeft uw Raad de nota Grondbeleid vastgesteld. De nota bevat de kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd.

Met betrekking tot het Grondbeleid heeft de gemeente de volgende doelstelling:

- Stein moet een aantrekkelijke woongemeente blijven met behoud van leefbare kernen.
- Een goede spreiding van evenwichtig woningaanbod met voldoende betaalbare wooneenheden voor jongeren en jonge gezinnen en voldoende aanbod van levensloopbestendige woningen.
- Een toename van de ruimtelijke en functionele kwaliteit van zowel de woon- en werkgebieden, als het buitengebied van Stein.
- Binnen de kernen een maximale kwaliteitsverbetering, clustering, multifunctionaliteit en flexibiliteit van maatschappelijke accommodaties en voorzieningen.

De gemeente Stein voert zgn. "situationeel grondbeleid". Dat wil zeggen dat afhankelijk van de geformuleerde doelstellingen en de prioriteit die de gemeente Stein aan een ontwikkeling geeft, wordt gekeken welke rol de gemeente in het proces wil innemen. Bij het bepalen van de rol van de gemeente is de uitvoeringsparagraaf van de Ruimtelijke Structuurvisie leidend.

In de Nota Grondbeleid zijn ook de financiële kaders van het te voeren beleid vastgelegd.

Grondprijzennota

Conform de nota Grondbeleid worden de grondprijzen periodiek bijgesteld op grond van marktontwikkelingen en prijswijzigingen. Uitgangspunt bij het vaststellen van grondprijzen is dat grond wordt verkocht tegen marktconforme prijzen. Bij de bepaling van de grondprijs moet invulling worden gegeven aan het kostenverhaal en moet ongeoorloofde staatssteun worden voorkomen.

In onderstaand overzicht is de verwachte ontwikkeling van de grondprijzen opgenomen.

	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Sociale woningbouw					
Woningen/appartementen (incl. zorgwoningen)	€ 19.500 p/kavel	€ 19.500 p/kavel	€ 19.500 p/kavel	€ 19.500 p/kavel	€ 19.500 p/kavel
Woonwagendplaatsen	€ 16.020	€ 16.020	€ 16.020	€ 16.020	€ 16.020
Woningbouw					
Vrije kavels/projectbouw	€ 210,- p/m ²	€ 210,- p/m ²	€ 210,- p/m ²	€ 210,- p/m ²	€ 210,- p/m ²
Kavels tbv starters	€ 133,- p/m ²	€ 133,- p/m ²	€ 133,- p/m ²	€ 133,- p/m ²	€ 133,- p/m ²
Maatschappelijke voorzieningen zonder winstoogmerk					
Sociaal-culturele en maatschappelijke voorz.	€ 102,- p/m ² bvo	€ 102,- p/m ² bvo	€ 102,- p/m ² bvo	€ 102,- p/m ² bvo	€ 102,- p/m ² bvo
Onderwijs-, sport- en recreatieve voorziening	€ 80,- p/m ²	€ 80,- p/m ²	€ 80,- p/m ²	€ 80,- p/m ²	€ 80,- p/m ²
Zorginstellingen	€ 130,- p/m ² bvo	€ 130,- p/m ² bvo	€ 130,- p/m ² bvo	€ 130,- p/m ² bvo	€ 130,- p/m ² bvo
Maatschappelijke voorziening met winstoogmerk					
	€ 200,- p/m ² bvo	€ 200,- p/m ² bvo	€ 200,- p/m ² bvo	€ 200,- p/m ² bvo	€ 200,- p/m ² bvo

Beleidsnota Grondenbeheer 2016-2019

De beleidsnota Grondenbeheer bevat de kaders voor verkoop, verhuur, verpachting of in gebruikgeving van percelen die niet (meer) functioneel, of niet (meer) potentieel functioneel zijn voor de gemeente, niet zijnde bouwgrondexploitaties.

Relevant beleid en wet- en regelgeving

- Ruimtelijke Structuurvisie 2015-2025
- Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014
- Structuurvisie Wonen, Zuid-Limburg

- Regionale prestatieafspraken Westelijke Mijnstreek 2016-2018
- Woonvisie Stein 2016
- Wet ruimtelijke ordening (onderdeel grondexploitatie)
- Notitie Grondexploitatie 2016 commissie Besluit Begroten en Verantwoorden
- Wet vennootschapsbelasting

Ontwikkelingen

Algemeen

De crisis lijkt voorbij, volgens het CPB is de verwachting dat het economisch herstel ook in 2018 doorzet. De vraag naar woningen en bouw kavels neemt weer toe. Echter voorzichtigheid blijft geboden bij gemeentelijke grondexploitaties.

Vanwege de demografische bevolkingskrimp dient de inkrimping en de transformatie van de woningvoorraad in goede banen te worden geleid. Met de structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (SWZL) streven de 18 Zuid-Limburgse gemeenten een gezamenlijke koers na op het gebied van wonen en woningvoorraadontwikkelingen. Om niet voorbij te gaan aan de eigenheid van haar kernen, heeft de gemeente Stein gekozen voor een woonvisie op regionaal niveau (Woonvisie Stein 2016-2021).

Ook op het gebied van maatschappelijk vastgoed is sprake van grote veranderingen. Het vrijkomende maatschappelijk vastgoed betekent een aanzienlijke herbestemmingsopgave. Afhankelijk van de herbestemming kan dit ook gevolgen hebben voor het gemeentelijk grondbeleid.

Omgevingswet

Gelijktijdig met de invoering van de Omgevingswet (verwachte inwerkingtreding 2020/2021) zal ook de wetgeving die betrekking heeft op het gemeentelijk grondbeleid, in het omgevingsrecht integreren.

Daarbij gaat het om de wet- en regelgeving die betrekking heeft op onteigening, voorkeursrecht gemeenten, inrichting landelijk gebied, stedelijke kavelruil en grondexploitatie (kostenverhaal).

In de Aanvullingswet Grondeigendom wordt een nieuwe wettelijke regeling voor de grondexploitatie opgenomen. In de Aanvullingswet worden de nieuwe wettelijke regels over bijvoorbeeld onteigening, voorkeursrecht en stedelijke herverkaveling opgenomen en wordt de 'nieuwe' regeling kostenverhaal opgenomen.

In de Omgevingswet krijgt het ontwikkelconcept van organische gebiedsontwikkeling en uitnodigingsplanologie belangrijke aandacht. Vorenstaande is ook van invloed op onze nota Grondbeleid. Op het moment dat meer zicht is op het nieuwe wettelijk kader wordt bekeken of onze nota Grondbeleid dient te worden herzien.

Regeling Plankosten Exploitatieplan 2017

Per 1 april is de Regeling Plankosten Exploitatieplan 2017 van kracht. Deze regeling regelt de plankosten (kosten van voorbereiding en toezicht op de aanleg openbare voorzieningen) die de gemeente bij de vaststelling van een exploitatieplan maximaal opnemen.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting. Bij nieuwe bouwgrondexploitaties leidt dit tot een belastingplicht.

Grondexploitaties

Volgens de Notitie Grondexploitaties 2016 BBV dient jaarlijks een herziening van de grondexploitatie plaats te vinden. Een actualisatie van de grondexploitatiebegroting met planinhoudelijke wijzigingen, dan wel autonome wijzigingen met materiële financiële gevolgen, moet opnieuw door de Raad worden vastgesteld.

Conform het gestelde in de Nota Grondbeleid is de herziening van de grondexploitaties gekoppeld aan de Planning- en Controlcyclus.

Voor de herziene grondexploitaties zijn onderstaande uitgangspunten toegepast:

- Rente 2018-2021: 2,5%
- Aangezien alle grondexploitaties in 2018 zijn afgerond, is geen inflatiepercentage (zowel voor de kosten als de opbrengsten) toegepast.

- Activering van kosten binnen de grondexploitatie vindt plaats met in acht neming van de door de Commissie BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) opgestelde Notitie grondexploitatie 2016.
- Winsten worden genomen als ze daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Tussentijdse winstneming is mogelijk indien wordt voldaan aan de voorwaarden zoals opgenomen in de Notitie grondexploitatie 2016 van de commissie BBV. Winstnemingen komen ten gunste van de Algemene Reserve.
- Voor grondexploitaties met een geprognosticeerd nadelig saldo wordt een voorziening getroffen ter grootte van het tekort. Deze voorziening wordt gevormd ten laste van de Algemene Reserve.

Bouwgrond in exploitatie

Onderstaand volgt een korte stand van zaken van de grondexploitaties

- Kanaalboulevard
- Ontwikkeling Centrumplan Stein
- Mergelakker Oost

Kanaalboulevard

Bij teruglevering van de openbare ruimte wordt door de ontwikkelaar de laatste termijn van de bijdrage uit de realiseringsovereenkomst ontvangen. Om de gewenste kwaliteit van de openbare ruimte te borgen wordt de ontvangen bijdrage hiervoor ingezet.

Aangezien alle kosten, met uitzondering van de kosten die een relatie hebben met het terugleveren van de openbare ruimte, reeds gedekt zijn door de gerealiseerde verkopen is in 2010 overgegaan tot voorlopige winstneming voor een bedrag van € 150.0000.

Op basis van de in juni 2017 geactualiseerde exploitatiebegroting blijkt dat het exploitatiesaldo per einddatum (31-12-20018) nihil is en als gevolg hiervan geen verdere winstneming meer plaatsvindt.

Ontwikkeling Centrumplan Stein

In 2017 is middels de aanleg van de openbare ruimte rondom het winkelgebied fase 2 het Centrumplan afgerond. In 2018 vindt alleen nog de afrekening plaats van de door de Provincie ontvangen subsidies.

Mergelakker Oost

Binnen de grondexploitatie Mergelakker is nog één kavel, voor maatschappelijke voorzieningen bij de ingang van het sportcomplex Mergelakker, beschikbaar. De verkoop van deze kavel is voorzien in 2018.

De in juli 2017 geactualiseerde exploitatiebegroting heeft per einddatum 31 december 2018 een positief saldo van € 155.000.

Het positieve resultaat komt conform Raadsbesluit ten gunste van de Algemene Reserve.

Complex	Geraamde boekwaarde ultimo:				Verwacht resultaat ultimo 2017* (x €1.000)	Realisatie in
	2018 (x € 1.000)	2019 (x € 1.000)	2020 (x € 1.000)	2021 (x € 1.000)		
Kanaalboulevard	-				nihil	2018
Mergelakker-Oost	-				155	2018
Totaal	0	0	0	0		

Strategische gronden

Als gevolg van de in 2016 gewijzigde regelgeving BBV worden de verworven gronden in Bramert-Noord aangemerkt als strategische gronden en gepresenteerd onder de materiële vaste activa (MVA) Conform de overgangsbepaling is de boekwaarde per 1 januari 2016, zijnde 3,5 mln. zonder afwaardering opgenomen onder de materiële vaste activa en dient uiterlijk 31 december 2019 een toets plaats te vinden omtrent de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming op het moment van de marktwaardetoets.

Deze toetsing zal plaatsvinden op basis van de uitkomst van het haarkbaarheidsonderzoek naar de verdere ontwikkeling in Bramert-Noord.

Risico's

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat door de toenemende complexiteit van de ontwikkelingen, de hoogte van de investeringen en de huidige economische situatie de risico's in de grondexploitaties alsmaar groter worden. Inzicht in het verloop van de financiële prognoses alsmede de risico's is daarom van groot belang.

Voorziening te verwachten verliezen

Geldend beleid is dat positieve exploitatiesaldi ten gunste van de Algemene Reserve worden geboekt en dat de voorziening "Te verwachten verliezen grondexploitatie" de buffer vormt voor verliezen en risico's binnen de grondexploitatie.

Aangezien momenteel geen verliezen worden voorzien is de stand van deze voorziening ultimo 2018 nihil.

Weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in de risico's van de grondexploitaties is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze risico-inventarisatie heeft alleen plaatsgevonden voor de bouwgrondexploitatie 'Mergelakker Oost' en Bramert Noord. De risico-inventarisatie is opgenomen in de gemeente brede risico-inventarisatie, zie paragraaf "Weerstandsvermogen".

Reserve Bouwgrondexploitatie

De financiële gevolgen (kapitaallasten) voortvloeiende uit de gewijzigde verslagleggingsregels BBV Bouwgrondexploitaties per 1 januari 2016 worden ten laste van deze reserve gebracht.

Ultimo 2018 bedraagt de reserve € 65.019.

Begrote stand reserve

*bedragen * € 1.000*

Reserve	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021
Bouwgrondexploitatie	65	0	0	0
Totaal	65	0	0	0

5.4 Paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen'

Inleiding

In de openbare ruimte vinden activiteiten plaats in het kader van wonen, werken en recreëren. Hiervoor is de openbare ruimte ingericht met kapitaalgoederen (infrastructuur). De kapitaalgoederen worden onderhouden en tijdig vervangen. De door de raad gewenste kwaliteit van de kapitaalgoederen is vastgesteld in beleidskaders. De vastgestelde beleidskaders zijn daarna, door het college, vertaald in beheerplannen waarin de kosten voor vervanging en onderhoud zijn opgenomen. De beheerplannen worden verwerkt in de begroting.

De volgende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen:

- gebouwen en overige accommodaties
- wegen
- openbare verlichting
- bruggen
- rioleringen
- groen

Gebouwen en overige accommodaties

Beleidskaders

De raad heeft op 3 december 2015 de beleidskaders voor gebouwen en speelvoorzieningen vastgesteld. Voor de speelterreinen geldt verder dat in de kadernota 2014 is besloten het aantal speelvoorzieningen terug te brengen naar negen. Sinds 2014 wordt in de begroting alleen nog maar met de vervanging van speeltoestellen op deze negen beoogde locaties rekening gehouden. In het kader van de dorpsgewijze aanpak (DOP's) is besloten dat het feitelijk aantal te handhaven speelvoorzieningen en de locaties in overleg met de inwoners worden vastgesteld. Het voor vervanging en onderhoud beschikbare budget voor de in de Kadernota 2014 beoogde 9 locaties, blijft het maximaal hiervoor beschikbaar budget.

Beheerplannen

De beheerplannen BOP en SOP zijn begin 2015 geactualiseerd voor de periode 2015-2029. Jaarlijks wordt, voorafgaand aan de uitvoering, beoordeeld of de geplande werkzaamheden noodzakelijk zijn dan wel dat deze kunnen worden uitgesteld of doorgeschoven. Daarna worden de werkzaamheden waar mogelijk gebundeld en volgens de geldende inkoopprocedures in de markt gezet. De volgende actualisatie van de beheerplannen staat voor 2018 gepland. In die zin dat in 2018 het nieuwe bouwkundig onderhoudskader inclusief de meerjarenonderhoudsprognose aan de Raad wordt voorgelegd. Bij de gemeentelijke accommodaties is, gebaseerd op de geldende NEN 2767 normering (BOP), geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële vertaling

De begin 2015 geactualiseerde beheerplannen BOP en SOP zijn in de begroting 2018-2021 opgenomen. De jaarlijkse storting in de voorzieningen groot bouwkundig onderhoud (voor de in het BOP opgenomen accommodaties) bedraagt € 435.200. De jaarlijkse storting in de voorziening groot sporttechnisch onderhoud bedraagt € 74.250. Herstel- en calamiteitenonderhoud worden op de exploitatie verantwoord. De vervangingsinvesteringen worden, hoofdzakelijk, op het programma "een samenleving met sociale vitale kernen" verantwoord en waar nodig toegelicht.

Directe lasten onderhoud gebouwen	Bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Bouwkundig onderhoud BOP	354	424	213	215	216	216
Sporttechnisch onderhoud SOP	91	131	132	128	128	128
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud accommodaties BOP	385	538	323	343	464	464
Groot sporttechnisch onderhoud SOP	16	97	103	60	135	135
Groot onderhoud gemeenschapshuizen	0	31	31	31	31	31
Totaal exploitatie + voorziening	846	1.221	802	777	974	974

Wegen

Beleidskaders

Op 30 juni 2016 heeft de raad de onderhoudsniveaus Beheer Openbare Ruimte (BOR) vastgesteld. De vastgestelde kwaliteit is van toepassing op de instandhouding van de verhardingen gedurende de technische levensduur in die gebieden waar de komende jaren geen grootschalige reconstructies of wijzigingen zijn gepland.

Beheerplannen

Om de 2 jaar wordt - via inspectie - het beheerplan wegen geactualiseerd en wordt een doorkijk gegeven voor 15 jaren. Na beëindiging van het groot onderhoud 2017 zijn alle wegen in Stein geïnspecteerd. Met de financiële gevolgen van de inspectie is in de begroting 2018-2021 nog geen rekening gehouden. De financiële gevolgen worden via berap1-2018 verwerkt. Bij wegen is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële vertaling

Vanaf 2010 is voor groot onderhoud wegen een voorziening gevormd. Hierin wordt op basis van het vastgesteld beheerplan jaarlijks een bedrag gestort. De hoogte van de storting wordt telkens bij het vaststellen van het beheerplan wegen geactualiseerd. Vanaf 2015 bedraagt de storting in de voorziening groot onderhoud wegen € 532.000.

In de voorziening groot onderhoud wegen worden geen kosten van rehabilitaties of reconstructies van wegen verantwoord. Deze worden als investering op het programma 'een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving' verantwoord en waar nodig toegelicht.

Directe lasten onderhoud wegen	Bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Klein onderhoud wegen	140	137	124	124	124	124
Wegvoorzieningen (o.a. belijningen)	36	30	50	50	30	30
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud wegen	527	703	513	552	601	601
Totaal exploitatie + voorziening	703	870	687	726	755	755

Openbare verlichting

Beleidskaders

Op 26 juni 2014 heeft de raad het beleidsplan openbare verlichting 2014-2017 vastgesteld. Het beleidsplan is vooral gericht op de toepassing van LED verlichting waarmee energiebesparingen en het terugdringen van CO-2 uitstoot wordt bevorderd.

Het beleidsplan wordt om de 4 jaar geactualiseerd. In 2017 is het nieuwe beleidsplan 2018-2021 vastgesteld.

Beheerplannen

Het beheer van de openbare verlichting is overgedragen aan Ziut BV, zij hebben een beheer- en onderhoudsplan voor onze verlichting.

Bij openbare verlichting is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële vertaling

Bij het vaststellen van het beleidsplan OVL 2014 -2017 zijn gelijktijdig de financiële gevolgen van het beleid verwerkt de begroting. De financiële gevolgen van het nieuwe beleidsplan OVL 2018 -2021 zullen naar verwachting niet afwijken van de voorgaande jaren. De kosten voor het vervangen van lichtmasten en armaturen worden als investering op het programma 'een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving' verantwoord en waar nodig toegelicht.

Directe lasten openbare verlichting	Bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Energie	75	92	91	91	91	91
Onderhoud	180	177	171	171	171	171
Totaal exploitatie	255	269	262	262	262	262

Bruggen

Beleidskaders

In november 2017 wordt het beheerplan civieltechnische kunstwerken vastgesteld. Dit is een actualisatie en scopeverbreding van het meerjarig onderhoudsplan Kunstwerken dat op 7 juli 2011 door de raad is vastgesteld.

Beheerplannen

Het in 2011 opgestelde onderhoudsplan was gebaseerd op drie kunstwerken (de boogbrug Veestraat en de bruggen in de Nieuwe Postbaan en in de Brugstraat). Inmiddels heeft de gemeente meerdere bruggen in beheer zoals de fietsbrug Juliakanaal Stein, de brug in het Steinerbos en de brug in het Heidekampark.

De binnen de gemeente gelegen duikers zijn niet opgenomen in een beheerplan. Middels een QuickScan is onderzocht of de duikers in eigendom zijn van de gemeente en of deze in het beheerplan moeten worden ondergebracht. Er zijn geen kwaliteitsgegevens bekend van de duikers. Daarom is in het beheerplan opgenomen om in 2017 en 2018 inspecties uit te voeren teneinde de onderhoudstoestand inzichtelijk te krijgen.

Financiële vertaling

De kosten voor het vervangen en onderhouden van bruggen worden op het programma 'een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving' verantwoord en waar nodig toegelicht. Voor het onderhouden van de kunstwerken is een voorziening gevormd. Op basis van het voorgaande beheerplan wordt jaarlijks € 31.500 in de voorziening gestort.

Directe lasten onderhoud bruggen	Bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Onderhoud kleine kunstwerken	0	2	2	2	2	2
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud bruggen (1)	0	22	112	27	53	40
Totaal exploitatie + voorziening	0	24	114	29	55	42

Riool

Beleidskaders

Op 1 oktober 2009 heeft de raad het Waterplan vastgesteld. Hierin zijn de volgende ambities opgenomen:

- 1) scheiden van vuilwater en regenwater;
- 2) verkleinen van afwaterende oppervlakken naar de riolering;
- 3) water maakt groen: in verdroogde beekdalen en versterkt de stedelijke groenstructuur;
- 4) water stroomt zichtbaar weg om te infiltreren of naar oppervlaktewater;
- 5) overheid, inwoners en bedrijven zijn samen verantwoordelijk voor de verwerking van regenwater;
- 6) maatregelen worden genomen met zorg voor de (leef)omgeving;
- 7) mensen worden bewust (gemaakt) over de aanwezigheid van water en de omgang met water.

De gemeente moet op grond van de Kader Richtlijn Water (KRW) maatregelen nemen om het overstorten op kwetsbare wateren te verminderen. Hierdoor heeft vooral het afkoppelen van regenwater grote invloed op het uitvoeringsprogramma.

In 2013 is gestart met het opstellen van een regionaal beleid- en uitvoeringskader voor het stedelijk watermanagement. Deze kaders vervangen het traditioneel Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan voor de gemeenten Beek, Schinnen, Sittard-Geleen en Stein. Hierin participeren ook het waterschap Roer en Overmaas en Waterschapsbedrijf Limburg. De kaders voor Stein zijn op 30 oktober 2014 door de raad vastgesteld .

Op 24 september 2014 heeft de raad het GRP vastgesteld en is gekozen voor een rioolheffing, waarbij de tarieven van de rioolheffing worden vastgesteld op basis van het principe van 100% kostendekkendheid waarbij alle eigenaren een vast bedrag per perceel betalen en de gebruikers vanaf een watergebruik van 200 m2 per jaar een opslag betalen.

Het kostendekkingsplan 2015-2019 en de nieuwe methode van heffen van rioolheffingen heeft de raad op 3 december 2015 vastgesteld. De nieuwe methode bestaat uit het heffen van een vast bedrag voor kleingebruikers van water en voor de grootverbruikers een vast bedrag verhoogd met een toeslag.

Op 26 juni 2014 heeft de raad het afkoppelbeleid particulieren vastgesteld.

Medio 2017 is de evaluatie en actualisatie van het beleidsplan, het beheerplan en het kostendekkingsplan afvalwater afgerond.

Beheersplannen

Op 19 augustus 2014 heeft het college de bij het regionaal beleid- en uitvoeringskader stedelijk management behorende beheerplan en projectplannen vastgesteld.

In 2017 was de evaluatie en actualisatie van het beleidsplan, beheerplan en het kostendekkingsplan afvalwater voorzien. Hieruit bleek dat in de afgelopen planperiode de uitgaven binnen het compartiment riolering hoger waren dan in de oorspronkelijke begrotingen is opgenomen. Om de lasten inzichtelijk te maken is door de gemeente een analyse van de exploitatiebudgetten riolering opgesteld. Uit de analyse bleek dat de lastenstijging met name veroorzaakt is door een stijging van de personele middelen en het bestrijden van calamiteiten. De overschrijdingen geven het beeld van een structureel tekort dat ook zijn weerslag heeft voor de komende periode. Hogere uitgaven leiden tot hogere heffingen. Om het effect hiervan inzichtelijk te maken en keuzes voor te leggen, is in 2017 een advies inzake mogelijkheden verhoging opbrengst rioolheffing opgesteld. De raad is hierover binnen de procedure van vaststelling van de begroting 2018 over geïnformeerd.

Financiële vertaling

Het aanleggen, afkoppelen, vervangen en onderhouden van riolen wordt op het programma 'een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving' verantwoord en waar nodig toegelicht. Met de financiële gevolgen van het beheerplan, de projectplannen en de vanuit de analyses en evaluatie van de afvalwaterplannen in 2017 verkregen inzichten is in de begroting 2018-2020 rekening gehouden.

Directe lasten onderhoud riolering	Bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudsbudget exploitatie: Onderhoud	850	727	842	842	842	842
Totaal exploitatie	850	727	842	842	842	842

Groen

Beleidskaders

In 2016 heeft de raad de onderhoudskaders voor het beheer van de openbare ruimte (BOR) geactualiseerd. Voor het groenbeheer zijn hierbij de volgende wijzigingen vastgesteld:

1. de groenkwaliteit in de centra is verlaagd van A naar B;
2. de groenkwaliteit op en rond de rotondes en bij de komgrenzen is verhoogd van B naar A;

3. de groen kwaliteit op de doorgaande gemeentelijke wegen aan de oostzijde is verhoogd van B naar A;
4. burgers wordt de mogelijkheid gegeven om op eigen initiatief extra kwaliteit te leveren, binnen nog op te stellen kaders, bovenop de vastgestelde kwaliteit van het groen.

Beheersplannen

De vastgestelde beleidskaders voor het beheer en onderhoud van het groen zijn verwerkt in groenonderhoudsbestekken. Deze bestekken worden als leidraad gebruikt voor de uitvoering van het groenonderhoud.

In 2018 worden het groenonderhoud op de woonlocaties verder op de vastgestelde kwaliteit gebracht. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële vertaling

Het groenonderhoud wordt uitgevoerd door de Algemene dienst en drie groenaannemers voor het specialistisch onderhoud (o.a. bermen, sportvelden en bomen). Het aanleggen en onderhouden van groen wordt op het programma 'een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving' verantwoord en waar nodig toegelicht.

Directe lasten onderhoudgroen	Bedragen x € 1.000					
	Rek. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Bestrijden onkruid	109	134	146	146	146	146
Bermen	39	51	51	51	51	51
Landschapsplannen	40	60	60	60	60	60
Onderhoud openbaar groen	732	786	854	794	794	788
Totaal exploitatie	920	1.031	1.111	1.051	1.051	1.045

5.5 Paragraaf 'Financiering'

Algemeen

De financieringsparagraaf is voorgeschreven in de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO). Hierin zijn de kaders gesteld voor de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van de decentrale overheden. De raad heeft op 25 februari 2014 de financiële verordening (artikel 212 gemeentewet) vastgesteld. In deze verordening is ook de financieringsfunctie opgenomen. De paragraaf financiering in de begroting is bedoeld om de uitvoering van de financieringsfunctie te volgen. In juli 2016 is bij de vernieuwing van het BBV een rentenotitie gepubliceerd. In die notitie is aangegeven hoe rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken verwerkt moeten worden. De bepalingen en richtlijnen van die notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018. De gemeente Stein heeft deze aanpassingen in deze begroting doorgevoerd.

Leningportefeuille

Omschrijving	Bedrag x €
Opgenomen leningen (excl. aan woningst. verstrekte leningen per 1/1/2018)	35.307.000
Reguliere aflossingen in 2018	-2.870.000
Leningschuld per 31.12.2018	32.437.000

In bovenstaand overzicht geen is rekening gehouden met nieuwe leningen ter dekking van de geraamde financieringsbehoefte. Deze behoefte neemt toe door realisatie van de geraamde investeringen, waarbij ook desinvesteringen betrokken worden. De bepaling van de financieringsbehoefte gebeurt integraal (totaalfinanciering) waarbij alle kasstromen worden betrokken. In onderstaande tabel zijn de grootste investeringen opgenomen zoals deze zich in meerjarenperspectief voordoen.

Investering (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Programma een samenleving met sociale vitale kernen				
- Vervangen kunststof toplaag Haslou		520		
Programma een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving				
- Reconstructie Julianastraat Raadhuisstraat wegen en riool	432			
- Afkoppelen kern Maasband	775			
- GGA Urmond oost wegen en riolen	3.624			
- Reconstructie Mauritsweg Stein	1.540		1.366	
- Reconstructie rotonde ACL	600			
- Verkeerskundige aanpassingen Obbichterstraat			400	
- LED armaturen openbare verlichting	90	200	200	200
- GGA Stein Centrum wegen en riool		100	2.100	
- Nog te bepalen projecten vervangen riool	300	1.100		
- Vervangen boogbrug Veestraat	1.450			
- Geluidsvoorzieningen Tilliastraat				
- Reconstructie Molenweg Zuid		600		
- Rehabilitatie Nieuwe Postbaan	730			
- Reconstructie Heidekampweg	1.500			
- Reconstructie rotonde Veestraat		200	200	
- Fietspad Meers-Stein	595			200
- Maatregelen veilige schoolomgeving	200	200	200	
- Aanpassen rotonde Steineweg-Mauritsweg		200	200	
- Aanpassen fietsrouten netwerk	110	400	100	
- Herinrichting Stationsstraat	150	1400		
- Rtonde Steinderweg	150	900		1.000
- Reconstructie Jurgenstraat			150	
- Rtonde Stadhouderslaan ingang Steinerbos		450		
- Upgrade openbaar deel Steinerbos	1.100			
Programma trots en bewust van haar eigen kwaliteit				
- Hardware werkplekken mobiele devices			240	

Jaarlijks wordt bekeken of zich mogelijkheden voordoen tot vervroegde aflossing of herfinanciering tegen lagere rente. De gewogen gemiddelde rentevoet van de aangegane leningen (exclusief woningbouw) bedraagt per 1 januari 2018 3,40%. De herfinancierings- en renteherzieningsmomenten vertonen een goede spreiding in de tijd waardoor het renterisico beperkt blijft.

In de komende jaren laten de reguliere aflossingsbedragen een dalend verloop zien van € 2,9 miljoen in 2018 naar € 2,8 miljoen in 2021.

Kasbeheer

Voor het beheer van de financiële middelen houdt de gemeente Stein een rekening courant aan bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten en de Rabobank. De NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) fungeert als huisbankier. Met deze bank is een rentecompensabel stelsel overeengekomen. Dit wil zeggen dat overschotten en tekorten op de verschillende bankrekeningen als een geheel worden gezien en hierop de renteberekening wordt gebaseerd. Ook het afromen van overtollige middelen naar de schatkist verloopt via de BNG.

Rentebeleid

Bij de berekening van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het financierings-tekort boven de kasgeldlimiet (zie hierna) is voor 2018 en verder uitgegaan van 3,5%. Voor het financieringstekort tot de kasgeldlimiet is voor 2018 en verder uitgegaan van een rentevoet van 1,0%. Een onvoorziene renteontwikkeling heeft uiteraard invloed op de financieringskosten. Een wijziging van het rentepercentage met 1% zal, op basis van het geraamde financieringstekort, leiden tot meer of minder rentekosten van € 190.000

Rente omslagpercentage

In het kader van de vernieuwing van het BBV is de renteomslag berekend conform de nota rentenotitie die in 2016 door de commissie BBV is gepubliceerd. Vanwege het inzicht in de rentelasten van externe financiering het renteresultaat en de wijze van toerekening is onderstaand renteschema opgenomen. Het rente omslagpercentage wordt berekend door de totale rentekosten te delen door het totaal geactiveerd bedrag. De totale rentekosten bestaan uit de rente voor vaste geldleningen, de bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen (reserves) en de rente van de financieringsbehoefte. Het omslagpercentage voor de begroting 2018 is per 1 september 2017 berekend op 3 %.

Renteschema:		2018
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering:	
	- Externe rente Vaste geldleningen	€ 1.333.739
	- Externe rentelasten financiering investeringen 2018	€ 224.831
	- Externe rentelasten financieringstekort	€ 521.592
b.	De externe rentebaten	-/- € 436.810
	Totaal door te rekenen externe rente	€ 1.643.352
c.	-De rente die aan de grondexploitaties moet worden doorberekend	-/- € 28.753
	-De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden doorberekend	-/- € 482.539
		-/- € 511.292
	Saldo door te rekenen externe rente	€ 1.132.060
d1.	Rente over eigen vermogen	€ 33.249.415 € 1.130.480
d2.	Rente over voorzieningen (CW)	
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	€ 2.262.540
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	€ 2.306.143
f.	Saldo renteresultaat taakveld treasury	€ -43.602

Rentevisie

Sinds maart 2015 zijn de centrale banken van het Eurosysteem, waaronder De Nederlandsche Bank, gestart met het grootschalig aankopen van staatsobligaties voor 60 miljard euro per maand. Dat programma loopt in principe door tot eind dit jaar, maar het kan worden verlengd. Het Eurosysteem injecteert hierbij geld direct in de economie door de staatsobligaties aan te kopen.

De belangrijkste drijfveer voor de ECB voor haar aankoopprogramma is de vrees dat de inflatieverwachtingen in de eurozone te laag zouden blijven of nog verder zouden dalen en zo een neerwaartse spiraal op gang zou brengen. Op middellange termijn heeft de centrale bank immers een inflatiedoelstelling van net geen 2%

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen is in historisch perspectief gezien laag. De herfinancieringsrente van de ECB bedraagt vanaf maart 2016 0,00 procent. Daarmee staat de rente die banken aan de ECB moeten betalen als zij geld opnemen, op een historisch laag niveau.

De rente is in belangrijke mate afhankelijk van de economische ontwikkeling en de inflatie. Bij een lage inflatie is er een risico dat er deflatie ontstaat. Deflatie betekent dat het prijsniveau in een economie daalt en dit kan forse schade opleveren voor de economische groei. Als prijzen dalen is het bijvoorbeeld voordelig om uitgaven uit te stellen. Er heerst een grote mate van onzekerheid, waardoor het moeilijk blijft, zo niet onmogelijk, om een rentevisie op te schrijven.

Hoewel de voorspelbaarheid van de rente zeker op langere termijn gering is, kan het toch wenselijk zijn tendensen aan te geven die als basis kunnen dienen voor het sluiten van transacties. Daarbij worden een aantal vuistregels gehanteerd:

- De rente van vaste leningen is door de lange looptijd financieel van groter belang dan de rente van leningen met een korte looptijd.
- Bij een verwachte daling van de lange rente wordt het aantrekken van vaste langlopende leningen zoveel mogelijk uitgesteld tot de rentedaling is ingetreden.
- Bij een verwachte stijging van de lange rente vindt consolidatie plaats van korte schuld (korte schuld wordt omgezet in langlopende leningen).
- Bij een te verwachten stabiele renteontwikkeling wordt in de actuele financieringsbehoefte voorzien met de financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente dragen.
- Dit alles uiteraard binnen de mogelijkheden die de regelgeving biedt.

Uitgangspunten financiering

Onderstaand de belangrijkste beleidsmatige uitgangspunten die gehanteerd worden bij financiering. Hierbij moet rekening gehouden worden met het verplicht schatkistbankieren vanaf eind 2013. Het rentetarief van dit schatkistbankieren bedraagt momenteel 0 %.

- Overtollige geldmiddelen worden uitsluitend uitgezet in de schatkist.
- Indien een liquiditeitsbehoefte ontstaat worden middelen aangetrokken in de vorm van dag- en kasgeldleningen en kredietlimiet op de rekening courant.
- Onderhandse geldleningen en vaste geldleningen worden aangetrokken voor financiering met een looptijd van langer dan één jaar.
- Overeenkomsten voor het aangaan van leningen, het uitzetten van middelen of het verlenen van garanties luiden in euro.
- Bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties, uit hoofd van de publieke taak, worden zoveel mogelijk zekerheden bedongen. Het college motiveert in zijn besluit het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties.

Resultaat uitzettingen

Sinds de verkoop van de aandelen Essent in 2009 beschikt de gemeente over geldmiddelen waarover rendement wordt behaald. Voor de deelneming in Enexis is, zoals opgenomen in de begrotingsbrief 2018 van de Provincie Limburg, voor de jaren 2018-2021 met een dividendschatting van € 0,67 per aandeel rekening gehouden. Dit is gelijk aan het bedrag dat in de (meerjaren)begroting 2017 reeds verwerkt was.

Verder levert ook de rente over de bruglening aan Enexis en de belegging bij APG een bijdrage aan de weggevallen inkomsten. Het jaarlijks verwacht rendement van de bruglening van € 1.076.000 bedraagt € 75.000.

Nadat in 2013 en 2016 van het "OVE Garantie Fonds" twee tranches voor een totaalbedrag van

€ 9.000.000 zijn afgelost, resteert de laatste tranche van het "OVE Garantie Fonds 2019/2020". Het verwacht rendement van deze laatste tranche is € 166.000 (€ 4.000.000 x 4,15%).

Het totaal verwachte dividend en rente van bovengenoemde uitzettingen komt daarmee uit op:

Omschrijving:	(x € 1.000)	2017	2018	2019	2020
Dividend deelneming Enexis (460.350 aandelen x 0,67)		308	308	308	308
Rente Brugleningen* (€ 1.076.000)		75	75	75	75
Belegging "OVE Garantie Fonds" (€ 4.000.000 x 4,15 %)		166	166	166	166

* Bij aflopende tranches van de brugleningen en beleggingen wordt ervan uitgegaan dat vrijkomende middelen als intern financieringsmiddel gebruikt worden waardoor de lagere rentelasten de wegvallende rentebaten zullen compenseren.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF)

In de wet zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Alle gemeenten samen krijgen een plafond voor het totale EMU-tekort van gemeenten in een jaar. Dat plafond wordt volgens de wet na bestuurlijk overleg voor een bepaalde periode overeengekomen. Het plafond voor de gezamenlijke gemeenten bedraagt 0,32% van het bruto binnenlands product. Met het plafond wordt de groei van de netto schuld (volgens de definitie voor het EMU-saldo) van de gezamenlijke gemeenten in een jaar beperkt.

Iedere gemeente krijgt daarnaast een individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort in een jaar. Echter bij het opstellen van de begroting is het van belang te letten op de ontwikkeling van de hoogte van uw gemeenteschuld! Te hoge schulden zijn voor de financiële gezondheid van de gemeente niet goed. Pas als het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten wordt overschreden kan de individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort een rol gaan spelen.

Voor de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Stein wordt verwezen naar de paragraaf 'EMU-saldo'

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn met ingang van 2013 gaan schatkistbankieren.

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Doel is om de EMU-schuld te verminderen. Er is sprake van een optische verbetering want de totale schuldpositie van de gezamenlijke overheden wijzigt niet.

De deelnemende instellingen houden hun publieke middelen aan op een eigen rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Alle decentrale overheden zijn aangesloten op de schatkist, ook als een decentrale overheid geen overtollige middelen heeft. Deelnemende gemeenten regelen het betalingsverkeer via de eigen bank(en). Een eventueel negatief saldo op de bankrekening(en) wordt aangezuiverd vanaf de rekening-courant die de gemeente heeft bij het ministerie van Financiën.

Andersom wordt een positief saldo op deze bankrekening juist afgeroomd ten gunste van de rekening-courant van de gemeente bij het ministerie van Financiën.

Er is een doelmatigheidsdrempel van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000 per gemeente (maar wel met een maximum van € 2,5 miljoen).

Voor Stein is deze gemiddelde drempel per kwartaal $0,75\% \times € 52.900.000$ (het begrotingstotaal per 1/1/2018) = € 396.750.

Stein beschikt momenteel niet over overtollige middelen die in de schatkist ondergebracht moeten worden. Het rentetarief van het schatkistbankieren bedraagt momenteel 0%.

Het is voor gemeenten wel mogelijk om overtollige middelen uit te lenen aan andere overheden, en daarmee een beter rendement te halen dan bij de schatkist.

Hierbij bestaat de mogelijkheid om leningen die door BNG Bank aan een gemeente zijn verstrekt, over te dragen aan decentrale overheden die over overtollige middelen beschikken. Indien de BNG Bank een aan de gemeente verstrekte lening overdraagt aan een andere decentrale overheid, dan wordt deze andere decentrale overheid de nieuwe crediteur. Rente en aflossing zijn in dat geval niet langer verschuldigd aan BNG Bank, maar aan de decentrale overheid die de vordering heeft overgenomen. De voorwaarden van de lening blijven in geval van overdracht onveranderd. Cessie van vorderingen behoeft op grond van het Burgerlijk Wetboek geen instemming van de kredietnemer.

Risicobeheer

Met risico's wordt bedoeld renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en debiteurenrisico's. Het beheersen van risico's komt tot uitdrukking via het gebruik van de instrumenten

kasgeldlimiet en renterisiconorm. Beide instrumenten hebben tot doel het renterisico te begrenzen dat verbonden is aan financiering met korte en lange schuld.

Renterisico op vlottende schuld

Om het renterisico op de netto vlottende schuld te beheersen mogen gemeenten voor hun financieringsbehoefte niet onbeperkt kort geld aantrekken. Het aantrekken van kort geld is normaliter goedkoper dan lang geld, maar is ook aan fluctuaties onderhevig.

De maximale toegestane netto vlottende schuld wordt bepaald door de zgn. kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar.

Voor 2018 komt de kasgeldlimiet voor Stein neer op:

Berekening kasgeldlimiet 2018		(x 1.000 €)	
(a)	Omvang van de programmabegroting per 1/1/2018:	€	52.900
(b)	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage:		8,5%
	Toegestane kasgeldlimiet voor 2018 (a) x (b):	€	4.497

De kasgeldlimiet wordt aan het begin van het jaar vastgesteld voor het gehele jaar. De kasgeldlimiet bedroeg de afgelopen jaren:

Jaar:	Kasgeldlimiet (x 1.000 €)
2013	5.652
2014	4.675
2015	5.865
2016	5.780
2017	5.230

Als de liquiditeitspositie een vlottende schuld vertoont die groter is dan de kasgeldlimiet, leidt dit tot het aflossen c.q. het consolideren van kort geld door aantrekken van vaste geldleningen. De wet Fido geeft aan dat in de financieringsparagraaf van de begroting informatie over de liquiditeitspositie opgenomen te worden. Dit is de gemiddeld netto vlottende schuld minus de gemiddeld vlottende middelen in relatie met de kasgeldlimiet. In onderstaande tabel is deze informatie opgenomen:

Periode	Netto vlottende schuld - /-overschot vlottende middelen	Kasgeldlimiet	Overschrijding	Onderschrijding
3 ^e kw 2016	5.670	5.780		110
4 ^e kw 2016	3.120	5.780		2.660
1 ^e kw 2017	4.118	5.230		1.112
2 ^e kw 2017	2.577	5.230		2.653

Renterisico op vaste schuld

De renterisiconorm is bedoeld om het renterisico op leningen met een looptijd langer dan 1 jaar (vaste schuld) inzichtelijk te maken. Het doel van deze norm uit hoofde van de wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de door de gemeente te betalen rente. Dus hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering. Een wijziging in de rentestand werkt daardoor vertragend op de rentelasten en rentebaten in enig jaar. Deze norm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit onderstaande berekening blijkt dat de komende vier jaar het renterisico ruim binnen de norm blijft.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	2018	2019	2020	2021
(1)	Renteherziening	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	2.870	2.820	2.820	2.820
(3)	Renterisico (1+2)	2.870	2.820	2.820	2.820
(4)	Renterisiconorm*	10.580	10.580	10.580	10.580
(5a)	Ruimte onder renterisiconorm	7.710	7.760	7.760	7.760
(5b)	Overschrijding renterisiconorm				

* Berekening renterisiconorm:

Begrotingstotaal 2018 € 52.900 x 20% = € 10.580

Liquiditeitenrisico

Dit zijn risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en de meerjaren-investeringsplanning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. Momenteel wordt in de financieringsbehoefte voorzien met financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente hebben.

Koersrisico's

Dit is het risico dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De financiële vlottende activa van de gemeente omvatten rekening-courant gelden, kasgeld en deposito's. De vaste financiële activa bestaan enerzijds uit aandelenbezit en deelname in gemeenschappelijke regelingen, aan derden verstrekte leningen en beleggingen in een garantiefonds. Een specificatie van het aandelenbezit van de gemeente Stein is opgenomen in de paragraaf 6.7 verbonden partijen.

Debiteurenrisico's

Dit betreft het risico dat vorderingen op debiteuren niet kunnen worden geïnd en afgeboekt moeten worden. Ter afdekking van mogelijk oninbare vorderingen belastingdebiteuren is de voorziening dubieuze vorderingen belastingen gevormd. Ter afdekking van de nog te ontvangen huren voor standplaatsen en woonwagens is de voorziening dubieuze vorderingen woonwagengebouwen gevormd. De voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken is als buffer gevormd voor debiteuren die niet aan hun verplichtingen voldoen.

Liquiditeitenontwikkeling

In onderstaande tabel is de liquiditeitenontwikkeling van de gemeente Stein meerjarig in beeld gebracht.

(bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Begrotingssaldo	130	370	274	236
Afschrijvingen	3.149	3.519	3.742	3.861
Mutaties reserves	-2.309	-993	-980	-788
Mutaties voorzieningen	-184	-13	-325	-320
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Vermeerderingen investeringen	-15.403	-6.143	-5.550	-1.855
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Geldleningen opnamen/aflossingen	-2.870	-2.823	-2.823	-2.823
Aflossing APG / Bruglening		1.076		
Ontwikkeling Liquiditeiten	-17.487	-5.007	-5.662	-1.689

5.6 Paragraaf 'Bedrijfsvoering'

Het gemeentebestuur heeft ambities. Om die ambities te realiseren is een organisatie nodig van mensen en middelen. Het is belangrijk dat een dergelijke organisatie in lijn wordt gebracht met deze ambities. De paragraaf bedrijfsvoering schetst de manier waarop de organisatie hier invulling aan geeft en welke instrumenten hiervoor nodig zijn.

Bedrijfsvoering is van belang voor het slagen van de gemeentelijke programma's. In de paragraaf moet de gemeente de beleidsvoornemens rondom de bedrijfsvoering aangeven.

Bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle) en huisvesting.

Algemeen

2015 en 2016 stonden in het licht van het transitieproces met als adagium "de basis op orde brengen". In 2017 staan het afmaken van het transitieproces en de doorontwikkeling centraal. Deze lijn zal in 2018 worden doorgetrokken waarbij een aantal zaken zullen worden geoperationaliseerd en een verdere professionaliseringsslag zal plaatsvinden. In 2018 staan in dit kader een aantal wezenlijke onderwerpen binnen bedrijfsvoering centraal. Dit zijn:

- Financiën: het werken volgens een herontworpen (Lean) PenC proces en de invoering van een nieuw instrumentarium (verplichtingenadministratie en sturingsinformatie).
- ICT; een informatiseringsbeleidsplan voor de komende jaren met een projectenkalender. Hiernaast de implementatie van een nieuwe ICT beheersorganisatie.
- Informatiebeveiliging en privacy; verdere doorontwikkeling en invoering van de Europese Privacy-verordening (AVG) alsmede de benoeming van een functionaris gegevensbescherming.
- Facilitaire organisatie; het verbeteren van de dienstverlening onder meer door de inrichting van een intern fysiek en virtueel loket.
- Communicatie; in de verbinding en dialoog tussen buiten en binnen vormt communicatie een belangrijke schakel. Identiteit, dienstverlening, de nieuwe website, bestuurlijke - en interne communicatie vormen hierin majeure thema's.
- Inkoop; verdere stroomlijning en professionalisering van het inkoopproces alsmede het zichtbaar maken van het resultaat.
- Organisatie; in 2018 zal Lean management verder worden uitgerold nadat intern een aantal interne procesbegeleiders zijn opgeleid. Ook zal projectmatig werken verder aandacht krijgen op basis van een aantal pilots uit 2017.
- Opleidingen; in het kader van de verdere professionalisering zal aandacht zal worden besteedt aan opleidingen. Intentie is om hier zo veel als mogelijk gebruik te maken van de intern aanwezig expertise.

Financien

De financiële huishouding laat een positief beeld zien. Zowel begrotingssaldi alsmede de reserves zijn uitstekend te noemen. Dit terwijl behoorlijke investeringen in de samenleving aan de orde zijn. Voor een belangrijk deel is de positieve algemene uitkering, een goed budgetbeheer en de uitstekende reserve positie hier debet aan. Het structureel in evenwicht brengen van de uitgaven en inkomsten blijft voortdurend een aandachtspunt. In dit kader blijven navolgende zaken centraal staan:

- Resultaten krimp, kerntaken en samenwerking.
- Realistisch begroten en uitvoeren.
- Ondersteuning van een adequaat uitvoeringsinstrumentarium in de vorm van PenC documenten en sturingsinformatie. In 2018 worden op deze thema's belangrijke stappen gezet.

Juridische advisering

Juridische advisering

De speerpunten van het taakveld juridische zaken zijn:

- de coördinatie van civiele procedures (inclusief korte gedingen);
- het fungeren als juridische vraagbaak en het verlenen van juridische ondersteuning (advies) aan bestuur, management en vakafdelingen;
- het fungeren als trait d'union naar de huisadvocaat;
- het secretariaat van de commissie van advies voor de bezwaar- en beroepschriften;
- het beheer van het gemeentelijk regelingenbestand.

Verder worden nieuwe ontwikkelingen op het gebied van gemeenterecht, algemeen bestuursrecht en vermogensrecht (m.n. contractenrecht) geïmplementeerd.

Control en audit

In 2017 is Concerncontrol ingericht binnen de organisatie. In 2018 zal de functie verder worden ontwikkeld. Prioriteit zal ten eerste liggen bij de doorontwikkeling van de interne audit. Hierbij zal niet alleen maar een controlerende rol achteraf worden ingevuld, maar zal meer gestuurd worden op risico's binnen de processen. De processen zijn op basis van een risico inventarisatie in beeld gebracht en hebben hun beslag gekregen in een auditplan dat met de accountant is afgestemd.

Een tweede speerpunt is het verder doorontwikkelen en verankeren van strategisch beleid. Naast het thema krimp zal in 2018 ook nadruk komen te liggen op samenwerking, kerntakendiscussie en de strategische visie.

Het laatste speerpunt van concerncontrol is de juridische kwaliteitszorg. Feitelijk wordt in 2018 de grote verzameling aan afspraken, besluiten, structuren, mensen, taken en conventies verder in kaart gebracht. De werkzaamheden worden gericht op het permanent monitoren, duiden, verbeteren en verankeren van de juridische kwaliteit van processen en producten.

Juridische kwaliteitszorg

Bij juridisch control is de focus gericht op de vraag of wetsconform wordt gehandeld. Juridische risico's kunnen uitmonden in zowel financiële als politiek-bestuurlijke risico's. Waar risico's zich manifesteren vindt zo nodig bijsturing van bedrijfsprocessen plaats. Rapportering van bevindingen geschiedt aan bestuur en management.

Bij juridische kwaliteitszorg gaat het om het op een gestructureerde wijze managen van de juridische kwaliteit van de gemeentelijke producten en diensten. De werkzaamheden in dit kader worden verricht vanuit een algemeen-juridische invalshoek, waarbij gemeentelijke producten en diensten met name getoetst worden aan verenigbaarheid met de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht, de Wet gemeenschappelijke regelingen en het Burgerlijk Wetboek.

Concerncontrol is verantwoordelijk voor de volgende taakvelden:

- bestuurlijk-juridische advisering;
- bewaking van de kwaliteit van verordeningen en beleidsregels;
- juridische aspecten van gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen;
- monitoring van bevoegdheden (mandaat, volmacht, machtiging);
- bewaking van de kwaliteit van overeenkomsten;
- juridische ondersteuning van projecten;
- monitoring van klachtprocedures, wobverzoeken en ingebrekestellingen wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen;
- kennisdeling.

Automatisering

Automatisering zal verder gaan met het optimaliseren van het contractmanagement met de externe leveranciers en de doorontwikkeling van het zaakgericht werken binnen de organisatie. Daarnaast zal automatisering blijven ondersteunen bij de diverse projecten binnen de organisatie en zich inzetten in het verder verbeteren van de informatievoorziening.

Facilitaire zaken

In 2018 wordt ingezet op het verdere digitaliseren van het archief, door substitutie te gaan toepassen op de binnenkomende post, waardoor het papieren archief niet meer verder zal groeien.

Informatiebeveiliging en privacy

In 2016 is gestart met de structurele borging van informatiebeveiliging en privacy binnen onze organisatie. Hiervoor geldt de wettelijke grondslag op basis van de baseline informatiebeveiliging gemeenten, de wet bescherming persoonsgegevens en de Algemene verordening gegevensbescherming die per 25 mei 2018 van kracht wordt. In 2017 is daar de implementatie van de eenduidige normatiek single informatie audit (ENSIA) bijgekomen.

In de periode 2018-2021 is de gemeente Stein nog volop bezig met de implementatie van informatiebeveiliging en privacy. Voor privacy zal op basis van het in 2017 vastgestelde privacybeleid en implementatieplan onze meest risicovolle processen onderworpen worden aan een data privacy

impact analyse (DPIA). Dit leidt mogelijk tot aanpassingen van de primaire processen op basis van de procesplannen als output van deze DPIA's. Voor deze autonome ontwikkelingen is in de kadernota 2018 budget opgenomen van € 74.000 in 2018, € 54.000 in 2019 en € 74.000 in 2020 en 2021.

Door de snelle maatschappelijke- en technologische ontwikkelingen en toenemende cybercriminaliteit worden de risico's op dit gebied steeds groter. Om deze risico's te verkleinen worden de wettelijke eisen en richtlijnen voor overheidsorganisaties steeds verder aangescherpt met als gevolg dat we nieuwe en aanvullende organisatorische en technische maatregelen dienen te implementeren om onze processen hieraan te laten voldoen. Vanwege de dynamiek van deze ontwikkelingen is het moeilijk om exact de hiervoor aanvullende financiële middelen op voorhand in te schatten. In de begroting 2018 is hiervoor vooralsnog een incidenteel bedrag van € 50.000 opgenomen. In 2018 zal inzichtelijk gemaakt worden welk bedrag dat structureel hiervoor nodig is.

Bij noodzakelijke (organisatorische en/of technisch) maatregelen valt te denken aan:

1. Gebruik van nieuwe vormen van identificatie en/of technologieën zoals:
 - a. Biometrie gegevens en vingerafdrukken bij identificatie;
 - b. Gezichtsherkenning in samenhang met cameratoezicht.
2. Gebruik van nieuwe technologie en middelen om cybercriminaliteit tegen te gaan, zoals:
 - a. Inzet Ethisch hacker (door middel van hacken fouten en veiligheidslekken op te sporen in de systemen en netwerken);
 - b. Inzet Social engineering (techniek waarbij een computerkraker een aanval op computersystemen tracht te ondernemen door de zwakste schakel in de beveiliging, namelijk de mens, te kraken);
 - c. Toepassen Hardening (is om overbodige functies in besturingsystemen uit te schakelen en/of van het systeem te verwijderen);
 - d. Uitvoeren Pentest (is een toets van een of meer computersystemen op kwetsbaarheden, waarbij deze kwetsbaarheden ook werkelijk gebruikt worden om in deze systemen in te breken).
3. Verschuivingen in de werkwijze van de organisatie, en de manier waarop persoonsgegevens worden verwerkt, zoals:
 - a. Het verhogen en borgen van de kwaliteit bij het verwerken hiervan;
 - b. Nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens en gebruik van gegevens voor andere processen en doelen dan waarvoor ze zijn verzameld, of bredere verspreiding van de gegevens binnen of buiten de organisatie bij ketensamenwerking;
4. Verhoging en verbetering van de beveiliging en privacy ten aanzien van locaties, processen, ICT omgeving, applicaties en gegevens, zoals:
 - a. Verplichte vervanging en/of aanschaf van nieuwe systemen en/of databases waarin persoonsgegevens worden opgeslagen;
 - b. Functionele uitwijk van de balies bij uitval en calamiteiten zodat de dienstverlening gecontinueerd kan worden;
 - c. Fysieke beveiliging van onze gebouwen, apparatuur, voedings- en telecommunicatiekabels voor dataverkeer of ondersteunende informatiediensten;
 - d. Autorisaties van onze applicaties (kroonjuwelen) en extra beveiliging van bedrijfsmiddelen (printers, mobile devices, beamers, etc.);
 - e. Aanpassingen en hogere veiligheidseisen naar aanleiding van beveiligingsincidenten en datalekken;
 - f. Beschikbaarheids- en betrouwbaarheidseisen rondom onze digitale dienstverlening;
 - g. Aanpassingen aan onze website, beveiliging van het mailverkeer, opslag van persoonsgegevens en de monitoring hiervan applicatieniveau.

Communicatie

De wereld van klantcontact, communicatie en participatie komt samen!

De gemeente wil van-buiten-naar-binnen werken. We willen meer samenwerken met buurten en groepen belanghebbenden. En de dienstverlening kan ook beter: meer online, persoonlijker en dichtbij. De wereld van dienstverlening mengt door webcare en online media met die van communicatie. En raakt met co-creatie, crowdsourcing en communities de gemeentelijke ambities met participatie.

Aan de randen van de dienstverlening spelen verschillende vraagstukken. Het blijft moeilijk om bijvoorbeeld de website of een kennisbank actueel te houden. Communicatie publiceert berichten, maar het KCC verzorgt de opvolging. En als het lastig wordt, is communicatie weer aan zet. En dan

verandert de rol van de overheid bij zelfredzaamheid ook nog in meer faciliteren of zelfs loslaten. Waar organiseer je de website? Waar het contentbeheer? Wie gaat er over communitymanagement en hoe pas je KCC-principes toe in de wijk en aan de keukentafel of bij een initiatief van een ander? Wie neemt de organisatie op sleeptouw bij een meer 'van-buiten-naar-binnen' houding? En hoe zit dat met privacy en archivering?

Het zijn de voortekenen van een nieuwe organisatie van dienstverlening, in samenhang met communicatie, buurt-/wijkgericht werken en participatie. In 2018 onderzoekt communicatie de mogelijkheden en mogelijke constructen om nauwer samen te werken met dienstverlening. Mede op basis van de in 2017 ontwikkelde nieuwe visie op dienstverlening.

Formatieontwikkeling ambtelijk personeel

Voor de formatieontwikkeling verwijzen wij naar bijlage 2 (overzicht formatie).

Organisatieontwikkeling

Ook zal 2018 nog in het teken staan van het borgen en verankeren van de in het plan van aanpak organisatievernieuwing Stein 2015 opgenomen actiepunten in de bedrijfsvoering..

Het merendeel van deze actiepunten zijn inmiddels gerealiseerd en hebben hun beslag gekregen in de bedrijfsvoering (afdelingsplannen/outputplanning).

Bedrijfsvoering

Uitgangspunt in de bedrijfsvoering is de door de gemeenteraad vastgestelde formatie. De afdelingsplannen en outputplanning zullen meer afgestemd worden op het thans voorliggende coalitieprogramma. Uiteraard valt thans nog niet te voorspellen welke effect de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 hierop zullen hebben. De verwachting is het ingezette traject van lean beschrijven van processen de bedrijfsvoering effectiever en efficiënter zal laten verlopen.

Uitgangspunten personeelskosten

De Cao voor het ambtelijk personeel expireerde per 1 mei 2017.

In juli 2017 hebben de VNG en de vakbonden FNV, CNV en CMHF een principeakkoord gesloten over de nieuwe Cao Gemeenten. Het akkoord bevat een loonafpraak en afspraken over flexibiliteit, harmonisatie verlof en bewust belonen.

De cao loopt van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. De loonafspraken van het principeakkoord zijn in de loonsom begroting 2018-2021 meegenomen.

De loonafpraak bevat o.m.:

- Per 1 augustus 2017 stijgen de salarissen met 1%.
- Het individueel Keuzebudget stijgt per 1 december 2017 met 0,50%.
- Per 1 januari 2018 stijgen de salarissen met 1,5%.
- Het individueel Keuzebudget stijgt per 1 juli 2018 met 0.50%

Daarnaast is voor de jaren na afloop van de cao, de jaren 2019-2021 rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de loonkosten met 1,5%.

Stelposten secundaire arbeidsvoorwaarden

Naast de reguliere salariskosten zijn er personele lasten die niet vooraf zijn toe te rekenen aan medewerkers of afdelingen. Hierbij moet gedacht worden aan lasten van onder andere herbezetting, inzet IKB, uitbetaling leeftijdsverlof of flexibele beloning.

Hiervoor zijn stelposten opgenomen. Zodra voornoemde lasten zich voordoen worden deze in mindering gebracht op de stelposten en via de hiervoor bestemde bestuursrapportages functioneel geraamd.

Voor 2018 zijn onderstaande stelposten geraamd:

IKB en leeftijdsverlof	€	39.179
herbezetting OR	€	85.055
flexibele beloning	€	28.171
stelpost tijdelijke salarismutaties	€	7.450
totaal stelposten	€	159.855

Inkoop

Een van de gestelde doelen voor inkoop is het professioneler inrichten van de inkooporganisatie en een (bijna) complete contractadministratie.

De gevulde contractadministratie is opgeleverd en overgedragen aan de contracteigenaars. Alle bekende contracten met uitzondering van de inhuurcontracten staan nu in het zaaksysteem. De inhuurcontracten volgen nog.

De Algemene Voorwaarden voor leveringen en diensten van gemeente Stein zijn volledig herzien en vastgesteld. Ook de opgestelde Gemeentelijke Inkoopvoorwaarden bij IT (GIBIT) zijn vastgesteld. Mede hierdoor en een aantal wettelijke aanpassingen is het inkoopbeleid opnieuw geactualiseerd. Vanaf 2018 wordt, buiten het adviseren over en begeleiden van aanbestedingen, nog meer nadruk gelegd op het registreren en plannen van aanbestedingen en het registreren van inkoopvoordelen. Verder wordt de interne controle op het inkoopproces geïntensiveerd.

Indicatoren personeelsbeleid

Ziekteverzuimpercentage

omschrijving	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
verzuimpercentage	6,39%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%

Het percentage in 2016 werd deels beïnvloed door een aantal langdurige ziektegevallen welke deels in 2017 werden terugdrongen (volledig herstel of afkeuring).

Op basis van bestaande inzichten wordt het nog steeds reëel geacht in het jaar 2018 een verzuimpercentage van 4,5% te realiseren. Mocht blijken dat dit door de gegeven omstandigheden niet haalbaar blijkt dan zal bijstelling plaatsvinden op de hiervoor bestemde momenten.

Stage- en werkervaringsplaatsen

omschrijving	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
stageplaatsen	6	10	10	10	10	10

Stageplaatsen kunnen worden gehonoreerd indien wordt voldaan aan de hieromtrent gestelde regels (er dient sprake te zijn van een adequate opdracht en begeleiding binnen de desbetreffende afdeling).

omschrijving	Rekening 2016	Begroot 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
werkervaringsplaatsen	6	4	4	4	4	4

5.7 Paragraaf 'Verbonden Partijen'

Er volgt nu van de publiekrechtelijke verbonden partijen een actueel overzicht van o.a. het openbaar belang, visie in relatie tot de doelstellingen, actuele beleidsvoornemens verwachte ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentelijk belang en de financiële positie.

Publiekrechtelijke verbonden partijen

1. Naam	Veiligheidsregio Zuid Limburg
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
3. Vestigingsplaats	Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoeren van de aan de Veiligheidsregio opgedragen taken gericht op rampenbestrijding en crisisbeheersing.
5. Relatie met beleidsprogramma	<i>Programma:II Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving</i> <i>Subdoelstelling:II Omgevingskwaliteit versterken</i>
6. Deelnemende partijen	Alle gemeenten van Zuid-Limburg
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). De burgemeester vertegenwoordigt de Gemeente Stein in het AB.
8. Financieel belang	Alle gemeenten in Zuid-Limburg betalen, op basis van een verdeelsleutel, hun aandeel in de kosten.
9. Vermogen	Eigen vermogen 31-12-2016 € 9.886.310 31-12-2015 € 10.284.923
	Vreemd vermogen 31-12-2016 € 50.377.840 31-12-2015 € 42.048.151
10. Financieel resultaat	2016: € 447.817 2015: € 207.000
11. Risico's	De risico's zijn beschreven in de risicoparagrafen van de begrotingen en jaarrekeningen van de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio beschikt over een eigen algemeen reserve.
12. Ontwikkelingen	In verband met de doorontwikkeling van de Veiligheidsregio is per 1 januari 2018 een nieuw Veiligheidsbureau opgericht waarin de multidisciplinaire taken zijn ondergebracht.

1. Naam	Gemeenschappelijke regeling WSW Vixia
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Sittard-Geleen, Beek, Schinnen en Stein.
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoering van de WSW en de Participatiewet.
5. Relatie met beleidsprogramma	<i>Programma:III Bereikbare en bedrijvige gemeente,</i> <i>Subdoelstelling:I lokale economie</i>
6. Deelnemende partijen	Gemeenten Sittard-Geleen, Beek, Schinnen en Stein.
7. Bestuurlijk belang	Conform de WGR bestaat de bestuursstructuur uit een algemeen bestuur (twee wethouders per gemeente) en een dagelijks bestuur (wethouders met Participatie in hun portefeuille)

8. Financieel belang	De deelnemende gemeenten voldoen, op basis van de begroting van de GR Vixia, aan hun gemeentelijke bijdrage. Hierbij is het financieel belang van de vier deelnemende gemeenten gebaseerd op het aantal WSW-ers. Dit betekent dat er sprake is van een verdeling die (in beperkte mate) kan fluctueren. Grosso modo kan gesteld worden dat de verdeling als volgt is samengesteld: Sittard-Geleen: 68% Beek: 9% Schinnen: 5% Stein: 18% De bijdrage van de gemeente Stein in 2018 bedraagt € 1.249.114.
9. Vermogen	
Eigen vermogen	31-12-2016 € 234.000 31-12-2015 € 405.000 31-12-2014 € 130.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 4.402.000 31-12-2015 € 5.591.000 31-12-2014 € 6.073.000
10. Financieel resultaat	2016: € 873.000 -/ 2015: € 637.000 -/ 2014: € 57.600
11. Risico's	In geval er sprake is van een tekort t.o.v. de begroting moeten de gemeenten dit tekort aanzuiveren d.m.v. een hogere gemeentelijke bijdrage.
12. Ontwikkelingen	De voorbereidingen om te komen tot een regionaal participatiebedrijf voor de Westelijke Mijnstreek worden momenteel getroffen. 1 januari 2018 is de beoogde startdatum van het regionaal participatiebedrijf, waar Vixia op termijn ook deel van uit zal maken. Zo wordt gestreefd naar meer grip op de tekorten van Vixia en een efficiëntere uitvoering van de Participatiewet. Daarnaast zijn de vastgoedportefeuille van Vixia en de uittreding van Schinnen als gevolg van de fusie met Nuth en Onderbanken per 01-01-2019 belangrijke ontwikkelingen voor 2018.

1. Naam	GGD Zuid Limburg
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met de 18 Zuid-Limburgse gemeenten
3. Vestigingsplaats	Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	De GGD Zuid Limburg is de geneeskundige gezondheidsdienst van de 18 gemeenten in Zuid Limburg. De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving. De GGD doet dit namens de gemeenten die de taak hebben om de lokalepublieke belangen op het gebied van volksgezondheid te behartigen.

	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). Het DB bestaat uit bestuurders van zeven gemeenten. In het AB zijn alle 18 gemeenten met een bestuurder vertegenwoordigd.
5. Relatie met beleidsprogramma	<i>Programma: I Een samenleving met sociale en vitale kernen, subdoelstelling II Jong en oud en III Samenwerking</i>
6. Deelnemende partijen	De 18 gemeenten van Zuid-Limburg
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). De portefeuillehouder volksgezondheid vertegenwoordigt gemeente Stein in het AB en de burgemeester is lid van het DB.
8. Financieel belang	Alle gemeente in Zuid-Limburg betalen, op basis van een verdeelsleutel, hun aandeel in de kosten. De bijdrage van de gemeente Stein in 2018 bedraagt: € 407.110 GGD € 170.617 Veilig Thuis
9. Vermogen	31-12-2016 € 3.262.000 31-12-2015 € 3.151.000 31-12-2014 € 4.262.000
Eigen vermogen	
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 13.793.000 31-12-2015 € 12.539.000 31-12-2014 € 18.039.000
10. Financieel resultaat	2016: € 204.000 -/ 2015: € 1.050.000 2014: € 704.000 -/
11. Risico's	Verliesbijdrage naar rato inwonersaantal
12. Ontwikkelingen	Momenteel heeft de GGD ZL drie vestigingen: 1 in Maastricht, 1 in Heerlen en 1 in Geleen. De vestiging in Heerlen wordt verbouwd en zal de hoofdvestiging worden. Eind 2017 zal deze nieuwe vestiging in gebruik genomen kunnen worden. De vestiging in Geleen zal worden afgestoten

1. Naam	Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Het zorg dragen voor het vervoer van klanten met een beperking die een beroep kunnen doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning.
5. Relatie met beleidsprogramma	<i>Programma: I Een samenleving met vitale en sociale kernen Subdoelstelling: II Jong en oud</i>
6. Deelnemende partijen	Gemeente: Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittern, Heerlen, Horst

	aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal en Weert.
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). De portefeuillehouder doelgroepenvervoer vertegenwoordigt gemeente Stein in het AB.
8. Financieel belang	De gemeente Stein heeft zitting in het algemeen bestuur van Omnibuzz en stelt hier met de vertegenwoordigers van de overige gemeenten de jaarrekening en begroting vast. De totale gemeentelijk bijdrage is opgebouwd uit twee delen: een bedrag per inwoner voor de bedrijfskosten en de vervoerskosten. De gemeentelijke bijdrage voor 2018 bedraagt € 236.462
9. Vermogen	
Eigen vermogen	31-12-2016 € 2.550.000 31-12-2015 € 1.979.000 31-12-2014 € 877.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 1.571.000 31-12-2015 € 803.000 31-12-2014 € 791.000
10. Financieel resultaat	2016: € 1.606.000 2015: € 1.066.000 2014: € 752.000
11. Risico's	-
12. Ontwikkelingen	De Voor elkaar pas is ontwikkeld, waarmee klanten van Omnibuzz zowel in het OV als met Omnibuzz vervoer kunnen reizen. Eind 2017 werd de pas uitgerold. In 2018 volgen we de ontwikkelingen rondom de pas. Er lopen een aantal onderzoeken om te kijken of verschillende vervoersstromen zoals vervoer naar dagbestedingslocaties, leerlingenvervoer en vervoer Jeugd, op termijn kunnen instromen in de regiecentrale bij Omnibuzz.

1. Naam	Intergemeentelijke Milieudienst Beek, Nuth en Stein
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Elsloo
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoering van alle gemeentelijke milieutaken.
5. Relatie met beleidsprogramma	<i>Programma: II Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving</i> <i>Subdoelstelling: V duurzaamheid</i>
6. Deelnemende partijen	Gemeente Beek, Nuth, Stein
7. Bestuurlijk belang	Conform de samenwerkingsovereenkomst wordt het Algemeen Bestuur gevormd door de voorzitter en twee leden per deelnemende gemeente, aangewezen door en uit de onderscheiden colleges. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter en de drie portefeuillehouders milieu.

8. Financieel belang	De verdeling van de kosten over de deelnemende gemeenten vindt plaats op basis van de te besteden uren per gemeente.
9. Vermogen	
Eigen vermogen	31-12-2016 € 0 31-12-2015 € 0
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 457.757 31-12-2015 € 594.868
10. Financieel resultaat	2016: € 300 2015: € 300
11. Risico's	In de gemeenschappelijke regeling ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de IMD door de deelnemende gemeente wordt gedragen.
12. Ontwikkelingen	De medewerkers van de IMD zijn vanaf januari 2014 gedetacheerd bij de RUD en voeren daar, in afwachting van de definitieve plaatsing, de milieutaken uit. Na afronding van de transitiefase en de daarmee samenhangende formele overgang van het IMD-personeel naar de RUD wordt overgegaan tot liquidatie van de IMD.

1. Naam	Regionale Uitvoeringsdienst Zuid Limburg
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
3. Vestigingsplaats	Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Het doel van de vorming van de RUD is om hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te bereiken op het gebied van milieu voor minimaal de basistaken van alle 19 deelnemers en de specialistische milieutaken voor de deelnemers die ook deze taken inbrengen. De gemeente Stein heeft alle milieutaken ingebracht. De RUD is tevens een BRZO-RUD omdat alle BRZ taken provinciebreed hier zijn ondergebracht. De vorming van een RUD is wettelijk verplicht.
5. Relatie met beleidsprogramma	<i>Programma:II Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving</i> <i>Subdoelstelling:V duurzaamheid</i>
6. Deelnemende partijen	In Zuid-Limburg werken de gemeenten Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg, Voerendaal en de Provincie Limburg op basis van een gemeenschappelijke regeling samen in de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zuid-Limburg.
7. Bestuurlijk belang	De gemeente Stein is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en in het Dagelijks Bestuur.
8. Financieel belang	De verdeling van de kosten vindt plaats op basis van de te besteden uren per deelnemer.

9. Vermogen	Eigen vermogen	31-12-2016 € 1.520.081 31-12-2015 € 2.495.841
	Vreemd vermogen	31-12-2016 € 1.246.362 31-12-2015 € 981.090
10. Financieel resultaat		2016: € 450.982 2015: € 1.192.272
11. Risico's		In de GR ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de RUD door de deelnemers wordt gedragen. Overlet deze eindverantwoordelijkheid heeft de RUD als zelfstandig orgaan een eigen verantwoordelijkheid om te zorgen voor de vorming van voldoende weerstandsvermogen.
12. Ontwikkelingen		De medewerkers van de IMD Beek, Nuth, Stein zijn gedetacheerd bij de RUD in afwachting van het plaatsingsproces.

1. Naam	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
3. Vestigingsplaats	Roermond
4. Doelstelling en openbaar belang	<p>BsGW Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen is een zelfstandig samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. 30 van de 33 Limburgse gemeenten en de twee Limburgse waterschappen werken samen in BsGW.</p> <p>Deze samenwerking betekent dat de uitvoeringstaken van de waterschapsbelastingen, de gemeentelijke belastingtaken en administratieve taken van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), worden verzorgd door BsGW.</p> <p>De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.</p>
5. Relatie met beleidsprogramma	<p>Programma II: Aantrekkelijke woon- en leefomgeving, subdoelstelling 2: omgevingskwaliteit</p> <p>Programma VI: Algemene dekkingsmiddelen subdoelstelling I lokale heffingen</p>
6. Deelnemende partijen	30 van de 33 Limburgse gemeenten en de twee Limburgse waterschappen werken samen in BsGW. De deelnemende gemeenten zijn Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg, Venlo, Voerendaal, Weert. De waterschappen Peel en Maasvallei en het Waterschap Roer en Overmaas nemen deel aan de GR.
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en een

	Dagelijks Bestuur (DB). De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt de Gemeente Stein in het AB.
8. Financieel belang	<p>De processen voor waterschappen en gemeenten overlappen elkaar in grote mate en de benodigde basisgegevens worden gelijktijdig voor alle deelnemers opgebouwd. Omdat BsGW de processen voor alle belastingsoorten integraal uitvoert, zijn de daarmee samenhangende kosten zodanig met elkaar verweven dat kosten niet per belastingsoort gedifferentieerd kunnen worden. De uitvoeringskosten van de productieprocessen worden om die reden toegerekend aan eenduidige, herkenbare hoofdprocessen, overeenkomstig de organisatieopzet van BsGW. Dit resulteert in vijf primaire producten van dienstverlening: Gegevensbeheer en heffen, Waarderen, Innen, Klantzaken en Parkeerbelasting. De verdeling van deze kosten over de deelnemers gebeurt hierna met behulp van eenheidstarieven per product van dienstverlening.</p> <p>De bijdrage van Stein in 2018 aan de BsGW is conform begroting € 378.000</p>
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2016 € -998.000 31-12-2015 € -284.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 5.138.000 31-12-2015 € 5.486.000
10. Financieel resultaat	2016: € -714.000 2015: € -332.000
11. Risico's	In de GR ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de BsGW door de deelnemers wordt gedragen. Onverlet deze eindverantwoordelijkheid heeft de BsGW als zelfstandig orgaan een eigen verantwoordelijkheid om te zorgen voor de vorming van voldoende weerstandsvermogen.-
12. Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> Landelijk (VNG) wordt aangedrongen op een aanpassing van de proceskostenregeling om de bovenmatige vergoeding aan WOZ-bureaus terug te brengen tot redelijke proporties. BsGW heeft zelf ook acties uitgezet.

Privaatrechtelijke verbonden partijen

De gemeente Stein heeft aandelen in de volgende vennootschappen:

Instelling	Aantal aandelen	Nominale waarde
Bank Nederlandse Gemeenten NV	19.266	€48.165
Enexis Holding NV	460.350	€460.350
Steinerbos BV	1	€1
Waterleidingmaatschappij Limburg NV	9	€40.840
NV Theodora	219	€99.378
LIOF NV	10	€3.403
NV RWM	117	€11.700

1. Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
2. Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
5. Relatie met beleidsprogramma	Ondergebracht bij programma Algemene dekkingsmiddelen
6. Deelnemende partijen	Aandeelhouders
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies.
8. Financieel belang	De gemeente Stein is houder van 19.266 aandelen met een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.
9. Vermogen	
Eigen vermogen	31-12-2016 € 4.486.000 31-12-2015 € 4.163.000
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 145.317.000 31-12-2015 € 149.514.000
10. Financieel resultaat	2016: € 369.000.000 2015: € 226.000.000
11. Risico's	Gezien de huidige economische situatie zijn de winstverwachtingen en dividenden onzeker
12. Ontwikkelingen	-

1. Naam	Enexis
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
5. Relatie met beleidsprogramma	Ondergebracht bij programma Algemene Dekkingsmiddelen.
6. Deelnemende partijen	De aandelen van Enexis Holding zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten
7. Bestuurlijk belang	De gemeentelijke aandeelhouders in Limburg zijn verenigd in de VEGAL. De gemeente Stein heeft stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders

8. Financieel belang	De gemeente Stein is houder van 460.350 aandelen met een nominale waarde van € 1 per aandeel.
9. Vermogen	
Eigen vermogen	31-12-2017 € 3.704 miljoen 31-12-2018 € 3.804 miljoen
Vreemd vermogen	31-12-2017 € 3.814 miljoen 31-12-2018 nnb
10. Financieel resultaat	2016: € 207 miljoen
11. Risico's	Gezien de huidige economische situatie zijn de winstverwachtingen en dividenden onzeker.
12. Ontwikkelingen	-

1. Naam	Steinerbos BV
2. Rechtsvorm	BV
3. Vestigingsplaats	Stein
4. Doelstelling en openbaar belang	De vennootschap heeft ten doel het exploiteren van het Recreatiepark Steinerbos en het scheppen van voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding
5. Relatie met beleidsprogramma	Een bereikbare en bedrijvige gemeente
6. Deelnemende partijen	Gemeente Stein.
7. Bestuurlijk belang	Via de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) kan de gemeente Stein sturend optreden. De jaarrekening van Steinerbos B.V. wordt vastgesteld door de AVA. Tussen de gemeente Stein en de Steinerbos B.V. zijn een exploitatieovereenkomst en een huurovereenkomst gesloten. De exploitatieovereenkomst strekt tot doel om de wederzijdse rechten en plichten vast te leggen tussen partijen. Onder andere is beschreven welke exploitatiebijdrage door de gemeente Stein betaald wordt en welke tegenprestaties door Steinerbos B.V. hiervoor geleverd worden. De huurovereenkomst strekt tot doel om de aanwezige onroerende zaken inclusief de ondergrond ter beschikking te stellen aan Steinerbos B.V. teneinde het recreatiepark te kunnen exploiteren. Tevens is in deze overeenkomst beschreven onder welke condities en tegen welke prijs het gehuurde ter beschikking wordt gesteld aan de B.V.
8. Financieel belang	De gemeente Stein is enig aandeelhouder van de vennootschap Steinerbos B.V. Het kapitaal van de vennootschap bestaat uit één aandeel van één euro (€ 1,00).
9. Vermogen	
Eigen vermogen	31-12-2016 -/-€ 160.251 31-12-2015 -/-€ 61.772
Vreemd vermogen	31-12-2016 € 449.393 31-12-2015 € 484.300
10. Financieel resultaat	2016: -/- € 98.479

	2015: -/- € 352.388
11. Risico's	Verlaging gemaximaliseerde exploitatiebijdrage tot € 891.000 met ingang van 2019, in het licht van een exploitatie van het zwembad/recreatiepark die financieel onder druk staat.
12. Ontwikkelingen	

1. Naam	NV RWM
2. Rechtsvorm	NV
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoeren en inzamelen van huishoudelijk afval en aanverwante reinigingstaken voor de aangesloten gemeenten.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma 2: Aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Subdoelstelling: Omgevingskwaliteit.
6. Deelnemende partijen	De gemeenten: Stein, Sittard-Geleen, Beek en Schinnen.
7. Bestuurlijk belang	Wethouder Hendrix vertegenwoordigt de gemeente in de AVA en inhoudelijk.
8. Financieel belang	Het aandeel van Stein in het aandelenkapitaal van de NV RWM bedroeg in eerste instantie € 5.900. In december 2010 heeft de NV RWM de deelnemende gemeenten gevraagd het aandelenkapitaal uit te breiden om een vergunning op grond van de Wet wegvervoer goederen te krijgen. Voor Stein betekende dit een uitbreiding van het aandelenkapitaal met € 5.800. Op 15 februari 2011 heeft het college hiermee ingestemd. Stein bezit 117 aandelen á € 100.
9. Vermogen	
Eigen vermogen	31-12-2015 € 3.548.000 31-12-2016 € 3.960.000
Vreemd vermogen	31-12-2015 € 7.939.000 31-12-2016 € 6.841.000
10. Financieel resultaat	2015: € 850.000 <i>batig</i> 2016: € 758.000 <i>batig</i>
11. Risico's	Bij het beëindigen van het contract worden desintegratiekosten in rekening gebracht.
12. Ontwikkelingen	Vanaf 2016 is een nieuw afvalbeleidsplan van kracht waarin het gebruik van de milieuparken door alle inwoners van de regio en het terugdringen van de hoeveelheid restafval de belangrijkste speerpunten zijn. In 2019 volgt de evaluatie en bijstelling van het afvalbeleidsplan. Ten aanzien van reiniging: vanaf 2016 is gestopt met de chemische onkruidbestrijding op verhardingen en vervangen door een combinatie van borstelen en branden.

6 FINANCIËLE BEGROTING

6.1 Algemeen

De financiële begroting beoogt het inzicht in de gemeentelijke financiën te vergroten en biedt daartoe een samenhangend inzicht in de ontwikkeling van de exploitatie en de belangrijkste vermogensbestanddelen.

De financiële begroting bestaat uit:

- De uitgangspunten begroting 2018.
- Een overzicht van totaal lasten en baten.
- Een overzicht van de incidentele baten en lasten.
- Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.
- Uiteenzetting financiële positie.
- Berekening EMU saldo.
- Geprognosticeerde balans.
- Investeringsplanning 2018-2021.
- Reserves en voorzieningen.
- Uitvoeringsinformatie taakvelden.

6.2 Uitgangspunten begroting 2018

Bij de samenstelling van de begroting 2018 is rekening gehouden met onderstaande uitgangspunten. Deze worden kort toegelicht.

Algemeen

- De begroting 2018 is samengesteld op basis van *bestaand beleid*.
- Budgetten zijn, voor zover mogelijk, onderbouwd met kwantitatieve en kwalitatieve gegevens (de zgn. APK's).
- Ramingen zijn gebaseerd op realistische inschattingen.
- Stelposten zijn geactualiseerd
- De begroting heeft een reëel ambitieniveau.
- Nog niet functioneel toe te rekenen bedragen worden via een stelpost inzichtelijk gemaakt.
- De ramingen van zowel exploitatielasten als investeringsbedragen die betrekking hebben op BTW compensabele posten en BTW-plichtige posten zijn exclusief de te verrekenen BTW opgenomen.
- De verplichte beleidsindicatoren zijn weergegeven in een extra bijlage(bijlage 3)

Loon- en prijsinflatie

- Voor de uitgangspunten van de loonkosten verwijzen wij naar paragraaf 5.6 bedrijfsvoering
- Voor prijsinflatie is in principe de nullijn gehanteerd.

Belastingen en tarieven

Betreffende het belasting- en tariefbeleid worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de programmabegroting 2018-2021 is rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van 2% van de opbrengsten OZB.
- Bij de tarieven voor de afvalstoffenheffingen en de rioolheffingen wordt 100% kostendekking toegepast.
- In de programmabegroting 2018-2021 is rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van 2% van de opbrengsten van toeristen- en hondenbelasting.
- Ook bij de bepaling van de legestarieven wordt uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van 2%. Hierbij wordt, daar waar van toepassing, rekening gehouden met wettelijk gestelde maxima.
- Bij de huurtarieven voor de binnensportaccommodaties (sport- en gymzalen) wordt geen verhoging doorgevoerd. De tarieven voor de buitensportaccommodaties worden contractueel bepaald door de CBS indexeringen.

- Bij de marktgelden wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief.
- Kostendekkingsplannen zijn in principe kaderstellend voor de tariefbepalingen.

De 2% stijging is inclusief inflatie en exclusief areaal uitbreidingen.

Kapitaallasten

- Afschrijving op investeringen vindt voor het eerst plaats in het jaar ná het jaar van ingebruikname/investeren. Er vindt dus géén afschrijving plaats in het jaar van investeren.
- Voor de berekening van kapitaallasten van nieuwe investeringen wordt het gemiddelde investeringsmoment gesteld op *1 juli* van het jaar. Daarom wordt in het jaar van investeren een half jaar rente als last in de begroting opgenomen.
- Bij de berekening van kapitaallasten wordt voor 2018 en verder de renteomslag gehanteerd.
- Voor bestaande activa wordt de rente berekend op basis van de zgn. 'renteomslag'. Dit percentage is bij de begroting 2018 opnieuw berekend. Berekening heeft plaatsgevonden op basis van de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar.
- Jaarlijks wordt in de begroting een stelpost 'onderuitputting kapitaallasten' opgenomen van €50.000. Hiermee wordt op voorhand rekening gehouden met enige vertraging bij de uitvoering van investeringen.

6.3 Totaal lasten en baten

(x € 1.000)	Werk	Begr	Begroting			Meerjarenplanning								
	2016	2017	2018		Saldo	2019		2020			2021			
	Saldo	Saldo	Lasten	Baten		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Samenleving sociale vitale kernen	-20.248	-20.187	20.505	1.120	-19.385	20.114	1.087	-19.027	20.136	1.087	-19.048	19.993	1.087	-18.906
Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	-6.627	-5.355	13.814	7.311	-6.503	13.334	7.343	-5.991	13.616	7.375	-6.241	13.798	7.383	-6.414
Bereikbare en bedrijvige gemeente	-8.649	-7.947	12.103	4.809	-7.295	11.508	4.811	-6.697	11.518	4.813	-6.705	11.521	4.814	-6.707
Dienstverlenende gemeente	-1.343	-1.088	1.599	803	-796	1.577	667	-910	1.491	674	-817	1.474	662	-812
Trots en bewust van haar eigen kwaliteit	-4.977	-1.393	1.452	101	-1.351	1.424	101	-1.323	1.411	101	-1.311	1.361	53	-1.308
Lokale heffingen	5.363	5.505	0	5.615	5.615	0	5.728	5.728	0	5.841	5.841	0	5.957	5.957
Algemene uitkeringen	35.328	33.424	0	34.155	34.155	0	34.298	34.298	0	34.478	34.478	0	34.743	34.743
Dividend	622	318	20	340	320	20	340	320	20	340	320	20	340	320
Saldo financieringsfunctie	252	0	239	239	0	241	241	0	241	241	0	241	241	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.414	1.020	1.063	1.330	267	1.137	1.275	138	1.292	1.230	-62	1.423	1.168	-256
Algemene dekkingsmiddelen	42.978	40.267	1.322	41.680	40.358	1.398	41.882	40.484	1.552	42.130	40.577	1.684	42.448	40.764
Onvoorzien	0	-98	134	0	-134	134	0	-134	134	0	-134	134	0	-134
Overhead	0	-7.483	7.072	0	-7.072	7.025	0	-7.025	7.027	0	-7.027	7.036	0	-7.036
Saldo van baten en lasten	1.135	-3.285	58.001	55.822	-2.179	56.515	55.891	-624	56.885	56.180	-705	57.000	56.448	-553
Toevoegingen/onttrekkingen reserves														
Samenleving sociale vitale kernen	-2.336	2.202	1.866	2.998	1.131	1.806	2.348	543	1.908	2.561	653	1.930	2.556	626
Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	-743	-885	155	345	189	0	82	82	0	17	17	0	17	17
Bereikbare en bedrijvige gemeente	10	40	0	75	75	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dienstverlenende gemeente	76	76	0	76	76	0	76	76	0	76	76	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	1.564	2.181	48	886	838	48	341	294	48	282	234	0	146	146
Mutaties reserves	-1.429	3.613	2.070	4.379	2.309	1.854	2.847	994	1.956	2.936	980	1.930	2.718	789
Resultaat	-294	328	60.071	60.201	131	58.368	58.738	370	58.841	-59.115	274	58.930	59.166	236

6.4 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten	2018	2019	2020	2021
Programma I: Een samenleving met sociale vitale kernen				
Dekking uit reserve sociaal domein:				
- Zelfredzaamheid	90	50		
- Vrijwilligers/welzijnswerk	30			
- Maatregelen voor verschuiving van zwaar naar licht	80			
- Inzicht gezondheid	50			
- Ontwikkeling sociaal domein	80	10	10	
- Normalisatie woonwagenlocaties	194			
Algemene dekkingsmiddelen				
Dekking uit reserve Krimp:				
- Project pilot eigen kracht	70	70	70	
- Extra (handhavings)capaciteit KLUS-project	50			
- Experimenteerbudget ondersteuning/capaciteit CPO-traject	100			
- Experimenteerbudget leegstaande gem. accommodaties	100			
Totaal incidentele baten	844	130	80	0
Incidentele Lasten				
Programma I: Een samenleving met sociale vitale kernen				
Zelfredzaamheid	90	50		
Vrijwilligers/welzijnswerk	40			
Maatregelen voor verschuiving van zwaar naar licht	80			
Inzicht gezondheid	50			
Ontwikkeling sociaal domein	80	10	10	
Programma II: Een gemeente met een aantrekkelijk woon- en leefklimaat				
Normalisatie woonwagenlocaties	294			
Implementatie omgevingswet	30	30		
Onderzoek versterking verbinding Oud-Stein	20			
Onderzoek carpoolplaats Urmond	50			
Verkeerskundig model Businesspark Stein aansluiting A2	50			
Extra (handhavings)capaciteit KLUS-project	50			
Experimenteerbudget ondersteuning/capaciteit CPO-traject	100			
Experimenteerbudget leegstaande gem. accommodaties	100			
BOR-plan incl. groenbeheerplan 2018	50			
Programma IV: Een dienstverlenende gemeente				
Klanttevredenheidsonderzoek		18		18
Programma V: Een samenleving die trots en bewust is van haar eigen kwaliteit				
Kosten pilot eigen kracht	70	70	50	
Totaal incidentele Lasten	1154	178	60	18

6.5 Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Volgens het BBV artikel 19, lid d en artikel 23 lid c moet in de toelichting op het overzicht van baten en lasten een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden opgenomen. In onderstaan overzicht zijn deze belangrijkste posten weergegeven.

(x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Reserve uitbreiding sporthal Stein	-20	-20	-20	-20
Reserve Maaslandcentrum	-20	-20	-20	-20
Reserve MFC centrum (niet grex)	-7	-7	-7	-7
Reserve Sociaal Domein	-1.009	-463	-573	-546
Reserve IKC de Triviant	-68	-26	-26	-26
Reserve arc.museum	-8	-8	-8	-8
Reserve afk. geld. steun woonw. standpla	-1	0	0	0
Reserve Mergelakker	-17	-17	-17	-17
Algemene reserve bouwgrondexploitaties	155	0	0	0
Reserve BGE	-132	-65	0	0
Reserve egalisatie afval	-196	0	0	0
Reserve fietsbrug Meers	-75	0	0	0
Reserve bijdrage LED	-76	-76	-76	0
Algemene reserve	-313	-28	-28	-28
Reserve knelpunten gemeentelijke huisves	-41	-41	-41	-41
Reserve krimp	-349	-99	-71	0
Reserve incidentele investering	-135	-126	-95	-77
Totaal	-2.309	-994	-980	-789

6.6 Uiteenzetting financiële positie

Financieel begrotingsbeeld

Belangrijk hierbij is dat het bij de financiële positie nadrukkelijk gaat om het beeld van de financiën over het begrotingsjaar en de daarop volgende jaren. De financiële positie speelt een belangrijke rol in het kader van een adequaat en integraal afwegingsproces betreffende de te varen koers op de korte, maar vooral op de middellange termijn.

Op basis van uitgangspunten uit paragraaf 5.1 ontstaat het navolgende financieel beeld voor het jaar 2018.

nr.	Omschrijving	raad d.d.	2018	2019	2020	2021
P	Begroting 2017	10-11-16	649	523	600	600
	<i>Mutaties raadsbesluiten</i>					
1	Eerste bestuursrapportage 2017	13-07-17	221	256	393	394
3	Integraal woonwagengebeleid	01-12-16	-101	0	0	0
4	Amendement	10-11-16	0	0	0	0
5	Coalitie akkoord	10-11-16	-329	-373	-486	-486
6	Haalbaarheidsonderzoek onderwijshuisvesting	23-03-17	0	0	0	0
7	Doorgeschoven posten	23-03-17	0	0	0	0
8	Privatisering Jongeren Centrum Stein	11-05-17	0	0	0	0
9	Upgraden openbaar deel Steinerbos	01-06-17	-12	-12	-12	-12
10	IKC Triviant	06-07-17	0	0	0	0
11	Aanpassen raadzaal	06-07-17	-22	-21	-21	-21
12	Vluchtelingenwerk	21-09-17	0	0	0	0
13	Wensauto Meers	21-09-17	0	0	0	0
14	Village Deal	05-10-17	0	0	0	0
15	Aanvullend budget garantiebanen	05-10-17	0	0	0	0
	Subtotaal		406	373	475	475
2	Opstellen begroting 2018	09-11-17	-276	-3	-201	-240
	Begrotingssaldo		131	370	274	236

De mutaties vanuit bovenstaand overzicht met betrekking tot 'opstellen begroting 2018' zijn bij de programma's en paragrafen opgenomen en toegelicht.

6.7 EMU saldo

Omschrijving		2017	2018	2019
		x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.286	-2.179	-624
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.772	3.096	3.465
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	1.610	1.180	1.180
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	8.592	15.273	6.143
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	1.105	20	0
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	2.019	397	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.381	947	992
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-7.963	-13.746	-3.114

6.8 Geprognosticeerde balans

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Realisatie 31-12-16	Begroting 31-12-17	Begroting 31-12-18	Begroting 31-12-19	Begroting 31-12-20	Begroting 31-12-21
<i>Immateriële vaste activa</i>	0	0	0	0	0	0
- Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- Investerings	0	0	0	0	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>	73.555	79.375	91.552	94.230	96.067	94.076
- Afschrijvingen	0	2.772	3.096	3.465	3.713	3.846
- Investerings	0	8.592	15.273	6.143	5.550	1.855
<i>Financiële vaste activa</i>	12.008	11.685	10.264	9.896	9.544	9.203
Leningen woningbouwcorporaties	5.859	5.477	5.084	4.769	4.446	4.116
Overige langlopende leningen	229	341	439	430	415	408
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	4.208	4.208	4.208	4.208	4.208	4.208
Bijdrage activa derden	176	123	73	29	15	11
Leningen aan deelneming	1.076	1.076	0	0	0	0
Kapitaalverstekkingen aan deelnemingen	460	460	460	460	460	460
Totaal vaste activa	85.563	91.060	101.816	104.126	105.611	103.279
<i>Vlottende activa:</i>	7.466	8.881	8.881	8.881	8.881	8.881
- Voorraden	-1.413	2	2	2	2	2
- Vorderingen	5.681	5.681	5.681	5.681	5.681	5.681
- Liquide middelen	61	61	61	61	61	61
- Overlopende activa	3.137	3.137	3.137	3.137	3.137	3.137
Totaal vlottende activa	7.466	8.881	8.881	8.881	8.881	8.881
Totale activa	93.029	99.941	110.697	113.007	114.492	112.160

Omschrijving <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Realisatie 31-12-16	Begroting 31-12-17	Begroting 31-12-18	Begroting 31-12-19	Begroting 31-12-20	Begroting 31-12-21
<i>Eigen vermogen</i>	32.535	29.248	27.073	26.448	25.740	25.186
- Algemene reserve	17.830	15.852	15.890	15.928	16.270	16.516
- Bestemmingsreserves	14.999	13.068	11.052	10.150	9.196	8.434
- Resultaat ná bestemming	-294	328	131	370	274	236
<i>Voorzieningen</i>	4.535	3.801	3.388	3.374	3.050	2.882
- toevoegingen aan voorzieningen		1.561	1.147	1.147	1.147	1.147
- onttrekkingen aan voorzieningen		2.295	1.560	1.161	1.471	1.315
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar</i>	44.090	53.043	66.387	69.336	71.853	70.243
- Onderhandse leningen	44.008	52.961	66.305	69.254	71.771	70.161
- Door derden belegde gelden	30	30	30	30	30	30
- Waarborgsommen	52	52	52	52	52	52
Totaal vaste passiva	81.160	86.092	96.848	99.158	100.643	98.311
<i>Vlottende passiva:</i>						
<i>Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar</i>	7.779	9.759	9.759	9.759	9.759	9.759
- Kasgeldleningen	0	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
- Banksaldi	3.422	3.411	3.411	3.411	3.411	3.411
- Overige schulden	4.357	4.348	4.348	4.348	4.348	4.348
<i>Overlopende passiva</i>	4.090	4.090	4.090	4.090	4.090	4.090
Totaal vlottende passiva	11.869	13.849	13.849	13.849	13.849	13.849
Totaal passiva	93.029	99.941	110.697	113.007	114.492	112.160

6.9 Investeringsplanning 2018-2021

(x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Vervangen speelvoorzieningen	47	113	154	35
Vervangen armaturen veldverl t Hetjen	0	0	11	0
Vervangen afrastering acco Mergelakker	43	0	0	0
Verv veldafrastering-poortjes t Hetjen	0	26	0	0
Vervangen ballenvangers t Hetjen	10	0	0	0
Vervangen armaturen veldverl Nederheides	0	0	11	0
Vervangen ballenvangers Heuvelstr	40	0	0	0
Vervangen armaturen veldverl Heuvelstr	0	0	11	0
Vervangen masten veldverl B-C t Hetjen	29	0	0	0
Renovatie top laag sportveld t Hetjen	29	0	0	0
Vervangen masten veldverl Molenpark	12	0	0	0
Vervangen masten veldverl tennis Urmond	20	0	0	0
Vervangen ballenvangers voetb Molenpark	14	0	0	0
Verv veldaf, staalm, ballenv voetbal IVS	20	0	0	0
Verv mast veldverl B voetbal Havantia	15	0	0	0
Vervangen afrastering IVS	0	33	0	0
Vervangen veldafrastering Urmondia	0	21	0	0
Vervangen kunststof top laag Haslou	0	520	0	0
Veldverlichting tennis Urmond	0	0	34	0
Veldverlichting VVUrmond	0	0	23	0
Samenleving met sociale, vitale kernen	278	713	244	35
Planvoorb reconstructie Obbichterstraat	0	20	0	0
Reconst Julianastraat-Raadhuisstr -wegen	232	0	0	0
Rioolvergroten, afkoppelen Vaartstraat	40	0	0	0
Rioolvergroten, afkoppelen Moutheuvel	140	0	0	0
Afkoppelen kern Maasband	775	0	0	0
Starterslening	100	0	0	0
GGA Urmond Oost (wegen)	1.624	0	0	0
GGA Urmond Oost (riolen)	2.000	0	0	0
Reconstructie rotonde Veestraat	0	200	200	0
Verkeersmaat veilige schoolomgeving	200	200	200	200
Fietspad Meers-Stein	595	0	0	0
Aanpassen rotonde Steinerweg-Koolweg	0	200	200	0
Herinrichten Mergelakker	75	0	0	0
Aanpassen komgrenzen GOW	60	0	0	0
Aanpassen fietsroutenetwerk	110	400	100	0
Herinrichting Stationsstraat	150	1.400	0	0
Rotonde Steinderweg	150	900	0	0
Reconstructie Jurgenstraat	0	0	150	1.000
Herinrichting Koolweg	0	0	0	150
Rotonde Stadhouderslaan ingang Seinerbos	450	0	0	0
Fietsrouteplan rivierplan Maasvallei	350	0	0	0
Afkoppelen riool Meers	0	50	50	0
Reconstructie Mauritsweg Stein	1.540	0	1.366	0
Reconstructie rotonde ACL	600	0	0	0
Verkeerskundige aanpassingen Obbichterst	0	0	400	0
LED armaturen openbare verlichting	90	200	200	200
Vervangen boogbrug Veestraat	1.450	0	0	0
GGA Stein centrum wegen	0	50	1.100	0
GGA Stein centrum riool	0	50	1.000	0
Afkoppelen omgeving Odalaan Urmond	165	0	0	0
Upgraden openbaar deel Steinerbos	1.100	0	0	0
Nog te bepalen projecten vervangen riool	300	1.100	0	0
Vervangen lichtmasten	50	50	100	100
Reconstructie Molenweg Zuid	0	600	0	0

(x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Rehabilitatie Nieuwe Postbaan	730	0	0	0
Reconstr Julianastr-Raadhuisstr (riool)	200	0	0	0
Parkeerplaats Maasband	90	0	0	0
Reconstructie Heidekampweg	1.500	0	0	0
Aantrekkelijke woon- en leefomgeving	14.865	5.420	5.066	1.650
lpads tbv raadsleden	22	0	0	0
Social Intranet	40	0	0	0
Samenleving trots bewust eigen kwaliteit	62	0	0	0
eNIK (Elektronische Ned ID kaart) P.08	0	10	0	0
Telefoontoestellen	0	0	0	100
Switches core werkplek	25	0	0	0
Vervangen KIA Picanto	15	0	0	0
Basisreg Lonen, Arbeids en Uitkering P.6	16	0	0	0
Basisregistratie Ondergrond P.67	12	0	0	0
Burostoelen gemeentehuis (7001278)	0	0	0	70
Hardware werkplekken mobiele devices	0	0	240	0
Algemene Dekkingsmiddelen	68	10	240	170
Totaal	15.273	6.143	5.550	1.855

6.10 Reserves en voorzieningen

Toelichting mutaties reserves

"Reserves" zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die bedrijfseconomisch vrij te besteden zijn. Tegenover een reserve staat geen direct aanwijsbare verplichting.

Reserve Archeologiemuseum

Betreft een bestemmingsreserve voor de afdekking van de kapitaallasten van de extra investering in 2013 van € 155.000

Reserve uitbreiding sporthal

Deze reserve wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten van de uitbreiding van de sporthal Merode

Reserve Maaslandcentrum

Betreft een bestemmingsreserve ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de uitvoering van de revitalisering van het MLC. Deze reserve is gevoed met de opbrengst van de verkoop van het voormalig gemeentehuis van Elsloo.

Reserve sociaal domein

Om mogelijke tegenvallers bij de uitvoering van de 3 decentralisaties te kunnen opvangen heeft de gemeenteraad een reserve sociaal domein in het leven geroepen.

Mocht er op bepaalde gebieden binnen het sociaal domein onderuitputting ontstaan in enig jaar dan worden deze middelen ingezet om eventuele tekorten op andere gebieden binnen het sociaal domein op te vangen. Dit betreft de integratie-uitkering sociaal domein en de nieuwe Wmo-taken, integratie-uitkering Wmo-oud, gebundelde uitkering (Participatiewet bijstandsuitkeringen) en Welzijn (Algemeen maatschappelijk werk en Wijk- en buurtopbouw).

Dit kan zowel in het betreffende jaar zijn, maar ook in een later jaar van de bestuursperiode

Reserve gemeentelijke huisvesting:

Deze reserve wordt gevoed met de verkoopopbrengst van de grond (voormalig gemeentehuis) en ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten van het huidige gemeentehuis.

Reserve afkoopsom geldelijke steun woonwagens:

Deze reserve wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kapitaal- en exploitatielasten van woonwagens, waarvoor destijds een afkoopsom is ontvangen.

Reserve nieuwbouw IKC de Triviant:

Deze reserve is gevoed met de opbrengst van de bouwgrondexploitatie Assevedo-straat en ingezet ter gedeeltelijke dekking van de exploitatielasten (huurpenningen) van Bredeschool IKC de Triviant.

Reserve Mergelakker:

De opbrengsten uit de grondexploitatie worden aangewend ter dekking van investeringen ter realisatie van een nieuw clubgebouw ter huisvesting van de voetbal- en tennisvereniging die van het sportcomplex gebruik maken.

Reserve egalisatie afval:

De kosten van het afvalcompartiment worden gedekt uit de opbrengsten binnen dit compartiment. Een saldo wordt verrekend met de egalisatiereserve afvalstoffenheffingen.

Reserve MFC Stein:

De reserve is ingesteld voor het (gedeeltelijk) dekken van de kapitaallasten van het Multifunctioneel Centrum Stein. Daarnaast is in 2011 het teruggevorderde, teveel uitbetaalde subsidie aan het muziekonderwijs in deze reserve gestort. Dit ter dekking van de verhuiskosten na realisatie van het MFC.

Reserve Stationsomgeving:

Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een amendement in de raad van 7 november 2013. Deze reserve wordt pas aangesproken als cofinanciering door de overige partijen (gemeente Beek, Provincie Limburg, NS, ProRail etc.) voor het totaalproject is gegarandeerd. Bij aanwending van deze € 1 miljoen zal binnen de bestaande budgetten dekking gezocht worden voor de hiermee samenhangende rentekosten.

Reserve Bouwgrondexploitatie:

Deze reserve is ingesteld ter afdekking van de financiële gevolgen (afdekking kapitaallasten) voortvloeiende uit de gewijzigde verslagleggingsregels Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) Bouwgrondexploitatie per 1 januari 2016.

De reserve wordt gevoed door de vrijval van de voorziening "Te verwachten verliezen", gedeelte Bramert-Noord fase 1 en fase 2. Deze vrijval ontstaat eveneens als gevolg van de gewijzigde verslagleggingsregels.

Reserve fietsbrug Meers:

Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een amendement in de raad van 6 november 2014. Bij aanwending zal binnen de bestaande budgetten dekking gezocht worden voor de hiermee samenhangende rentekosten.

Reserve bijdrage LED:

De reserve bijdrage LED is in 2014 gevormd door in € 453.000 (6 * € 75.500) te onttrekken aan de krimpreserve en te storten in deze reserve. Voor de periode 2015 tot en met 2020 is de jaarlijkse bijdrage aan de LED van € 155.000 voor € 79.500 afgedekt uit de vrijval van de structurele procesgelden voor de Regiovisie.

Algemene reserve:

De toevoeging aan de algemene reserve heeft betrekking op:

- Winstneming Mergelakker (€ 155.000)

De onttrekking heeft betrekking op:

- Verrekening voorziening verwachte verliezen grondexploitatie (€ 26.000)
- Doorschuiven budget normalisatie woonwagens naar 2018 (€ 40.000)
- Doorschuiven budget Achter de Hegge naar 2018 (€ 247.000)

Reserve krimp

De gemeente Stein ontving via de krimpmaatstaf geld uit het gemeentefonds. Om deze gelden in te zetten voor onderwerpen die met krimp te maken hebben is deze reserve gecreëerd.

Reserve incidentele investeringen:

Een bijdrage in de bezuinigingstaakstelling in 2011 is gezocht in aanwending van een gedeelte van de algemene reserve (Kadernota 2012).

Deze bezuiniging is onder andere gerealiseerd door het treffen van een bestemmingsreserve ter dekking van de afschrijvingskosten van incidentele investeringen;

Toelichting mutaties voorzieningen

"Voorzieningen" hebben het karakter van een verplichting en behoren tot het vreemd vermogen. Voorzieningen worden gevormd voor concrete of specifieke risico's of om te kunnen voldoen aan verplichtingen en ter dekking van verliezen die op de balansdatum daadwerkelijk bestaan. Voorzieningen worden gevormd ten laste van het resultaat (resultaatbepaling).

Voorziening groot onderhoud fanfarezalen en gemeenschapshuizen:

De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.

Voorziening (groot) bouwkundig onderhoud (BOP):

De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.

Voorziening groot sporttechnisch onderhoud

De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende beheerplan.

Voorziening kleine monumenten

Het doel van deze reserve is het uitvoeren van restauratie en achterstallig onderhoud kleine monumenten.

Voorziening dubieuze vorderingen woonwageneigenaren

Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen op woonwageneigenaren is de voorziening dubieuze vorderingen woonwageneigenaren gevormd.

Voorziening groot onderhoud wegen

De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.

Voorziening verwachte verliezen grondexploitaties:

De omvang deze voorziening moet voldoende zijn om de risico's af te dekken (zie paragraaf grondbeleid)

Voorziening onderhoud kunstwerken (bruggen ed):

De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.

Voorziening planschades

Om te voorkomen dat planschadekosten voor rekening van de gemeente komen, door het verlenen van vrijstelling van het bestemmingsplan, is deze voorziening gevormd. Er wordt een overeenkomst gesloten tussen de initiatiefnemer en de gemeente. Vooraf wordt er een bedrag aan de gemeente betaald waaruit eventuele planschades worden betaald.

Voorziening riool ex artikel 44 lid 2 BBV

De rioolvoorziening is verwerkt op basis van nominale waarde en met inachtneming van artikel 44, lid 2 BBV. Vanuit het GRP is er geen inzicht in de wijze waarop het riooltarief is opgebouwd en is een voorziening op basis van artikel 44, lid 1 BBV niet mogelijk.

Voorziening geldlening Steinerbos BV

In 2015 en 2016 heeft Steinerbos BV een beroep moeten doen op de gemeente (op grond van de gesloten exploitatieovereenkomst) tot aanzuivering van het financieel tekort met een bedrag van € 140.000 in 2015 en € 100.000 in 2016. Ter hoogte van deze bedragen is een voorziening gevormd.

Voorziening APPA (oud) wethouders:

De toekomstige pensioenrechten van de (oud) wethouders is bij Wet geregeld in de Wet APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers). Voor het realiseren van de verplichting ten aanzien van de verstreken diensttijd van de actieve wethouders, de oud-wethouders met wachtgeld en de oud-wethouders zonder wachtgeld, is deze voorziening gevormd.

Voorziening wachtgeldverplichtingen personeel:

In verband met betalingen van toekomstige wachtgeldverplichtingen voor personeel is deze voorziening ingesteld.

Voorziening boventallige medewerkers

In verband met de betaling van de maandelijkse loonkosten voor boventallige medewerkers is deze voorziening in 2015 gevormd.

Voorziening uitkeringen gewezen wethouders:

In 2014 is deze voorziening gevormd in verband met betalingen van te verwachten wachtgelduitkeringen aan gewezen wethouders in de periode 2015 t/m 2026. om de jaarlijkse schommelingen in de uitkeringen aan gewezen wethouders te egaliseren.

Diverse voorzieningen dubieuze vorderingen:

De toevoeging is gebaseerd op een inschatting van de oninbaarheid. Bedragen worden onttrokken zodra een debiteur daadwerkelijk oninbaar wordt verklaard.

Reserves en voorzieningen meerjarig

Verloop reserves

	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand
	1-jan			31-dec			31-dec			31-dec			31-dec			31-dec
	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2019	2019	2019	2020	2020	2020	2021	2021	2021
Programma: Een samenleving met sociale vitale kernen																
Reserve archeologisch museum	131	0	8	123	0	8	116	0	8	108	0	8	100	0	8	92
Reserve uitbreiding sporthal Stein	204	0	20	184	0	20	163	0	20	143	0	20	123	0	20	102
Reserve Maaslandcentrum	195	0	20	176	0	20	156	0	20	137	0	20	117	0	20	98
Reserve sociaal domein	6.186	2.165	4.245	4.106	1.866	2.876	3.096	1.806	2.268	2.634	1.908	2.481	2.060	1.930	2.476	1.514
Programma: Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving																
Reserve knelpunten gemeentelijke huisvesting	363	1.107	41	1.429	0	41	1.389	0	41	1.348	0	41	1.307	0	41	1.267
Reserve afk. geld. steun woonw. standpl.	4	0	4	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve nieuwbouw IKC de Triviant	368	0	68	300	0	68	233	0	26	207	0	26	182	0	26	156
Reserve Mergelakker	202	0	17	185	0	17	168	0	17	152	0	17	135	0	17	118
Reserve egalisatie afval	1.047	0	193	854	0	196	658	0	0	658	0	0	658	0	0	658
Reserve MFC Stein	245	0	7	238	0	7	231	0	7	224	0	7	218	0	7	211
Reserve MFC Regiofonds	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290
Reserve stationsomgeving	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000
Reserve bouwgrondexploitaties (BGE)	311	0	113	198	0	132	66	0	65	1	0	0	1	0	0	1
Programma: Bereikbare en bedrijvige gemeente																
Reserve fietsbrug Meers	990	0	40	950	0	75	875	0	0	875	0	0	875	0	0	875
Programma: Samenleving trots en bewust van eigen kwaliteit																
Reserve bijdrage LED	305	0	76	229	0	76	154	0	76	78	0	76	3	0	0	3
Algemene dekkingsmiddelen																
Algemene reserve	2.647	1.252	2.823	1.076	155	313	918	0	28	890	0	28	862	0	28	835
Reserve verkoopopbrengst Essent	14.889	0	0	14.889	0	0	14.889	0	0	14.889	0	0	14.889	0	0	14.889
Reserve krimp	1.597	96	412	1.281	48	397	932	48	147	833	48	119	763	0	0	763
Reserve incidentele investeringen	1.562	0	148	1.414	0	135	1.279	0	126	1.153	0	95	1.058	0	77	981
Totaal	32.536	4.620	8.233	28.923	2.070	4.379	26.613	1.854	2.847	25.620	1.956	2.936	24.640	1.930	2.718	23.852

Verloop voorzieningen

	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand	Storting	Onttrekking	Stand
	1-jan			31-dec			31-dec			31-dec			31-dec			31-dec
	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2019	2019	2019	2020	2020	2020	2021	2021	2021
Programma: Een samenleving met sociale vitale kernen																
Voorziening groot onderhoud gem huizen en fanfarezalen	132	31	7	157	31	4	184	31	16	200	31	144	87	31	86	33
Voorziening (groot) bouwkundig onderhoud BOP	863	404	565	701	404	323	782	404	343	843	404	464	783	562	464	881
Voorziening groot sporttechnisch onderhoud	198	74	97	175	74	103	147	74	60	162	74	135	100	74	65	110
Voorziening kleine monumenten	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2
Voorziening onderhoud buitenkant scholen	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2
Programma: Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving																
Voorziening dubieuze vorderingen woonwageneigenaren	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening verwachten verliezen grondexploitaties	204	0	204	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening groot onderhoud wegen	248	532	703	77	532	513	96	532	552	76	532	601	7	532	419	120
Voorziening onderh. Kunstwerk en viaduct.	120	31	24	127	31	5	153	31	22	163	31	20	174	31	20	185
Voorziening planschades	16	0	0	16	0	0	16	0	0	16	0	0	16	0	0	16
Voorziening riool (cf art 44 lid 2 BBV)	649	414	484	579	0	414	393	0	0	393	0	0	393	0	0	393
Programma: Bereikbare en bedrijvige gemeente																
Voorziening Geldlening Steinerbos BV	240	0	0	240	0	0	240	0	0	240	0	0	240	0	0	240
Programma: Samenleving trots en bewust van eigen kwaliteit																
Voorziening pensioenvoorziening (oud) wethouders	1.238	75	40	1.273	75	41	1.307	75	41	1.341	75	41	1.375	75	41	1.409
Voorziening wachtgeldverplichtingen	82	0	58	24	0	10	14	0	10	4	0	4	0	0	0	0
Voorziening boventallige medewerkers	247	0	140	107	0	52	55	0	55	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening wethouderuitkeringen	740	0	177	563	0	95	467	0	62	405	0	62	343	0	62	280
Algemene dekkingsmiddelen																
Voorziening dubieuze debiteuren	53	16	0	70	0	0	70	0	0	70	0	0	70	0	0	70
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	853	32	32	853	32	32	853	32	32	853	32	32	853	32	32	853
Voorziening vordering verkoop vennootschap	42	0	0	42	0	0	42	0	0	42	0	0	42	0	0	42
Totaal	5.932	1.610	2.535	5.007	1.179	1.591	4.595	1.179	1.192	4.583	1.179	1.504	4.259	1.179	1.347	4.091

6.11 Uitvoeringsinformatie taakvelden

(x € 1.000)	2018	2019	2020	2021
Bestuur	-1.709	-1.691	-1.698	-1.623
Mutaties reserves	2.309	994	980	789
Burgerzaken	-482	-598	-504	-574
Beheer overige gebouwen en gronden	-217	-235	-234	-234
Overhead	-7.122	-7.030	-7.027	-7.036
Treasury	1.441	1.398	1.363	1.312
OZB woningen	3.508	3.578	3.648	3.721
OZB niet-woningen	1.787	1.822	1.859	1.896
Belastingen overig	76	81	85	89
Algemene uitkering en overige uitkering	34.155	34.298	34.478	34.743
Overige baten en lasten	-689	-813	-982	-1.125
Bestuur en ondersteuning	33.057	31.804	31.967	31.958
Crisisbeheersing en Brandweer	-1.170	-1.170	-1.171	-1.171
Openbare orde en veiligheid	-641	-642	-648	-649
Veiligheid	-1.812	-1.813	-1.819	-1.820
Verkeer, wegen en water	-3.171	-3.430	-3.709	-3.889
Parkeren	-42	-46	-45	-45
Verkeer en vervoer en waterstaat	-3.213	-3.475	-3.754	-3.934
Economische ontwikkeling	-75	-76	-76	-76
Bedrijfsloket- en regelingen	-22	-38	-38	-39
Economische promotie	-188	-202	-202	-200
Economie zaken	-285	-316	-316	-315
Openbaar basisonderwijs	-458	-455	-455	-448
Onderwijshuisvesting	-1.419	-1.349	-1.360	-1.227
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-969	-972	-975	-975
Onderwijs	-2.847	-2.777	-2.790	-2.650
Sportbeleid en activering	-220	-220	-220	-220
Sportaccommodaties	-632	-650	-710	-715
Cultuurpresentatie, productie participat	-353	-355	-322	-322
Musea	-149	-149	-146	-145
Cultureel erfgoed	-156	-157	-157	-157
Media	-501	-512	-524	-524
Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-2.318	-2.163	-2.174	-2.179
Sport, cultuur en recreatie	-4.329	-4.205	-4.254	-4.263
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.322	-2.188	-2.162	-2.148
Inkomensregelingen	-680	-684	-688	-689
Begeleide participatie	-5.117	-4.550	-4.550	-4.550
Arbeidsparticipatie	-459	-517	-518	-518
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.969	-1.729	-1.679	-1.669
Maatwerkdienst-verlening 18+	-2.892	-2.880	-2.886	-2.888
Maatwerkdienst-verlening 18-	-6.313	-6.335	-6.339	-6.341
Geescaleerde zorg 18+	-58	-58	-58	-58
Sociaal domein	-19.810	-18.941	-18.880	-18.861
Volksgesondheid	-496	-518	-518	-518
Riolering	886	981	990	995
Afval	898	1.093	1.085	1.085
Milieubeheer	-623	-620	-620	-620
Begraafplaatsen	-117	-113	-113	-113
Volksgesondheid en milieu	547	822	823	829
Ruimtelijke ordening	-287	-289	-268	-266
Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	139	-28	-25	-25
Wonen en bouwen	-1.031	-413	-410	-416
VHROSV	-1.179	-730	-703	-708
Totaal	131	370	274	236

7 BIJLAGEN

7.1 Bijlage I Bezuinigingen

In onderstaand overzicht zijn de **nog te realiseren** bezuinigingen weergegeven.

Nr	Document	Bezuiniging:	2018	2019	2020	2021
1	Kn 2014, Coal.akk'14	Bezuinigingen Accomodaties	-60.700	-68.000	-68.000	-68.000
2	Coal.akk'14	Totaal Inkoop	-188.000	-188.000	-188.000	-188.000
3	Kn 2014	Verlaging exploitatietekort Steinerbos	0	-100.000	-100.000	-100.000
4	Begroting 2016	Openbare Bibliotheken	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000
5	Begroting 2016	Minimabeleid	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
6	Begroting 2016	Schuldhelpverlening	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
		Totaal:	-428.700	-536.000	-536.000	-536.000

1. Bezuinigingen accommodaties

In de begroting is een structurele stelpost opgenomen voor kosten van te treffen energiebesparende maatregelen en de beoogde energiebesparing. Zodra concrete maatregelen worden getroffen wordt deze stelpost verlaagd en op de desbetreffende programma's verantwoord.

2. Bezuinigingen inkoop

Per 1 juli 2015 is inkoop gestart om de fundamenten te leggen voor een professionele inkooporganisatie voor gemeente Stein.

Per 25 juni 2016 is de eerste inkoopdiagnose met daarin conclusies en aanbevelingen opgeleverd. Vanuit de gedetailleerde uitwerking van de inkoopdiagnose zijn zullen concrete bezuinigingsmogelijkheden geformuleerd worden, die door de budgetbeheerders in concrete doelen vertaald worden en daarna in het inkoopjaarplan 2018 zullen landen.

Dit betreffen met name incidentele bezuinigingsmogelijkheden. De structurele gestelde bezuinigingen zullen door middel van bijvoorbeeld aanbestedingen van raamcontracten behaald moeten worden.

3. Verlaging exploitatiebijdrage Steinerbos

In het coalitieakkoord "iedereen doet mee" is opgenomen dat het Steinerbos BV tot aan het einde van de looptijd van de exploitatieovereenkomst (2018) de enige partij is die zich gaat bezighouden met de exploitatie van het recreatiepark Steinerbos. De bestaande afspraken over de exploitatiebijdrage blijven daarmee in stand en de voorgenomen bezuiniging van de gemeente van 100.000 euro in 2018 is daarmee teruggedraaid.

4. Openbare bibliotheken

De taakstelling per 2018 bedraagt € 150.000. Dit is ongeveer 25% van het subsidiebudget. De realisatie van de taakstelling wordt meegenomen in het nieuw te ontwikkelen regionale bibliotheekbeleid vanaf 2018. Aangezien de opgelegde taakstelling mogelijk zal leiden tot hoge frictiekosten (personeelskosten, huisvesting enz.) wordt de gemeenteraad zo adequaat mogelijk geïnformeerd over de voortgang.

5. Minimabeleid

In 2015 is op basis van de Participatiewet het minimabeleid aangepast en vastgesteld. Ter compensatie van het afschaffen van de Wet toeslag chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de CER (compensatie eigen risico) zijn door het rijk meerjarig extra middelen toegekend bovenop het begrote budget. Als belangrijkste compensatie, voor het wegvallen van deze regelingen, is de toegang tot gebruikmaking van deelname in de speciale ziektekostenverzekering van VGZ verruimd. Ook is door samenwerking met de stichting leergeld en goede toegang ontstaan voor de bestrijding van armoede die kinderen raakt. Het ontstane budget is vooralsnog ruim voldoende om het aangepaste minimabeleid uit te voeren en staat toe hierop meerjarig te bezuinigen (€ 10.000 euro).

6. Schuldhulpverlening

Met ingang van 2016 wordt schuldhulpverlening in eigen beheer uitgevoerd. Ten opzichte van 2015 betekent dit dat de feitelijke kosten dalen maar dat er in 2016 wel sprake is van eenmalige kosten (aanschaf en implementatie software, etc.) en overgangskosten. Daarnaast wordt in 2016 en 2017 geïnvesteerd in preventie. Mede door inschakeling en training van vrijwilligers wordt hierbij gestuurd op vroegtijdige signalering en begeleiding van mensen met financiële problemen. Vanaf 2018 vervallen de investerings- en overgangskosten en nemen de totale kosten dus af, dit uitgaande van een gelijkblijvende vraag naar schuldhulp. Hierdoor kan vanaf 2018 structureel een bezuiniging worden ingeboekt. Wel zal jaarlijks de ontwikkeling van het beroep op schuldhulp worden gemonitord om tijdig trendwijzigingen te signaleren.

7.2 Bijlage II Overzicht Formatie

Omschrijving	2017		2018	
	FTE	Pers.	FTE	Pers.
Griffie	2,00	3	2,00	3
Hoofdafdeling Secretaris	6,80	9	6,80	9
Hoofdafdeling Concerncontrol	4,00	4	5,00	5
Hoofdafdeling Bedrijfsvoering	31,44	34	32,09	32
Hoofdafdeling MRO	36,69	37	37,70	40
Hoofdafdeling W&I	28,51	30	27,32	31
Hoofdafdeling Dienstverlening	28,98	35	28,09	35
Bovenformatief	3,96	5	1,50	2
Raadsleden	21,00	21	21,00	21
College B&W	4,30	5	4,80	6
Totaal Gewezen Wethouders	9,00	9	9,00	9
Totaal	176,68	192	175,30	193

P-begroting in Euro's:

	Bijgestelde raming 2016	Werkelijk 2016	Bijgestelde raming 2017 na Berap II	Primaire raming 2018
Loonkosten	9.356.855	9.245.476	10.295.770	10.654.686
Inhuur t.b.v. ambtelijk apparaat	1.413.330	1.340.279	678.872	335.076
Totaal Gemeente Stein.	10.770.185	10.585.755	10.974.642	10.989.762

7.3 Bijlage III Verplichte indicatoren

Indicator	Omschrijving	eenheid	periode	Stein	Limburg
Programma I Een samenleving met sociale vitale kernen					
Ontmoetingsplekken					
Niet sporters	Percentage niet-wekelijks sporters	%	2012	50,7	50,1
Jong en Oud					
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.	per 1.000 inw. 5-18 jr	2016	7,07	1,58
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is	per 1.000 inw. 5-18 jr	2016	12,3	19,55
Vroegtijdig schoolverlaters (zonder startkwalificatie; vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	% deelnemers aan het VO en MBO Onderwijs	2014	1,3	1,9
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	%	2015	1,3	1,24
Kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2015	3,1	6,74
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2016	11,5	12,7
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2016	1	1,6
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2016	0,4	0,6
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2016	NB	74
Programma II Een gemeente met een aantrekkelijke woon- en leefomgeving					
Woon/werkmilieu's					
Niet gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	Aantal per 1.000 woningen	2014	3,4	4,2
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	%	2017	76,7	70,6
Omgevingskwaliteit					
Verwijzingen Halt	Verwijzingen naar Buro Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2016	100,1	124,7

Indicator	Omschrijving	eenheid	periode	Stein	Limburg
Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.	Aantal per 10.000 jongeren	2014	2,1	1,4
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2016	0,4	2,1
Geweldmisdrijven	Het aantal geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2016	3,4	5
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2016	4,2	3,7
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	Aantal per 1.000 inwoners	2016	4,2	5,6
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	%	2015	5	7
Overige verkeersongevallen met een gewonde fietser	als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.	%	2015	7	9
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	Kg/inwoner	2015	131	138
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	%	2014	3,7	5,3

Programma III Een bereikbare en bedrijvige gemeente

Lokale economie

Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	% van de werkzame bevolking ten opzichte van de beroepsbevolking CBS	2016	63,2	63,2
Achterstands-leerlingen	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.	% 4 t/m 12 jarigen	2012	6,48	11,37
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	% 16 t/m 22 jarigen	2015	1,15	1,23
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	2016	12,1	26,3
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	2016	542,2	706,8
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.	Aantal per 10.000 inwoners	2016	20,1	39,2

Vrijetijds economie

Indicator	Omschrijving	eenheid	periode	Stein	Limburg
Funcziemenging	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	%	2016	42,4	49,4
Vrijetijds economie					
Bruto Gemeentelijk Product	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.	Index	2013	92	98
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2016	115,3	126,3
Programma V Trots en bewust van haar eigen kwaliteit					
Daadkracht en bestuurskracht					
Formatie		FTE per 1.000 inwoners	2017	5,58	
Bezetting		FTE per 1.000 inwoners	2017	5,58	
Apparaatskosten		Kosten per inwoner	2017	€285,81	
Externe inhuur		kosten als % v.d. totale loonsom - kosten totale inhuur externen	2018	3,4%	
Paragraaf Lokale heffingen					
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.	Duizend euro	2016	178	179
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuis-houden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.	In euro's	2017	691	666
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuis-houden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.	In euro's	2017	782	745

7.4 Bijlage IV Begrippenlijst

B

Balans	is een onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.
Baten en lasten (stelsel van)	is een begrotingssysteem waarin alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Dit ongeacht het jaar waarin zij zijn ontvangen of betaald.
Begroting	is een overzicht van beleidsvoornemens, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV), onderscheidt een beleidsbegroting en een financiële begroting.
Behoedzaamheidsreserve	is een gedeelte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds dat het Rijk reserveert voor de uitlichting uit het gemeentefonds wegens verwachte onderuitputting van de rijksuitgaven.
Beleidsbegroting	is een onderdeel van de begroting waarin volgens het BBV met name ingegaan wordt op de programma's en via de zogenoemde paragrafen op de belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit: 1. het programmaplan; 2. de paragrafen.
Bestemmingsreserve	is een reserves waaraan een specifieke bestemming is gegeven
Bestuurlijk belang	heeft een gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft.

C

Categoriale indeling	is een indeling van baten en lasten naar voorgeschreven soorten zoals salarissen, rente en belastingen. Het BBV stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar categorieën in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden.
Comptabiliteitsvoorschriften	zijn de wettelijke bepaalde voorschriften voor de inrichting van de gemeentelijke begroting en rekening. Sinds het begrotingsjaar 2004 zijn de nieuwe voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording van kracht.

D

Deelnemingen	zijn privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de gemeente risicodragend participeert.
Doelmatigheid (efficiency)	is de mate waarin een maximale hoeveelheid producten en prestaties is gerealiseerd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op de verbetering van de bedrijfsvoering.
Doeltreffendheid (effectiviteit)	is de mate waarin de geleverde producten en prestaties bijdragen aan het realiseren van de gestelde (beleids)doelen. Onderzoek naar doeltreffendheid richt zich op de vergelijking van het gerealiseerde en gewenste effect.

Doeluitkering	is een door een ministerie aan de gemeente verstrekte gelden ter uitvoering van een specifieke taak. Een doeluitkering is dus niet vrij besteedbaar.
Dualisering	is de ontvlechting van de taken en bevoegdheden tussen de gemeenteraad en het college. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.
E Economische categorie	kostensoort; aanduiding van de soort kosten en opbrengsten naar bedrijfseconomisch gezichtspunt.
F Financieel belang:	van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en / of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.
Financiële begroting:	gaat volgens het BBV vooral in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit: <ol style="list-style-type: none"> 1. het overzicht van de baten en de lasten en toelichting; 2. de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.
Financiële positie	is een onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen in relatie tot de baten en lasten.
Financiële rechtmatigheid	hiermee wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.
Functie:	is een onderdeel en afgeleide van een hoofdfunctie. Een functie komt overeen met een onderdeel van het gemeentelijk takenpakket en geeft een globale groepering van inkomsten en uitgaven per taakveld. Het BBV laat de indeling van de begroting aan de gemeente vrij, maar stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar voorgeschreven functies in een apart document t.b.v. het CBS.

G	
Gemeenschappelijke regeling	is het publiekrechtelijk juridische kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.
Gemeentefonds	uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden. Dit ter onderscheid van doeluitkeringen met een gebonden besteding.
K	
Kapitaallasten	afschrijving en toegerekende rente op activa.
Kostenplaatsen	op een kostenplaats worden lasten verzameld die niet direct aan een product kunnen worden toegerekend. De verzamelde lasten van een kostenplaats worden vervolgens op basis van geleverde prestaties toegerekend naar de producten.
L	
Leges	worden geheven ter dekking van de kosten van gemeentelijke dienstverlening. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.
O	
Overzicht van baten en lasten:	is het onderdeel van de financiële begroting dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.
P	
Paragrafen:	geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.
Planning- en controlcyclus	de jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.
Prestatie-indicator	kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.
Product:	is het resultaat van samenhangend handelen, zoveel mogelijk meetbaar gemaakt in de tijd, geld en kwaliteit. Een product wordt ruim geïnterpreteerd. Het kan zijn: een voorziening, een dienst, een goed of een activiteit. Een kern is dat er taakstellende afspraken aan verbonden kunnen worden.
Productenraming:	wordt volgens het BBV opgebouwd vanuit de programmabegroting en geeft alle gemeentelijke activiteiten weer in termen van producten. De productenraming is het begrotingsdocument van het college en heeft
	met name een beheersfunctie voor de uitvoering van de begroting.
Programma:	is een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.

Programmabegroting: is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.

R

Raadsprogramma: De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van de raad. In een dualistisch stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.

Rekening: overzicht van de in een jaar gerealiseerde kosten en opbrengsten. De jaarrekening dient ter verantwoording. Tevens wordt in een jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.

Reserve bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn.

Risicoparagraaf is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico's tot het moment van aanbieden van de begroting.

T

Treasury is het geheel van activiteiten in verband met de financiering.

V

Verbonden partij: is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

W

Weerstandscapaciteit: is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserve) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.

Weerstandscapaciteit incidenteel: is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau van de programma's.

Weerstandscapaciteit structureel: met de structurele weerstandscapaciteit worden die middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's.

in

7.5 Bijlage V Lijst van afkortingen

A

ABWZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
AJZ	Algemene juridische zaken
APV	Algemene plaatselijke verordening
CC	Concerncontroller

B

BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto binnenlands product
BBV	Besluit begroting en verantwoording
Bbz	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW compensatiefonds
Berap	Bestuursrapportage
Wet BIBOB	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BLG	Bouwfonds Limburgse Gemeenten
BMO	Bedrijfs- en management ondersteuning
BNG	Bank Nederlandse gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOP	Bouwkundig onderhoudsplan
BORA	Beheer openbare ruimte en accommodaties
BOS	Buurt onderwijs en sport
BRW	Brandweer

C

CAK	Centraal administratie kantoor
CIZ	Centrum Indicatiestelling zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin

D

DMS	Document management systeem
DOP	Dorpsontwikkelingsplan
DVC	Dienstverlening Centraal

E

ECB	Europese centrale bank
EGEM	Electronische Gemeente
Eris	Eigendom registratie en informatie systeem
EMU	Economische en monetaire unie
ESF	Europees Sociaal Fonds

F

FD	Facilitaire dienstverlening
FIDO	Wet financiering decentrale overheid

G

GBA	Gemeentelijke basis administratie
GGA	Gebiedsgerichte aanpak
GGD	Geneeskundige gezondheidsdienst
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan

I	
ICT	Informatie en communicatietechnologie
IGOM	Intergemeentelijk overleg voor mobiliteitsvraagstukken
IHP	Integraal huisvestingsplan voor schoolgebouwen in Stein
IKL	Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg
IMD	Intergemeentelijke milieu dienst
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte Werkeloze Werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISD	Intergemeentelijke sociale dienst
J	
JIT	Jeugd interventie team
JPP	Jeugd preventie platform
K	
KRW	Kaderrichtlijn Water
KTO	Klant Tevredenheids Onderzoek
M	
MFC	Multifunctioneel centrum
MISA	Multifunctionele invulling sportaccommodaties
MRB	Maatschappelijk ruimtelijk beleid
Mia	Maatschappelijke ondersteuning Informatie en Advies
N	
NVVB	Nederlandse vereniging voor Burgerzaken
O	
OZB	Onroerende zaak belasting
P	
P&C	Planning en control
PIW	Partners in Welzijn
PB	Projectenbureau
PGB	Persoonsgebonden budget
PPS	Publiek private samenwerking
PuZa	Publiekszaken
R	
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht westelijke Mijnstreek
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
RO	Ruimtelijke Ordening
S	
SJAR	Steinse Jongeren Advies Raad
SLOK	Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven
SMART	Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden
SOP	Sporttechnische onderhoudsplanning
V	
VNG	Vereniging van Nederlandse gemeenten
VH&H	Vergunningverlening, handhaving en heffingen
VROM	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer
VVE	Vroeg- en voorschoolse educatie
W	
Wamz	Wet op archeologische monumentenzorg
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
W&I	Werk en inkomen
Wcpv	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WGR	Wet gemeenschappelijke regeling
WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	Waardering onroerende zaken
WPG	Wet publieke gezondheid
WSC	Wet op het Specifiek Cultuurbeleid (WSC)
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WVG	Wet voorziening gehandicapten
WWB	Wet werk en bijstand

Z

Zvw	Zorgverzekeringswet
-----	---------------------